Kdo žene Anglii do války?

Otto Kriegk

Pohled do zákulisí britské politiky

Otto Kriegk – Kdo žene Anglii do války?

Pohled do zákulisí britské politiky

Vydavatel: Nibelungen-Verlag., 1939 Berlín-Lipsko

PŘELOŽENO Z ORIGINÁLNÍ PUBLIKACE

DOSTUPNÉ Z: https://archive.org/details/otto-kriegk-wer-treibt-england-in-den-krieg-1939-142-s.-scan/

Překlady podstupují průběžnou revizí, není tedy zaručena absolutní správnost překladu - i v rovině pravopisné a formátové.

Obsah

Úvod **4**

Nervózní Anglie **7**

Duff Cooper **37**

Anthony Eden **63**

Winston Churchill **88**

Britský boží světový řád **131**

Úvod

„Když se v dnešním světě ozývá volání: Mnichov už nikdy, pak je to potvrzení toho, že mírové řešení problému se válečným štváčům zdálo být tím nejhorším, co se kdy stalo. Litují, že nebyla prolita krev, samozřejmě ne jejich krev: tito agitátoři totiž nestojí tam, kde se střílí, ale jen tam, kde se vydělávají peníze.“

Takto hovořil Adolf Hitler ve svém projevu z 28. dubna 1939, když hovořil o politických poměrech Německa a Evropy až do vzniku Protektorátu Čechy a Morava.

Bezprostředně po mnichovské konferenci, poté, co se německá vojska přesunula do prvních pěti zón Sudet, pronesl Vůdce v Saarbrückenu projev, který byl v té době považován za překvapení, ale ve skutečnosti byl naléhavě potřebným prohlášením pro Anglii. Den po mnichovské konferenci rozvinul Chamberlain na letišti v Croydonu před Anglií jako vlajku spásy dokument, který Vůdce a britský premiér podepsali po mnichovském míru. Přečetl jeho znění a s pocitem triumfu, který svět poznal až následně, prohlásil, že se jedná o „mír“. Jak dnes víme, Chamberlain to nechápal jako důvěryhodnou spolupráci mezi Německem a Anglií v zájmu mladých národů Evropy a podporu všech sil usilujících o šťastnou budoucnost evropských národů. Chtěl vyhlásit stav stagnace revolučního vývoje, který dnes Evropa prožívá. Jeho záměrem bylo dočasně zahnat anglický strach z války, který byl ve skutečnosti strachem ze sil mladých národů. Chamberlain chtěl v budoucnu s Německem vyjednávat, ale jen proto, aby bez násilí dosáhl toho, co si váleční

štváči, kteří byli tehdy ještě v opozici, rovněž vytkli za cíl své násilné politiky.

V anglické politice tehdy existovaly tři skupiny. Stoupenci Chamberlaina v rámci Konzervativní strany ve spojení s liberálními politiky, kteří se připojili k Chamberlainově vládě; dále opozice vůči Chamberlainovi v rámci Konzervativní strany a za třetí opoziční liberálové s Labouristickou stranou. Bezprostředně po mnichovské konferenci se již Chamberlain opět postavil do obrany proti opozici. Váleční štváči se mezitím propracovali do první linie a odtud do vlády.

V Saarbrückenu jmenoval Adolf Hitler tři jména: Duff Cooper, Eden a Churchill. Tito tři jsou dnes politickými diktátory Spojených království, nikoliv však vlastním přičiněním, ale jako agenti skutečných strůjců anglické válečné politiky. Oni také vydávají politické příkazy pro Indii a dominia.

Příkazy dostávají od lidí, kteří nesedí v prvních lavicích Dolní sněmovny, ani nejsou vesměs ve Sněmovně lordů. Jména skutečných strůjců britské válečné politiky jsou ze zřejmých obchodních důvodů vždy utajována. Tito strůjci však během pěti měsíců, od října 1938 do února 1939, koordinovali britskou politiku stejným způsobem, jakým nařídili třem opozičním poslancům, aby mluvili o britské zahraniční politice vůči Německu. Nechali Duffa Coopera s krachem odstoupit z vlády, aby zahájili propagandistický nápor. Zpočátku zastínili Edena, který se kdysi dostal do vlády prostřednictvím Baldwina, a nyní ho přesunuli zpět do čela opozice vůči Chamberlainovi. Ihned

po mnichovské konferenci se Churchill stal bubeníkem těchto válečných štváčů. Týden od týdne se stával významnějším, protože mu byl svěřen nyní již úspěšný úkol získat na svou stranu liberály a labouristy, odtud opět sovětské Rusko pro Anglii, a zároveň obrátit Chamberlaina k politice válečného štváče, i když s poněkud silným nátlakem. Chamberlain se podřídil pokynům strůjců. Dnes je, i když se u něj občas objevují záchvěvy nezávislosti, příjemcem příkazů válečných štváčů, které navenek zastupují Duff Cooper Eden a Churchill.

Tito tři nesou před dějinami odpovědnost za to, že Angličané žijí ve stavu nadměrné nervozity a ztrácejí tak měsíc od měsíce cenné síly, které byly dosud zčásti úspěšně a zčásti neúspěšně využívány ve prospěch anglického impéria, a tím i ve prospěch evropské kultury. Tyto tři faktory připravily Angličany o klid, nadhled a jistotu v jednání. Téměř se jim podařilo mírumilovný anglický lid zcela polapit do pasti válečnické politiky.

V boji, který se nyní odehrává na dvou jasných frontách mezi válkou a mírem, mezi demokraciemi a bolševickými agitátory na jedné straně a Německem, Itálií, mocnostmi paktu antikominterny a všemi státy přátelskými Německu a Itálii na straně druhé, je třeba si udělat jasný obrázek o náladách anglického národa. Je třeba poznat povahu, pozadí a cíle tří veřejných válečných štváčů, kteří zahájili politiku bezohledného dvoření se vojenské moci sovětského Ruska, pod jejímž znamením dnes jednají Chamberlain a Halifax.

Nervózní Anglie

Polovina února 1939: Sluncem zalité předjarní dny byly darem pro pobřeží Spojeného království, které bývá v tuto dobu obvykle bičováno bouřemi a deštěm, a pro hlavní město, jež jinak zahaluje hustá mlha. Slunce již v tak časné roční době lákalo miliony Londýňanů, kteří, ať už muži či ženy, umí vést svědomitý a trpělivý život, do parků. Trocha čerstvého vzduchu a slušný oblek nebo dobře padnoucí šaty těmto lidem stačily ke spokojenosti. Bohatí vyvedli koně a poníky pro otce, matky, syny a dcery z vlastních nebo najatých stájí, vyndali ze skříní dobře střižené rajtky a elegantní čapky – a hurá do Hyde Parku.

Ale... Každá cesta vedoucí nahoru nebo dolů po širokém kopci parku, každá stezka kolem širokých trávníků nutí oko dívat se na hnědé hromady zeminy a hromady trámů a desek, na stroje na míchání betonu a ocelové desky. Dělníci stále staví - a nyní s ještě větším zápalem budují zákopy, přístřešky. „Válka“ je výkřik na plakátech zakazujících vstup na tato staveniště. „Válka“ se ozývá ze stavenišť všech zákopů podél velké silnice od Buckinghamského paláce do vnitřního města, kolem St. James Palace, místa konání mezinárodních konferencí, zákopů v Chelsea a Kensingtonu, zákopů na každém kousku zeleného trávníku v Londýně. Každé ráno, v poledne a večer říkají „válka“ ocelové polootevřené krabice, které má každý majitel domu umístěné na úzkém dvorku zvaném „zahrada“, kde se scházejí odpadkové koše, deka pro domácího psa a občas i kousek slunečního světla za širokými prosklenými dveřmi krbové místnosti. „Válka“, „posvátná služba vlasti“, tak píší noviny,

když se mladá dívka vzdá práce v centru města a spokojí se s o něco nižším platem v protileteckém krytu. V novinách je zveřejněna její fotografie. Stala se hrdinkou národa.

V těch jarních dnech, kdy jste se procházeli po trávnících velkých wimbledonských golfových klubů s Angličany nebo si s nimi povídali v hotelových čajovnách, byla i tehdy jediná otázka: Je válka? A jedním dechem ujištění, že nikdo v Anglii válku nechce. Většina z nich dodávala: „Víme, že Němci také nechtějí válku."

V září 1938 byl mezi náladou v Německu (pravděpodobně i ve Francii) a náladou v Anglii značný rozdíl. Tam byli lidé z pocitu domnělého míru, z pocitu domnělé nadřazenosti, a ze zcela falešné domýšlivosti o moci Anglie v celém světě náhle konfrontováni se skutečností, že stav Evropy je velmi nejistý, a to i proti jejich vůli.

Téměř tři týdny nad zemí houkaly sirény válečného poplachu. Noviny se věnovaly vždy jen jednomu tématu: válce a zase válce. Statisíce lidí si pronajímaly prázdné letní domy v nejodlehlejších pobřežních oblastech ostrova - často na dva roky dopředu -, aby ochránily své rodiny před „nacistickými bombardéry". Dnes se v četných soudních sporech chtějí vyvléknout ze závazků, které na sebe tehdy vzali, a odvolávají se na válečnou doložku, která byla ve smlouvě napsána nebo dokonce jen myšlena. A přitom se třesou při pomyšlení, zda nejednají správně, když zaplatili drahý byt v Londýně a zároveň letní sídlo na pobřeží. Vždyť nikdy nevíte, zda se zítra nad

Londýnem náhle neobjeví „nacistické bombardéry“. Jinak by místní zastupitelstva tak horlivě nestavěla přístřešky ve všech veřejných parcích? Nevybavila by jinak vláda letectvo až do úplného vyčerpání finančních zdrojů země? V září 1938 byly obyvatelstvu zdarma rozdávány plynové masky, dům od domu. Děti byly posílány dlouhými zvláštními vlaky z hlavního města na venkov, násilně odváženy přímo ze školy na nádraží, aniž by rodiče věděli, kam děti odjely. Obchody a úřady již byly zavírány. Oběh anglické krve se zastavil na burze, v oběhu šeků i ve směně zboží. Když v anglické Dolní sněmovně Chamberlain pronesl spásné slovo o konferenci čtyř státníků v Mnichově, lidé plakali radostí.

Pro Brity znamenala hrozba války strašlivý osud. I pro nás Němce to byl strašidelný osud. Odvaha už není záležitostí čirého nadšení, ale vědomého a uvědomělého odhodlání. My jsme tuto odvahu měli, Angličané ne. Mohli ji najít až po vypuknutí války tváří v tvář vážnému jazyku faktů, které by na ně tehdy dolehly. Zatím jsou nervózní.

Němci, včetně Francouzů, jsou ze zkušenosti se všeobecnou brannou povinností nebo masovou armádou vojenskými národy. Angličané budou brannou povinnost vždy považovat za nepřirozenou nutnost, kterou je třeba snášet jen v krajní nouzi. Válka pro ně není záležitostí komunitního cítění každého člověka ke svému národu, ale pouze konfliktem s jiným národem, v němž se ničivá síla používá se stejně chladnou kalkulací jako síla peněz nebo surovin v ekonomické válce. Skutečnost, že při použití vojenské síly musí lidé přijít o život, je

rovněž věcí kalkulace. Anglický voják nebyl však o nic méně statečný než voják kontinentální, zejména ve světové válce. Muži z Anglie, kteří byli na frontě, se také stali společenstvím v boji a povinnosti stejně jako vojáci z Německa a Francie.

Mezitím Chamberlain pod tlakem opozice v konzervativním táboře a pod tlakem států, které chtěly Anglii hájit, a také pod tlakem bolševismu vyhlásil poloviční „brannou povinnost“ pro část Angličanů. Také Duff Cooper, Eden, Churchill, Lloyd George a Baldwin opakovaně naléhali na londýnskou vládu, aby učinila vojenské gesto ve prospěch své politiky obklíčení. Protože rozuměli válečnému štvaní a byli chytrými počtáři, neuniklo jim, že evropské národy, jimž Anglie nabídla záruku proti Německu, aby se staly kanónfutrem pro anglické zájmy, musí přikládat význam tomu, aby je Anglie v případě nouze podpořila nejen slovy a válečným materiálem, ale do jisté míry i krvavou obětí. Tato „branná povinnost“ v Anglii a Skotsku, po níž může následovat podobné opatření v některých dominiích, je v Anglii záležitostí jako každá jiná politika.

Bylo možné si představit, že anglický národ, ať už z rozhodné politické vůle proti Německu a Itálii, nebo z vnitřního přerodu, vytvoří skutečnou všeobecnou brannou povinnost v době, v níž - bez ohledu na to, zda národ nazýváme demokratickým nebo autoritářským - stále více sílí vůle ke společenství, a tím i k moci společenství. Všeobecná branná povinnost vznikla ve všech evropských státech v dobách politických těžkostí, které jsou vždy dobou politického probuzení. Národy tehdy nabídly společenství národa krvavou

oběť každého práceschopného muže. Velcí vojáci organizovali život tohoto společenství vojáků. Později parlamentáři mnohdy zničili společenství schopné obrany mnoha stovkami rozhodnutí a usnesení o výjimkách a nahradili je jakýmsi nuceným náborem pro část, obvykle chudší část obyvatelstva. Tomu se také formálně říká všeobecná branná povinnost, ačkoli se od skutečné branné povinnosti národa liší stejně, jako se liší socialistická činnost, například v nacionálněsocialistickém Německu, od umravněných sociálních sdružení jiných národů.

Pokud by anglická vláda byť jen uvažovala o skutečném odvodu anglického lidu, stála by před těžkým rozhodnutím. Musela by si vybrat mezi odmítnutím branné povinnosti a setrváním u demokracie nebo zavedením branné povinnosti a svobodným rozhodnutím zničit demokracii. Neboť to, co se v Anglii rozumí demokracií, není při nejlepší vůli slučitelné s všeobecnou brannou povinností. Buď národ žije podle zákona, že každý má právo ničit druhého materiálně, morálně, zdravotně, dokonce i duševně, aby se měl lépe než druhý díky většímu majetku, nebo žije podle názoru, že každý má povinnost sloužit společenství podle svých nejlepších schopností. Všeobecná branná povinnost není možná bez vůle společenství. Peněžní demokracie, jako je tomu v Anglii, není možná, pokud existuje vůle společenství. Vláda tedy měla buď Angličanům hlásat učení o společenství lidí stejné krve, měla provést revoluci proti demokracii, kterou jí údajně osud uložil chránit, nebo měla od skutečné branné povinnosti zcela upustit.

Chamberlain učinil mezi těmito dvěma velkými možnostmi světového historického vývoje velmi malý kompromis. Odvedl část národa na krátkou dobu nikoliv k branné výchově, ale k vojenskému výcviku, což je značný rozdíl. Toto opatření mělo platit pouze pro dobu „nebezpečí“. Pokud se tedy Anglii podaří dosáhnout svého cíle - potlačit obnovu Německa způsobem, který nevyžaduje použití vojenské síly, pak se muži vycvičení v obranné technice mohou vrátit domů. Mohou si opět vydělávat peníze. Pokud naopak bude Anglie nucena použít sílu, ještě více mužů se naučí střílet na nepřítele. Ale nedostane se jim žádného vzdělání ve smyslu skutečného obranného výcviku mužstva a obranného nasazení celého národa. Kdyby Anglie chtěla uskutečnit tuto skutečnou všeobecnou brannou povinnost, musela by nejprve poslat domů všechny muže, kteří dnes v Anglii vládnou, a do vedení jmenovat muže, kteří by pak pravděpodobně měli pro cíle německé zahraniční politiky pochopení; s těmito muži by snad bylo možné vést dialog. Angličané by pravděpodobně také, kdyby dostali správný podnět, měli pro tuto obrannou výchovu ke skutečnému společenství stejné krve pochopení, neboť nejsou ani zbabělí, ani neústupní. Rovněž se těší vojenskému duchu.

Nechtějí se obejít bez „bezpečnosti“, kterou jim poskytují velké bitevní lodě nebo rychlé čluny a kterou pociťují, když nad Londýnem přelétají letky nových leteckých sil. Lidé si nechtějí nechat ujít ani přehnaný dril londýnských přehlídkových oddílů, s nimiž pochodují stejně nadšeně jako Němci se svými bratry v uniformách. Anglická vlajka by měla bezpečně vlát nad

anglickými loděmi, nad anglickými děly a pod anglickými letadly. Neměla by však zasahovat do „svobody“ jednotlivce, tj. do jeho každodenního zvyku. Tuto vůli lidu bylo možné vyčíst mezi řádky novin a také v tisku v některých vydáních anglických novin, kde se v únoru 1939 propagovaly sloupy, aby mladí lidé narukovali do pozemní armády, námořnictva nebo letectva.

Nachází se zde také velký obchodní dům. Chce prodávat své bílé prádlo v sezónních výprodejích nebo - podobně jako Selfridgeovy obchodní domy - oblékat drobné dívky z kanceláří a obchodů do velké kolekce nových letních klobouků. V době prvního teplého jarního sluníčka v Londýně nikdo nenakupoval, protože nevěděl, co bude v březnu. Roosevelt, než se vydal na manévry americké flotily, údajně temně oznámil, že se možná bude muset vrátit do Washingtonu dříve, než plánoval, protože má další hrozné zprávy od „diktátorů“. V minulosti se pracovité a spořádané londýnské dívky, které svými psacími stroji a stenografickými bloky udržují v chodu obchodní život světového impéria, o politické zprávy v novinách nezajímaly. Nyní sedí v dlouhých řadách na lavičkách v parcích v době oběda a testují své mozky politikou. Jestliže Roosevelt opět mluví o nebezpečí války, jestliže všichni britští ministři, k nimž má člověk bezmezný respekt, už jen proto, že většinou pocházejí z lépe situovaných kruhů, neustále podporují zbrojení, musí to být opět nebezpečné. Jak hrozné by bylo, kdyby firma, od níž byl v září loňského roku na splátky zakoupen zimní kabát, chtěla kvůli vypuknutí války najednou všechny peníze pohromadě. To už je lepší nekupovat.

Šéf propagandy obchodních domů Selfridge má samozřejmě zcela jiný názor. Proto před své téměř celostránkové inzeráty, v nichž byly inzerovány malé jednoduché kloboučky pro dívky v obchodech, umístil politický apel: „Proč pořád mluvit o válce, vždyť ona přece nepřijde.“ Dále píše, že ani Chamberlain, ani francouzský premiér, ani Lloyd, ani City, dokonce ani Adolf Hitler nechtěli o válce nic vědět. A teď chodí drobné dívky večer po pracovní době na výstavu moderních letních klobouků, ne v pevné víře v britskou vládu a její mírumilovnost, ale v pevné důvěře v Adolfa Hitlera a šéfa propagandy obchodních domů Selfridge, a utrácejí svých 10 nebo 15 šilinků z těžce vydělaného měsíčního kapesného.

Taková je nálada pracujícího lidu v Anglii. To si myslí všichni v Londýně, Manchesteru, Liverpoolu a Edinburghu. Každého, kdo četl reklamu obchodního domu Selfridge, obzvlášť potěšilo, že „dokonce“ Adolf Hitler je pro mír.

Druhý den ráno si zase přečtou o „nacistických bombardérech“ a musí znovu přemýšlet, jak moc se svět změnil. Vláda jim v této úvaze pomáhá jen málo, protože je nesmírně rozpačitá z toho, že se letecká válka stala tak důležitou.

Pro národ, který několik století žil z nadvlády nad mořem, je náhlé ovládnutí vzduchu revolucí. Pro obchod to platí méně. Náklady na obchodní letadla jsou nízké. Možná, že Angličané nejsou z hlediska organizace a technických schopností tak efektivní jako jiní průkopníci letecké dopravy. Skutečnou obavou je však letecká válka. Pod vlivem rozvoje letectva jsou

Angličané nuceni přemýšlet o válce, a tedy i o politice, a tedy i o světovém impériu a také o ekonomice jinak než dříve. Dříve jejich zásada zněla: Anglie potřebuje malou stálou armádu, pokud jde o domácí potřeby, což je přirozené pro každou vládu. Musí existovat také teritoriální armáda, která by udržovala pořádek a v nejhorším případě se vypořádala s hrozbou okupace ostrova. Postupem času se stálá armáda nezvyšovala podle vojenských potřeb mateřské země, ale podle potřeb mimoevropských panství, a s rozvojem dominií jako nezávislých států se opět snižovala. Dnes se značné procento stálé armády nachází pouze v Indii.

Flotila byla pro Anglii rozhodující. V době míru byla zodpovědná za zajištění světových držav, dopravních tras, základen a uhelných polí. Ve válce byla rozhodující zbraní Anglie. Sloužilo k provádění blokády, tj. k vyhladovění žen a dětí nepřítele, k obraně ostrova, k přepravě zbraní do válečných oblastí kontinentálních spojenců a k přepravě vojáků, když byla Anglie nucena, jako ve světové válce, zajistit nejen materiál, ale i muže pro pozemní válku ve velkém měřítku.

Anglické loďstvo bylo vždy považováno za lepší než loďstva ostatních zemí. Kdykoli se jiný národ pokusil soupeřit s Anglií na moři, morální vítězství Anglie bylo vždy považováno za jisté, a obvykle právem. I když byly anglické lodě nuceny ustoupit, měla Anglie k dispozici tolik rezerv, že zůstala pánem moří. Válka s loďstvem se každopádně odehrávala mimo ostrov. Život lidí ve Spojeném království tak byl válkou ovlivněn jen nepřímo. Vedoucí třída spolu s širokou vrstvou pracovité střední

třídy se mohla i nadále živit, sice s omezeními, ale alespoň v míru.

Letadlo je však - jak dnes říkají Angličané - zbraň, která by vlastně měla být zakázána, protože i když anglický ostrov nelze letadly dobýt, lze ho značně narušit. I kdyby Angličané, jak se dále říká, ve své výzbroji přišli proti předpokládanému nepříteli se značnou leteckou převahou o pozemní válku na kontinentě spolu s Francií a Spojenými státy, zůstává nebezpečí, že leteckou flotilu bombardérů náhle vyslanou proti ostrovům Spojeného království nelze odrazit. Pak ale budou mít Angličané válku takříkajíc ve svých salonech, kancelářích, burzách, továrnách a ložnicích. Pak budou poprvé přímo ohroženy životy a majetek masy Angličanů, a to ve válce, která, jak Angličané dobře vědí, bude v budoucnu do značné míry vedena s odhodláním lidu, tedy s houževnatostí těch, kdo mají doma v továrnách zajišťovat válečný materiál a na polích potraviny pro národ.

Pokud dnes Angličané již nemají tak zdravé nervy jako v minulosti, je to v podstatě způsobeno obavami z důsledků revoluce ve válčení, kterou přinesla Luftwaffe. Masa Angličanů dosud nepotřebovala pro impérium použít zvláštní míru duševní síly. Vojáci až na výjimky bojovali ve válkách, které Anglie vedla proti lidem, které považovala za méněcenné, a to mimo Evropu. Nepochodovali s vnitřním pocitem povinnosti bránit ženy a děti doma před útokem, ale s vůlí obohatit ty doma na ostrově. O použití zbraní nerozhodovala u těchto vojáků

obětavá láska k národu, ani rozkaz společenství, ale často záměr překonat rychleji silou to, co by se snad dalo překonat pomaleji jemným přesvědčováním. Morální břemeno takové války nenesl anglický národ, ale vojáci a policisté, kteří byli po návratu domů považováni za dobrodruhy. Nápor na jejich pevné nervy nebyl pro Angličana o nic pochopitelnější než nápor na nervy, který musí snášet provazochodec vůči dobrému publiku v hledišti. Morální odpovědnost se sdílela za mlčky zavřenými dveřmi bankovních paláců a hraběcích domů nebo v ponurých budovách Whitehallu a Downing Street. Parlament byl vyloučen z kritiky jakéhokoli jednání z morálního nebo duchovního hlediska zvláštním rozdělením křesel určitým rodinám a skupinám. Masa středních vrstev dostala spravedlivý podíl na zisku. Tím se pro Anglii uzavřela kapitola morálky, pokud šlo o její vlastní opatření. „Morálka“ zuřila o to víc, když někdo chtěl z propagandistických důvodů prohlásit jiné za nemorální.

Od světové války se miliony lidí v Anglii dostaly do sféry znalostí o válce, politice a hospodářských krizích. Dosud dobře střežený systém dvou stran anglické demokracie již neexistuje. V parlamentu a ve vládě dochází k velkému pohybu, který své vlny přenáší daleko více dolů mezi lidi než v druhé polovině 19. a na počátku 20. století. Versailleský diktát nepřinesl vítězství, které bylo slibováno masám. Nesčetné poválečné konference, veřejná diskuse o politických a hospodářských otázkách před Ženevskou ligou, rozhlas, odklon anglických novin od dřívějšího systému jednotného národního mínění a agitace marxismu a bolševismu, to vše Anglii politicky rozhýbalo. Člověk se musí

starat o mnoho věcí, které dříve dělalo několik bohatých a mocných lidí nahoře, a má pocit, že přirozenost existence už není ta tam.

V minulosti se narodil Angličan, a proto byl poctěn. Dokonce i vyděděnec, otrhaný žebrák v londýnských chudinských čtvrtích, postižený všemi lidskými nemocemi, měl stále odlesk slávy anglického impéria. Nějakým způsobem byl kdysi u toho, když anglické impérium slavilo své velké triumfy, i když mu bylo dovoleno jen ohlodávat zbytky kostí z bohatého jídla u zadních dveří. Anglie byla bohatá a každý Angličan se považoval za bohatého. Anglie byla mocná a každý Angličan si myslel, že je mocný. Nechtěl být mimo světový obchod; naopak, každý Angličan býval zvyklý být součástí všech světových obchodů. Anglie však chtěla světový obchod řešit tak, že potíže při obstarávání zboží nebo vývozu anglických výrobků překonávala obratností, a pokud nebylo jiné cesty, tak někdy i silou. Žádný konflikt, žádné hnutí, které zachvátilo celou Evropu, se přímo nedotýkalo existence Britů. Anglie si vždy udržovala potřebný odstup. Vždy si však nárokovala právo říci rozhodující slovo.

Od roku 1914 se Anglie, která vedla koaliční válku, v níž nemohla říci ani první slovo, protože válka se neodehrávala na jejím území, ani diktovat rozhodnutí, protože Spojené státy významně přispěly k vojenskému úspěchu, musela uskromnit. Angličané zatím nejsou schopni uznat důvody, které je k tomu vedly. Zatím cítí nezvyklé břemeno a jsou z toho částečně rozzlobení a částečně, jak jsem řekl, velmi nervózní. V minulosti

byly krize obtížemi v rámci globálního ekonomického systému, jemuž dominovala Anglie. Bylo na Anglii, aby tyto krize překonala. Každý Angličan s důvěrou vzhlížel ke svým vůdčím mužům, nebo spíše ke svým vůdčím rodinám. Je samo o sobě faktem, že tito vůdčí muži obvykle selhali a téměř nikdy neposkytli skutečnou nápravu, ale vždy hledali nové východisko z krize. Anglické impérium nevzniklo ani se neudrželo díky tomu, že se zlepšily jeho politické, hospodářské a sociální poměry. Takříkajíc se potulovalo po světě. Angličtí dobyvatelé, kolonisté a obchodníci, když neuspěli v některé části světa nebo když byli, jako po získání nezávislosti Spojených států, zbaveni svého dominantního vlivu, hledali nová území, která by mohli dobýt a vydělat na nich peníze. Se zdravým instinktem vždy našli oblast s co největším bohatstvím. Houževnatost, s jakou dnes Angličané brání své světové impérium, pochází teprve z doby, kdy se poznalo, že na Zemi už není místo pro nové expanze anglického světového impéria.

Nyní se však o tento prostor uchází Anglie, a to nikoliv „nacistickými bombardéry“ nebo bezpodmínečným německým nárokem na hospodářskou rovnost na celém světě, ale národy a rasami, nad nimiž se Anglie dosud domnívala, že je zcela nadřazená. Anglie ztrácí vliv na Dálném východě. Anglie zažívá nezadržitelný pohyb směrem k nezávislosti v rámci svého britského impéria. Musí postupně uvolňovat otěže vlády vůči Kanadě, Jihoafrické republice, Austrálii a Novému Zélandu a hledat metody soudržnosti, které jsou anglické povaze cizí. Těžké hospodářské krize, které Anglie prožívá od roku 1919,

nejsou uvnitř impéria a nelze je již kompenzovat novými výboji. Chce-li někdo tyto krize překonat, musí použít určitou míru moudrosti, která v dobách velkých hospodářských potíží Spojeného království a jeho kolonií nebyla vždy přítomna - nebo musí spojit síly s jinými národy, což ovšem není možné bez sdílení vlivu, pokud se nechce pokusit o konfrontaci brutální silou, která má také svá značná nebezpečí.

Anglie je rok od roku chudší. Jejím bohatstvím je majetek a peníze, které z tohoto majetku pocházejí a které byly investovány ve světě, aby vydělávaly na úrocích. Částečně si Anglie tento úrok vzala od impéria, částečně si ho vzala od jiných národů, které s ním musely pracovat pro blaho Anglie. Není třeba dlouhých úvah, abychom si uvědomili, že toto bohatství se zmenšuje s úpadkem politického vlivu impéria na Dálném východě a s úpadkem vlivu mateřské země v dominiích. Anglie má dnes ve Spojených státech mimořádně vážného konkurenta, konkurenta, který nebere v úvahu žádné komunitní demokratické cítění ani britský původ většiny obyvatel Spojených států. Devalvace libry byla pokusem najít východisko z těchto potíží. Byl to pokus dosáhnout prostřednictvím burzovního a měnového manévru toho, čeho Anglie předtím dosáhla migrací impéria po obydleném povrchu Země. Tento pokus nebyl úspěšný. Anglie se nadále snažila kompenzovat pokles zisků prostřednictvím politických vazeb, kapitálových investic, poskytováním půjček v rámci republikánského hospodářství na Balkáně, v Turecku a na Blízkém východě a uzavíráním obchodních dohod. Vždy se jednalo pouze o

částečný úspěch, neboť sám Angličan stále neuznává skutečnou příčinu hospodářské krize. Stojí před hádankou, a to ho přirozeně znervózňuje.

Můžete mluvit se stovkami Angličanů a nesetkáte se s nejmenším pochopením, když budete mluvit o naprosté revoluci v oceňování surovin a peněz. Angličané odmítají jakoukoli diskusi tohoto druhu termínem „nacistická filozofie“. Nevědí nic o účinku velkých objevů, které byly v posledních letech učiněny v chemii, o politickém významu obrovských změn v technice. Mluvíte-li s nimi o účinku vynálezu umělého dusíku nebo umělého kaučuku, mluvíte-li s nimi o možném využití syntetického benzinu, mohou o tom mluvit jen z toho hlediska, že kromě jiného zboží, které je v jejich kancelářích známo, existuje několik nových, s nimiž by se, pokud jim někdo učiní výhodnou nabídku, dalo obchodovat. Angličan si prostě nedokáže představit, že při ještě větším zvýšení lidské výkonnosti, při ještě větších úspěších v chemii budou možná suroviny, které mají dnes rozhodující politický a hospodářský význam, brzy zcela bezcenné. Ve svých představách o politice a ekonomice je omezen na stav anglického impéria, jaký byl ještě před několika lety.

Proto je pro Angličana nepochopitelné, že se k němu lidé mimo impérium již nechovají s takovou úctou, jakou dříve považoval za samozřejmou a na kterou u ostatních obvykle reagoval s opovržením. V tlustých knihách a na mnoha oficiálních i neoficiálních konferencích se Angličané v současnosti snaží zjistit, co vlastně jejich Impérium ještě je a co z

něj lze udělat. Založili filozofické školy s určitými politickými a ekonomickými doktrínami Commonwealthu. K prosté „pravdě“ zatím nikdo nepronikl. Přesto je tato pravda tak blízko, že ji britský obchodník v Commonwealthu může skutečně každý den pochopit.

Až do roku 1914 bylo anglické impérium postaveno na jediném faktu, který byl v té době považován za nepřekonatelný: na slepé důvěře, kterou všichni obyvatelé světa chovali k principu, který britský lid prohlásil za posvátný, k ochraně majetku, který vlastnili Angličané nebo který byl Anglii svěřen do správy. Ukládat peníze v anglických bankách, převážet zboží do anglických rukou nebo předávat šeky prostřednictvím anglických bank znamenalo absolutní bezpečnost majetku. Slovo „čestný obchodník“ bylo čestným titulem celého britského národa, který si všichni obchodníci jiných národů, včetně německého, velmi pečlivě opatřovali. Když se Anglie rozhodla zapojit do světové války s Ruskem a Francií, musela místo neutrality, která byla pro její obchodní zájmy a její existenci pravděpodobně mnohem výhodnější, sebrat všechny síly, aby mohla svým spojencům něco nabídnout. Přitom šel posvátný zákon britského národa o nedotknutelnosti vlastnictví na dračku. Svět na Angličany nikdy nezapomene. Nikdo v Evropě, nikdo v Asii, Africe ani Americe už nikdy nemůže mít důvěru v britský národ, který byl kdysi nejsilnějším pilířem impéria. Anglie tak prohrála i s těmi, kteří stále žijí z touhy neustále zvětšovat svůj majetek a kteří vidí smysl existence v co nejvyšším postavení na burzách, v bankách a na úřadech. Kromě toho však

Anglie definitivně ztratila prestiž a moc mezi těmi, kdo na tyto vnější hmotné statky myslí méně a více spoléhají na své schopnosti. Ti budou mít nejméně důvodů svěřovat Britům to, co vytvářejí, často s obrovským vypětím sil, ať už jen pro přepravu, nebo pro využití, nebo dokonce, jak se říká v obchodním životě, „na zakázku“.

Angličané dodnes mluví o světovém obchodu a myslí tím obchod, který kdysi existoval v rámci impéria, založený na důvěře světa v britského obchodníka, a který přesahoval hranice impéria do celého světa. Tento světový obchod již neexistuje, protože již neexistuje důvěra.

Nyní Britové prohráli válku navzdory této oběti klíčového základu Impéria. Nezískali neomezenou moc, kterou chtěli dosadit na místo důvěry ostatních. To vysvětluje jejich politické a hospodářské krize, které je tak znervózňují. Kdyby však někdo tuto prostou pravdu hlásal v dnešní Anglii, pravděpodobně by ho lidé ani nepochopili. Angličané pevně věří ve své impérium. Ani si neuvědomuje, že ve skutečnosti se impérium stalo Commonwealthem, společenstvím mateřské země s dominiemi.

Starý dobrý Bernard Shaw nedávno v jakési komedii o Ženevě správně poznamenal. Je to komedie o třech dějstvích. Podle jedné anekdoty o sobě Shaw kdysi prohlásil, že jeho úspěch byl způsoben tím, že se jako většina lidí nezamýšlel důkladně nad nějakým tématem jednou nebo dvakrát do roka, ale dal si tu práci, aby dokončil myšlenku jednou nebo dvakrát do měsíce.

Shaw prý hru napsal za měsíc; dvě myšlenky stačily na první dvě dějství. Třetí dějství, které se odehrává na haagském dvoře, je hloupost, hloupý, nudný kýč, který zajímá především bohaté Angličany v St. James Theatre.

Zůstaňme u prvních dvou dějství. V nich se Shaw zabývá nechvalně proslulou kanceláří Ženevské ligy pro intelektuální spolupráci. Zastupuje ji zde drobná sekretářka, která pochází z londýnského předměstí jižně od Temže. Tato paní Brownová zná jen jedno téma: Impérium. Jakákoli témata duchovní spolupráce na této zemi se jí dostanou na stůl, zpracovává je podle zásady: Anglie je Impérium, Impérium je svět a Impérium jsem já. Takto skutečně ještě dnes uvažují mnohé miliony lidí ve Spojeném království.

Nad masami je malá vrstva lidí, kteří díky tomu, že umí číst statistická čísla nebo čtou francouzskou či snad dokonce německou literaturu, vědí o vývoji na této zemi o něco více. Ti se dělí do různých skupin. Někteří si libují v tom, že v rámci neškodné politiky účelovosti vše ohýbají ve svůj prospěch. Jako takříkajíc atlasoví stratégové hledají na mapě Evropy nebo na glóbu nové spojence a pak jsou zase spokojeni. Jiní se zabývají intelektuálními spekulacemi. Čtou vše, co se jim dostane do rukou. Protože Anglie je v současné době zaplavena židovskými spisovateli, čtou znovu v angličtině vše, co Židé napsali před dvaceti lety v němčině a francouzštině. Tito Angličané by svým způsobem myšlení a života mohli být umístěni na Kurfürstendamm roku 1922. Ani by si toho nevšimli. Velké noviny dělají vše pro to, aby v Angličanech tohoto typu vzbudily

dojem, že mají pravdu. Téměř všechny noviny jsou tak plné zpráv a komentářů pocházejících z bolševických kruhů v Paříži, že Angličan, který je tomu nakloněn, si může dnes u snídaně vychutnat nejnovější lež z Moskvy jako údajný anglický názor, u oběda ji přelít omáčkou Francouzské lidové fronty a večer si to celé dát znovu jako večeři podávanou z New Yorku. Angličané této třídy, kterým je tento bolševický postoj jaksi nepříjemný, se rádi uchylují k náboženským představám - včetně nesčetných literárních výplodů, které jsme v němčině znali už před dvaceti lety. Katolické církvi se prý v Anglii daří.

„Vláda“ nyní stojí nade vším. V Anglii je to společenství mužů a rodin, kteří se s měnícími se kabinety starají o blaho Spojeného království a impéria. Tito muži jsou samozřejmě v obraze. Jsou však také velmi nervózní. Je to cítit z jejich výroků a činů. Tito muži se zabývají mimořádným zbrojením a zároveň tvrdí, že jsou odhodláni zachovat mír, ačkoli nemají důvod cítit se vážně ohroženi v žádné oblasti válečných příprav, pokud sami nemají v úmyslu zaútočit. Připouštějí, že impérium v současné době neustále ztrácí na politickém a hospodářském významu, ale když mluví, jednají, jako by byli stejně mocní jako v roce 1914. Od roku 1919 prohráli všechny velké politické akce a poté se prohlašují za vítěze. Údajně hledají nové cesty, jak dosáhnout porozumění s Německem, a denně se zabývají politickou agitací, která se nijak neliší od toho, co se dočtete v anglických novinách. Hlásají obzvlášť vysokou morálku a nezasahují proti agitaci, která zneužívá pouze prostředky bolševismu. Jsou proti zvláštnímu židovskému vlivu, zejména

proto, že už dávno poznali, že by je to vedlo od jedné hospodářské krize ke druhé; ale využívají úplného očištění Německa od židovství k politické agitaci proti nacionálnímu socialismu. Uzavírají s Německem námořní smlouvu, v níž jim nacionální socialismus zaručuje převahu na moři; odmítají však Německu přiznat ani tolik letecké výzbroje, kolik Německo potřebuje pro svou vlastní bezpečnost na kontinentu, když se všude kolem nich staví letadla proti Německu se všemi prostředky demokracie, pokud jde o peníze a suroviny. Chtějí s námi vést hospodářská jednání, ale předem oznamují, že hned po jednání v Berlíně chtějí odjet do Moskvy, ačkoli mají s bolševismem velmi špatné obchodní zkušenosti. Pronášejí projevy, v nichž nám nabízejí jihovýchod Evropy, a zároveň dělají vše pro to, aby státy na jihovýchodě poštvali proti nacionálněsocialistickému Německu. Uzavírají s námi uhelnou dohodu, která je založena jen na co nejpřísnější konsolidaci uhelného průmyslu v Německu a Anglii, a zároveň usilují o organizaci hospodářství, kterou máme my a kterou se snaží napodobit. Nakonec si z našich organizačních schopností dělají legraci pro případ, že by proti nám chtěli vést hospodářskou válku, a přímo školí své obchodníky v metodách, z nichž nás obviňují. Uzavírají obchodní smlouvu se Spojenými státy, která zrovna nepodporuje ottawské dohody uzavřené s dominiemi. Zároveň se však snaží odstranit důsledky obchodní smlouvy se Spojenými státy tím, že chtějí uzavřít dohodu s námi a ujišťují nás, že jsme lepšími zákazníky než Spojené státy. Zároveň nám však říkají, že pokud nepřijmeme podmínky, které chtějí stanovit

pro hospodářskou dohodu s Německem, chtějí proti nám vést hospodářskou válku se Spojenými státy, ačkoli dobře vědí, že se pravděpodobně dostanou pod kontrolu Spojených států.

Těchto příkladů by se dalo uvést mnoho na mnoha stránkách. Postačí zde konstatovat, že vládnoucí muži v Anglii se chovají, jako by stále mohli hrát světovou politiku a světovou ekonomiku shora, jak to Anglie dokázala snad před třiceti lety. Ještě si neuvědomují, že svět už není impérium a že impérium už není svět. Stále uvažují tak, jak uvažovala Bank of England před dvaceti lety. Když si pak uvědomí, že už nemají za úkol hrát si na nadřazené pány s kompromisy v pevně zavedeném systému světové ekonomiky, znervózní.

Chamberlain a jeho ministři prožili nejvážnější nervové zhroucení 36 hodin poté, co Adolf Hitler na Hradě v bývalém československém hlavním městě vyhlásil německý protektorát nad říšskými provinciemi Čechy a Morava. Průběh událostí v této době je třeba zaznamenat podrobněji. Kolem 8. března shromáždil Chamberlain na Downing Street řadu anglických novinářů, kteří měli ve zvyku dělat politické předpovědi v čele hlavních novin. Hovořil k nim o „vlně pacifikace“, kterou prý cítil na dosah ruky a která se brzy rozšíří po celé Evropě. Situace je podle něj mnohem klidnější než v roce 1938 a bezprostředně se hovoří o vyhlídce na mírové urovnání všech zbývajících sporů mezi velmocemi.

Anglické noviny přijaly toto oznámení s jasností, z níž bylo zřejmé, že Chamberlain vyjádřil přání obzvláště silně

propagovat anglickou „vůli k míru“. Burza reagovala oživením toho, čemu se v Anglii a Americe říká „business“, tj. zvýšením výměny akcií ve prospěch peněžního zisku těch příslušníků určité společenské vrstvy, kteří jsou v demokraciích připuštěni k tak příjemným a snadným výdělkům.

Jako obvykle se na Chamberlainova prohlášení vrhli kombinátoři tisku ve všech demokratických zemích. Také ministři londýnského kabinetu se stali proroky plánů svého prezidenta. Například sir Samuel Hoare přednesl 10. března v Londýně před Konzervativním sdružením projev, v němž takticky využil Chamberlainovy předstírané kampaně a oznámil „pětiletý plán“ pacifikace Evropy. Pět státníků, jejichž jména sir Samuel Hoare záměrně zatajil, protože mezi nimi měli být Stalin, tři diktátoři a premiéři Anglie a Francie, by mohlo, pokud by uměli správně využít nálady lidí, osvobodit Evropu od „noční můry války“ a vytvořit „zlatý věk“. Přezbrojení, o které se v té době s největší ochotou snažila i Anglie, mělo náhle za cíl pouze dostat Anglii na zhruba stejnou úroveň obrany jako ostatní velké evropské mocnosti, aby bylo možné dosáhnout plné rovnoprávnosti i na vojenském poli.

Tato propaganda probíhala v Londýně ve stejné době, kdy noviny informovaly o cestách ministra obchodu Stanleyho a státního tajemníka Hudsona do Berlína, ale také do Varšavy a Moskvy, a v nichž byly otištěny zprávy o jednáních mezi německými a anglickými průmyslníky v Düsseldorfu.

Dnes již není pochyb o tom, že tento plán světové konference a „zlatého věku“ byl Chamberlainem zamýšlen jako obklíčení Německa a Itálie, které mělo být uskutečněno s jejich souhlasem. Vedoucí muži ministerstva zahraničí a propagandista anglického národa č. 7 Vansittart měli jistě již tehdy plán, jak „konečně zastavit akce agresorů“, jak se dnes říká. Možná tehdy nechtěli jít tak daleko, jako je vojenské spojenectví s Polskem a sovětským Ruskem. V rámci „pětiletého plánu politického a hospodářského zklidnění Evropy“ však chtěli všechny tyto státy připoutat k demokraciím a odvrátit je tak od Německa a Itálie, které v případě, že by Německo a Itálie nadále trvaly na novém životním prostoru a úplné rovnoprávnosti, chtěli využít pro válečné akce Anglie proti „agresorům“. Všeobecná mírová propaganda měla pouze vytvořit náladu pro jednání, při nichž chtěla Anglie u jednacího stolu dosáhnout toho, co mělo být po vyhlášení protektorátu nad Čechami a Moravou prosazeno, zčásti hrozbou použití síly, zčásti přesvědčováním nebo lichocením.

V Londýně se jistě předem počítalo s tím, že Německo a Itálie budou trvat na nezbytném životním prostoru v případě konfliktu, který byl zpočátku vzdálen jakémukoli použití síly. Chamberlain a všichni jeho poradci by museli politice naprosto nerozumět, kdyby se přinejmenším od vídeňského arbitrážního rozhodnutí Německa a Itálie o hranicích mezi Slovenskem a Maďarskem nesmířili s tím, že území bývalého Československa si bude plně nárokovat Německo a podle toho ho také využije. K žádnému „porušení“ Mnichovské dohody nedošlo. Při plné,

oficiálně přiznané znalosti situace v Londýně byly vyvozeny závěry z přirozeného vývoje v říjnu a listopadu 1938.

Na zasedání tzv. konference velvyslanců, na němž bylo pět dní po podpisu Mnichovské dohody vymezeno páté pásmo, oficiální představitelé západních demokracií bez dalšího přiznali Německu samozřejmé výlučné vedení politických a hospodářských záležitostí v této oblasti a dokonce zdůraznili odmítnutí některých námitek tehdejšího zástupce Prahy. Maďarsko a tehdejší Československo se zřekly účasti západních demokracií na rozhodnutí vídeňské arbitráže a opřely se o osu Berlín-Řím.

Z tohoto pohledu byly zprávy o hnutí za slovenskou nezávislost v Londýně také zcela ignorovány. Dokonce ani když pozdější slovenský premiér Dr. Tiso odcestoval do Berlína, nikoho to v Londýně neznepokojilo. Ještě ráno 14. března byly zprávy o dohodách dosažených v Berlíně mezi Vůdcem a Tisem jednoduše otištěny jako fakt. V poledne 14. března byly komentáře v anglických a francouzských novinách o rozhodnutí slovenského parlamentu vyhlásit nezávislost, které se mezitím stalo známým, čistě faktické. Teprve večer 14. března se nálada poněkud vyostřila. Redaktoři, kteří měli na povel vlády napsat recenze na ráno 15. března do londýnských novin, sice do svých článků zahrnuli mírné vzrušení z dalšího vývoje v Československu, ale před jakýmkoli útokem na Německo se měli na pozoru. Současně již naznačovaly, že to, co nyní z Čech a Moravy zbylo, se dostane zcela pod německý vliv a že jednání, která se uskuteční té noci mezi Vůdcem a českým prezidentem

Dr. Háchou, mohou skončit jen úplným podřízením tohoto zbytku starého benešovského státu Německu.

Večer 15. března, kdy německá vojska již dávno vstoupila do Prahy, nikoho, kromě několika tradičních křiklounů v táboře Lidové fronty ve Francii a příslušných spojenců v Anglii, nenapadlo označit dohodu mezi Vůdcem a Dr. Háchou za „porušení Mnichovské dohody“.

Kurz byl změněn až ráno 16. března. Následujícího dne promluvil Chamberlain v Birminghamu. Nyní se Německo jedním šmahem provinilo „úplným narušením všech základů světového míru“. Vpád německých vojsk do provincií Čechy a Morava byl „aktem násilí“, „nevyprovokovaným útokem“ na českou armádu, která v plném souladu s rozkazy prezidenta Dr. Háchy odevzdala bez odporu své zbraně německým jednotkám a podřídila se německému velení. Trvalo jen několik dní, než se plán obklíčení objevil v novinách jako nevyhnutelný fakt nadcházejícího politického vývoje. Chamberlain rázem našel podporu opozice v Dolní sněmovně. Anglie byla jednotná, protože Chamberlain prosazoval politiku, po níž Labouristická strana, liberálové stojící mimo vládu a opozice v Konzervativní straně, Duff Cooper, Eden a Churchill, volali už léta, nebo přinejmenším od Mnichovské dohody.

Anglie se vrátila k politice, kterou opakovaně zkoušela od roku 1918, kdy se Německo stalo příliš velkým: k zotročení Evropy a krytí sovětským Ruskem. V roce 1918 uzavřela Anglie spojenectví s komunisty ovládaným podsvětím, které jí mělo

pomoci při likvidaci německého národa za frontou. V roce 1934 Anglie upřednostnila spojenectví Francie a starého Československa se sovětským Ruskem, protože věřila, že dokáže potlačit nacionálněsocialistické Německo. V roce 1936 zahájila Anglie španělskou politiku tzv. neintervence, aby pomohla bolševismu ve Španělsku. V létě 1938 Anglie po několik týdnů upínala své naděje k sovětskému Rusku. Teprve když se tyto naděje nenaplnily a Anglie musela uznat silnou politickou zdrženlivost svého nepřímého spojence za hranicemi Polska a Rumunska, vydal se Chamberlain do Berchtesgadenu. V debatách o politice obklíčení řekl Lloyd George pravdu o současném postavení Anglie: Varoval před přeceňováním postavení Anglie ve Středomoří a před nadějemi na italský převrat; připomněl Anglii absolutní pevnost osy Řím-Berlín. Varoval také před přeceňováním vojenské pomoci, kterou by Anglie mohla poskytnout Polsku, Rumunsku nebo jiným východním státům, a prohlásil, že jediným účinným prostředkem anglické politiky obklíčení Německa a Itálie může být úplná spolupráce se sovětským Ruskem.

V nebývalé nervové horečce se Anglie stala nesmiřitelným nepřítelem Německa, protože Německo - řečeno slovy, která všichni používali - narušovalo podle Angličanů „rovnováhu Evropy“. Tuto „rovnováhu“ je však třeba přeložit jako: anglická nadvláda na kontinentu.

Diskusi o důvodech anglické politiky, která se zdá být schopna udržet světové impérium pohromadě pouze pomocí jednostranné vlády na kontinentu, bychom měli nechat na

později. Spokojme se zde s tím, že Anglie vplula do moře evropské politiky s ponorkovou pastí. Na stožárech této lodi byly vztyčeny vlajky porozumění, smíru, dokonce i odzbrojení. Jakmile se Anglie přiblížila k německému pobřeží, prkna a dřík ponorkové pasti spadly. Anglie obrátila zbraně své politické a hospodářské moci, své loďstvo a letectvo proti Německu.

Udržet Německo a Itálii na uzdě, to je vpravdě heslo, které si Chamberlain zvolil, neboť v evropské politice neexistuje střední cesta mezi plným uznáním německé rovnoprávnosti a uznáním síly mladých národů Evropy na jedné straně a bezpodmínečným odporem vůči těmto mladým národům na straně druhé, a to ani pro Anglii, ani pro žádný jiný stát, který vstoupí do válečných služeb Anglie, ani pro Německo, ani pro Itálii, ani pro žádný stát, který se rozhodl pro stranu mladých národů, a tedy pro stranu míru v Evropě s námi.

V Anglii nebylo sporu o zahraniční politice, dokud politika pod vedením sira Austena Chamberlaina a jeho nástupců spočívala pouze v udržování versailleské situace a ve spolupráci s Francií v Ženevě. V roce 1931 Anglie tuto politiku nemohla udržet, protože Německo bylo v tomto procesu zničeno. Londýn z toho nevyvodil závěr, že by měl Německu skutečně pomoci. Jednoduše se vykašlali na Německo, kterému prostřednictvím Locarna a členství v Ženevské lize umožnili vstoupit do vlastního kruhu. Vnitřní posílení Německa vzali v úvahu a čelili mu posílením vztahů s Francií, obnovením politických jednání se Spojenými státy a podporou francouzsko-sovětských dohod.

Až do roku 1936 byla Anglie ochotna akceptovat občasné ústupové bitvy bez zvláštního odporu v rámci této obranné politiky. Uvolnění versailleských ustanovení se nemohla vyhnout. Anglie se spokojila s protesty a pokusy připoutat k sobě Francii tím pevněji, čím silnější bylo Německo. Jakmile se však Itálie stala císařskou mocností ve Středomoří, stala se politika zadních vojů pro Anglii nebezpečnou. Právě v této době se v řadách konzervativců objevila opozice proti zahraniční politice, kterou konzervativci prováděli. Eden byl jedním z mluvčích této opozice již jako ministr zahraničí; Churchill byl vždy proti sebemenším „ústupkům Německu“; Duff Cooper plaval s vládní politikou až do mnichovské konference. Chamberlain se snažil v neustálém boji proti stále silnější menšině v Dolní sněmovně zastavit vývoj vyjednáváním, kterému Německo a Itálie musely ustoupit, nikoliv s nějakým zvláštním politickým záměrem, ale ze zcela přirozených důvodů. Osa Berlín-Řím se stále více utahovala. Německo se stalo 80milionovým národem. Chamberlain proti tomu nemohl nabídnout ani sílu, ani rozumné důvody. Itálie získávala na síle díky přátelství s Německem, dobytím Habeše, zvýšením prestiže ve Středomoří, ale zejména díky postupnému vítězství Franca nad bolševismem ve Španělsku, které bylo spojencem Anglie a Francie. Chamberlain nemohl argumentovat ani silou, ani rozumem. Opozice však z hlediska Anglie, která si nepřála porozumění, tj. skutečné urovnání vztahů s Německem a Itálií, požadovala, aby Německo a Itálie konečně stanovily hranice svých akcí.

V mezinárodních hodnoceních se někdy kontrast mezi Chamberlainem a opozicí v Konzervativní straně přeceňuje. Chamberlain nechtěl, aby Německo a Itálie měly v Evropě a v celém světě rovná práva odpovídající síle národů, energii, hospodářskému a technickému rozvoji, kulturnímu talentu, moci socialistického a fašistického společenství. Chamberlain si také přál hranici, na níž by Německo a Itálii zastavily demokracie; jenže o hranici spekuloval s jinými představami než Duff Cooper, Eden a Churchill.

Anglický premiér byl jednou figurkou, přední představitelé opozice v Konzervativní straně byli dalšími figurkami v šachové partii, kterou jako obvykle v Anglii řídili zákulisní tahouni, kteří se v podstatě řídili sobeckými ekonomickými zájmy. Chamberlain se mohl pokusit o porozumění, ale dával si pozor, aby nepřekročil hranici, kterou tito tahouni za nitky stanovili. Opozici bylo dovoleno mluvit a křičet, aby se dohodla se všemi, kdo by se jednoho dne mohli stát spojenci Anglie ve válce proti Německu a Itálii. Proto museli Duff Cooper, Eden a Churchill v roce 1938 a v posledních měsících publikovat své články v podstatě v korespondenci, která by zaručila zveřejnění v německojazyčných emigrantských novinách, v novinách francouzské Lidové fronty a v hlavních vznětlivých novinách v New Yorku.

Mezitím strůjci válečného štvaní pokračovali ve svém tažení, a to nad rámec dohod o zárukách s Polskem, Rumunskem a Tureckem až k Rooseveltově velvyslanectví. Od Vůdce se jim dostalo potřebné odpovědi. Svět zná cíle nacionálněsocialistické

zahraniční politiky. Nyní zná také zásady, které považujeme za správné v našem jednání s ostatními národy. Rooseveltův telegram poskytl žádoucí příležitost tyto zásady podrobně představit. Nyní začal rozhodující boj mezi Německem, Itálií, státy paktu antikomiterny a státy přátelskými Německu a Itálii na jedné straně a demokraciemi a bolševismem na straně druhé. V tomto boji představují odpůrci demokracie a bolševismu cíl skutečného míru, nikoliv stav, který je stále založen na nespravedlivém rozdělení všech mocenských prostředků na zemi podle versailleského diktátu, ale mír, který se vyznačuje uznáním rozvoje a vznikajících sil mladých národů. Demokracie a bolševismus chtějí brzdit rozvoj mladých národů Evropy buď jednáním, při němž hodlají diktovat, nebo silou. Státníci demokratických zemí využívají válečných štváčů k tomu, aby připravili své národy o výhody pokroku, kterého dosáhly mladé národy Evropy ve prospěch britského velkokapitálu a židovské kliky ve Spojených státech. Kdo v Anglii chce vehnat masy do války? Navenek jsou za to odpovědní Duff Cooper, Eden a Churchill.

Duff Cooper

Březen 1939: Spojené království žije ve strachu z války. Vláda se snaží překonat nervozitu obyvatelstva tím, že vedle všeobecné propagandy zbrojení provádí propagandu velkého, všeobjímajícího míru prostřednictvím světové konference. Chamberlain chce lidi „uklidnit“ a zároveň je přimět, aby byli ochotni platit vyšší daně, daň ze svého majetku a přispívat jakoukoli lidskou prací, pokud má Anglie postavit vojáky za své nové zbraně.

Ministr války Hore-Belisha hovoří v Dolní sněmovně. Musí se obhajovat, protože není zcela dobře naladěn. Jsou mu vytýkány všechny nedostatky anglického zbrojení, které nejsou ani tak způsobeny organizací, jako spíše nedostatkem schopností nebo ochoty lidí. Ve vládě je ponechán jen proto, že je jedním z těch ústupných učenců, kteří musí být k dispozici z liberální skupiny pro Chamberlainův kabinet.

Projev Hore-Belishy zní pro noviny dobře. Může také zapůsobit v místech, kde nejsou přesně spočítány údaje o výzbroji a živé síle. Dolní sněmovna, která si v poslední době zvykla být k těmto číslům kritická, není příliš nadšená. Jediný, kdo se vyjadřuje ve prospěch Hore-Belishy, je Duff Cooper. Chválí ministra války a předkládá návrh. Dolní sněmovna tento návrh nepřijala, ale ani neodmítla. Ani Hore-Belisha, ani Chamberlain, ani sir John Simon, ani sir Samuel Hoare, ani Eden, ani Churchill, ani žádný přední muž Konzervativní, Liberální nebo Labouristické strany tento návrh neodmítl. Přinejmenším

předním figurantům v Dolní sněmovně muselo být jasné, že zde Angličan, který kdysi musel hájit důstojnost anglického národa v otevřeném boji proti Německu, hanebně urazil údajně tak hlubokou a vážnou morálku Angličanů, čest celého národa. Duff Cooper navrhl, aby byla z uprchlíků v Evropě a po celém světě vytvořena cizinecká legie, která by bojovala pod praporem Spojeného království.

Je to jen brutální egoismus Angličana, který stejně jako nakupuje zboží nebo najímá nosiče pytlů, dělníky a písařky ve velké společnosti, bere lidi tam, kde jsou k dispozici? Je to jen anglický pohled na charakter vojáka? Může někdo s ryze britským postojem pošlapat všechny morální zákony lidskosti do té míry, jak to v tomto projevu učinil Duff Cooper?

Jen si to představte: uprchlíci, kteří dnes svými starostmi zatěžují Evropu a svět, jsou především Židé. V Anglii se pro Židy zakládají zvláštní organizace na pomoc. Baldwin se osobně postavil do čela této „sociální práce“. Na pomoc těm, kteří jsou údajně kvůli „pohanským úchylkám“ vyháněni z Německa, se vybírají miliony anglických liber. Anglická vysoká církev a katolická církev se za tyto Židy modlí. Kněží všech náboženství se sdružují na pomoc Židům. Za účasti vlád jsou zakládány mezinárodní organizace. Jsou svolávány konference. Vyrovnání Židů je povýšeno na politický světový systém.

Ale do anglické Dolní sněmovny přichází člověk, který byl několikrát anglickým ministrem zahraničí, který byl anglickým ministrem, který dvakrát týdně vystupuje za anglický národ v

novinách celého světa a chce z těchto Židů udělat kanónenfutr v zájmu City a anglické pozemkové šlechty, v zájmu ochrany nejposvátnějších statků těchto kruhů, pětilibrových bankovek v jejich portfoliích a majetku na jejich bankovních účtech. V židovských rezervacích, které mají být zřízeny v Guyaně a na Madagaskaru a v Palestině, mají náboroví seržanti anglické armády shromažďovat Židy nikoliv za lákavý plat, který se v Anglii slibuje, ale za bič povinného odvodu. To je svoboda, kterou Anglie pro Židy chystá. Rabín jako posádkový kazatel a hrdinný otec v anglickém žoldu a pro anglický prospěch má Židům žehnat tam, kde jdou do boje za Anglii. „Pojďte ke mně, všichni příslušníci židovské rasy! Dám vám zbraň, dělo, torpédo, bombu nebo minu! Až jednou povedeme válku na kontinentu, můžete si na Němcích vybít svou touhu po pomstě, své nejnižší pudy!“ Bylo by čestnější, kdyby Duff Cooper tato slova otevřeně pronesl v anglické Dolní sněmovně, místo aby tak věcně navrhoval vytvoření cizinecké legie.

Pak ostatní uprchlíci. Ti „militarizovaní“ patří mezi 200 000 lidí, kteří dočasně obývají koncentrační tábory ve Francii poté, co je Franco vyhnal z Katalánska. Jsou to bolševici z Moskvy, kteří si mysleli, že když se nechají naverbovat do rudého Španělska, osvobodí se z nátlaku GPU. Byli těžce zklamáni. Úředníci GPU je v uzavřených kolonách nahnali do mušky kulometů nacionálních Španělů. Kromě toho jsou v těchto koncentračních táborech muži a ženy ze Španělska, kteří byli deset let tak ponižováni bolševickými agitátory, že se z nich stala neurvalá zvířata. Z jejich duší bylo vyrváno vše, co tvoří charakter

španělského člověka, aby se z nich staly nástroje bolševismu bez vůle. K tomu zločinci z londýnských slumů, z gangsterských doupat New Yorku, Chicaga a San Franciska, muži, kteří se musí potulovat po světě, protože ve slušné společnosti by je policie okamžitě sebrala, vyděrači, dezertéři a vrazi. Duff Cooper je chce všechny sjednotit pod vlajkou Anglie, aby je mohl v kontinentální válce nahnat do zákopů proti Německu.

Chtělo by se říci, že Němci mají příliš dobré náboje do svých kulometů, než aby se této chátry zbavili. Na to jsou ale jiné nástroje. Ale Duff Cooper pravděpodobně míní ještě dál. Tito zločinci a méněcenné lidské bytosti, z nichž někteří jsou bohužel oběťmi bolševismu, by měli, protože Duff Cooper nepochybně věří ve vítězství anglických zbraní, proniknout přes hranice Říše do zemí na Rýně, Porúří a jižního Německa. Mají jim pak být kostely a kláštery předány stejným způsobem, jakým bolševismus předal kostely a kláštery ve Španělsku k vyplenění a znesvěcení? Mají angličtí důstojníci s rukama v kapsách a jezdeckou holí pod levou paží přihlížet, jak tyto bestie přepadávají německé ženy a dívky a odvážejí zboží katolických a protestantských kostelů do židovských zastaváren? Není Duff Cooper se všemi svými stoupenci a odpůrci Chamberlaina v Konzervativní straně údajně ve zvláště úzkém vztahu s anglickou vysokou církví, jejími hodnostáři a také s katolickou církví? Úhledná logika: někdo, kdo se modlí za Židy a křesťany v nacionálněsocialistickém Německu, a shromažďuje pod svým praporem zločince celého světa, kteří si mohou nárokovat

smutnou pověst, že ve španělské občanské válce zabili největší počet katolických kněží, mnichů a jeptišek.

Dost: Duff Cooper byl voják v první linii. Narukoval v roce 1917 jako prostý granátník a v armádě zůstal i po uzavření příměří až do roku 1922. Nemluví tu podnikatel, ale zkušený válečný voják. Kdyby vláda a parlament tento návrh na vytvoření cizinecké legie z Židů a zločinců nezamítly, bylo by přinejmenším na statisících poctivých anglických frontových vojáků, aby tohoto muže setřásli ze svých zad a vrátili světu čest anglického vojáka. V očích všech vojáků světa zůstává ostudou, že člověk, který stál uprostřed statečných Angličanů čelících ve světové válce statečným německým vojákům, se odvážil učinit takový návrh. Dokonce i ve Francii dlouhé měsíce váhali, než přijali jednotlivé skupiny těchto bolševických žoldnéřů do „legie zahraničních zločinců“.

Duff Cooper se narodil v roce 1890. Jeho otec byl chirurg a matka byla sestrou vévody z Fife. Ve svých 23 letech byl již státním úředníkem na ministerstvu zahraničí, nikoliv však na diplomatickém oddělení, ale tam, kde se vedly spisy. Jeho školou byl Eton a studoval na Oxfordu. V roce 1917 odešel do války a v roce 1922, po odchodu z armády, mu bylo nabídnuto místo prvního tajemníka na ministerstvu zahraničí, v oddělení státního podtajemníka Cecila Harmswortha, bratra lorda Northcliffa a lorda Rothermerea.

Jak se takový postoj, jaký se objevil v návrzích Anglické cizinecké legie, dostal do života člověka, který byl tehdy s

různou politickou obratností konzervativním poslancem, díky Baldwinovi státním tajemníkem na ministerstvu války, který psal hojně rozšířené knihy, kterého Baldwin v roce 1931 přivedl zpět do vlády a umožnil mu znovu pracovat na ministerstvu války, který byl později státním tajemníkem na ministerstvu financí, ministrem války a do začátku října 1938 ministrem námořnictva? Nejde jen o bezohlednou brutalitu Angličana. Takový postoj musí pramenit ze zkušeností a zážitků, které je třeba hledat mimo úřední či parlamentní politickou kariéru tohoto muže. Odkud se bere bezohlednost, s níž Duff Cooper tento návrh v Dolní sněmovně vyslovil? Tato existence bez duše, bez smyslu pro vojenskou čest a skutečnou morálku?

Duff Cooper pochází z takzvané „velké společnosti“ Spojeného království, nikoli ze společnosti se staletou tradicí spořádaných, pracovitých lidí, kteří umí hospodařit i s materiálními zdroji a neustále se starají o rozvoj intelektuálních schopností. Taková „společnost“ vznikla po světové válce, v Anglii stejně jako všude jinde. Ve Spojeném království je to obzvlášť zvláštní. Chová se jako zásoba angličtiny a je údajně francouzská; to znamená, že je francouzská, jako se člověk stává Francouzem, když bydlí ve velkých hotelech na pařížských bulvárech a za Francii považuje to, co se děje v nočních klubech a malých divadlech spekulujících s cizinci. Nové bohatství, které v Anglii vzniklo v důsledku světové války, se jako všude jinde smísilo se společenskou třídou, která před válkou nebyla zcela zajištěna a nyní obnovila své bohatství díky spekulacím židovských bankéřů a ještě pochybnějším obchodům. Tato nová

společenská třída vede v Anglii marnivý život plný požitků. Stejně jako staré rodiny mají své venkovské domy, své městské byty. Hrají golf, cestují do Paříže, jezdí na Riviéru a nejméně dvakrát za svou pozemskou existenci podnikli cestu kolem světa, včetně spropitného, objednaného u Cooka.

Tento okruh se považuje za mimořádně světový a vzdělaný. Rozvíjí se v něm literární arogance, jako vždy ve společenských vrstvách, které mohou vést dobrý život a neprojevují žádnou snahu pronikat do hloubky problémů. To jsou skuteční „intelektuálové“. Tito muži a ženy jezdí dvakrát až třikrát ročně do Paříže, kupují si večerní šaty, košile a knihy. Ženy se oblékají jako pařížské kokety a libují si v chlípných novelách, které se v Paříži nenabízejí k prodeji Francouzům, ale Anglosasům na obou stranách oceánu. Muži si nechávají šít obleky v Paříži a mají ambice stát se poslanci podle představy, kterou mají o francouzském poslanci. Protože ve francouzských komediích a románech vidí, že francouzský poslanec je zkorumpovaný a politiku dělá zásadně s cílem zvýšit své bohatství, domnívají se, že francouzský poslanec takový skutečně je. Proto poté, co podrobně prozkoumali francouzskou demokracii, jak si ji představují, je jejich jediným cílem stát se stejným způsobem poslanci v Anglii. Ale protože jsou Angličané, dávají si záležet na tom, aby to nedělali tak nešikovně, jak to údajně dělají Francouzi. Vystupují tak na vyšší úroveň demokratické korupce.

Jak známo, Židé a zednářské lóže v Paříži umožnili bolševismu proniknout do této mezinárodní společnosti, která vůbec nebyla francouzská, ale v podstatě anglosaská. Právě v

pařížských salonech tohoto druhu se zrodila Lidová fronta. Blum, Paul-Boncour a politici stejného ražení se v nich cítili jako doma. Právě zde se četla literatura, která se v západní Evropě šířila jménem Moskvy. Angličané a Angličanky, kteří díky válce zbohatli, si tyto knihy, které byly vždy k dostání ve francouzštině a angličtině zároveň, odváželi do Londýna. Anglická knihkupectví považovala za vhodné zpřístupnit tyto knihy ve své zemi. Tímto způsobem se po Anglii postupně šířila literatura, která byla ve skutečnosti čistě bolševickou propagandou. V letech 1925-1935 byla distribuce této „literatury“ ponechána na bohatších vrstvách v Londýně. V posledních letech Anglie přešla ke zcela otevřenému organizování této bolševické propagandy pomocí knih.

Netvrdí se zde, že Duff Cooper je přímo zapojen do této propagandy. Na to je příliš rafinovaný. Od průměrného poválečného spekulanta a jeho společenské třídy se skutečně liší tím, že se chce stát něčím víc. Ale to, co si Duff Cooper myslí, se nijak neliší od toho, co si myslely tyto společenské kruhy ovlivněné bolševismem, například ve směru „Cassirer“ v Německu v roce 1929.

Obchod Cassirera a podobných židovských nakladatelů v Německu je vyhrazen velké klubové organizaci v Anglii pod komunistickým vedením, která nese název „Lest Book Club“. V jejím čele stojí židovský nakladatel Victor Gollancs. Po celý život si z knih proti fašismu udělal byznys. Politickou podporu mu poskytují dva přední komunisté Harry Pollitt a John Strachey. Jeho Knižní klub Lest má nyní 100 000 členů, kteří nejsou

povinni, ale jsou zvyklí kupovat za výhodné ceny vše, co Victor Gollancs vydá. Organizace je rozdělena do asi 800 debatních klubů, které pokrývají všechny londýnské čtvrti a téměř všechna anglická města. Každý debatní klub má dnes asi 30 až 100 členů, z nichž ne všichni musí být členy „Lest Book Club“, ale mohou se účastnit i večerních diskusí spřátelených organizací. Čtou se a diskutuje se o jednotlivých dílech knih, které vydal Victor Gollancs. Nakladatelství má pro vedoucí těchto debatních večerů školu. Je spojena s komunistickou školou vedení anglického impéria.

Protože knihy s obecným obsahem nemusí nutně proniknout do kruhů intelektuálů, kteří mají být ovlivněni a kteří pak mají prostřednictvím svých rodinných vazeb působit rušivě na postoje vedoucích mužů v podnikatelském a veřejném životě, vznikla řada speciálních dílčích organizací. Kromě zámořských skupin v Jižní Africe, Kanadě, Austrálii, na Novém Zélandu a skupin v Holandsku, Švédsku, Francii, Švýcarsku a Československu existují také tyto speciální skupiny: skupina pro vědce, skupina pro děti se speciálně vybranou literaturou pro žáky ABC podle moskevského vzoru, skupina pro dospívající chlapce a dívky, která dělá bolševickou propagandu v marlittovském stylu, a skupina pro básníky, hudebníky a další intelektuály. Existuje také divadelní skupina nazvaná „Divadelní hnutí Jednota“, „Filmová a fotografická liga“ a cestovní kancelář úzce spojená s bolševickým Intouristem. Zvláště výnosná je však zvláštní organizace s krásným názvem „Křesťanský knižní klub“, v jejímž čele stojí canterburský děkan. Tento „Křesťanský

knižní klub“ se stará o šíření bolševické literatury mezi věřícími anglikánské velební církve.

V Moskvě je tento „Lest Book Club“ nesmírně vděčný. Již v první etapě jeho činnosti, která skončila shromážděním 50 000 členů, vyjádřila „Pravda“ ve svém čísle ze 17. března 1937 oficiální poděkování Komunistické internacionály komunistickému nakladateli Victoru Gollanczovi a všem britským spolupracovníkům na této bolševické agitaci. „Izvestija“ se ve svém čísle z 5. srpna 1938 touto prací podrobně zabývala a v souladu s Dimitrovovými podnětnými pokyny na 7. sjezdu Kominterny konstatovala, že v „Lest Book Club“ se úspěšně provádí „antimilitaristická propaganda“ a práce proti fašismu.

Každý, kdo nyní denně cestuje po napůl židovských, napůl bolševických a zednářských organizacích, které budou později popsány jako přítel Churchilla a dalších nespokojených konzervativců, a odnáší si odtud domů myšlenky, které vznikly v Moskvě, každý, kdo mluví před lidmi, kteří byli vyškoleni v tomto „Lest Book Clubu“, už samozřejmě nemůže mít duševní odolnost, kterou by jinak měl frontový voják v Anglii.

Duff Cooper a Lady Diana Cooper

Mimochodem, Duff Cooper není sám. Od roku 1924 je ženatý s mladší ze dvou „sester Mannersových“, jednou z dcer současného vévody z Rutlandu. Diana Mannersová vstoupila do kruhu společenské vrstvy zbohatlé válkou v roce 1919 jako slavná kráska, dcera muže, který pocházel ze staré anglické rodiny, ale neopovrhoval novými výdobytky. Vždy měla poněkud extravagantní sklony. Když byla teprve krátce vdaná, následovala sklony, které vždy charakterizovaly její mladý život: stala se herečkou. Nebyla jednou z těch hereček, které jsou doma v pařížských salonech, jež si Angličané tak oblíbili, a které jsou odtud posílány do New Yorku, Chicaga, San Franciska, Londýna nebo Buenos Aires jako hvězdy poněkud lehčích operet. Za peníze, které si vydělala na jevišti, neměla potřebu hrát po volných večerech vévodkyni. Chtěla dobýt jeviště jako dcera vévody z Rutlandu, zatímco ostatní herečky se snažily dobýt salony vévodů. Její herecký úspěch byl snadný. Již po krátké době se jí podařilo zahrát si jeptišku v „Zázraku“ pro Reinhardta alias Goldmanna v New Yorku. Zároveň si stále udržovala své společenské postavení. Mohla se stýkat se svým manželem v domě vévody z Windsoru. Také velvyslanci v Londýně ji rádi vítali jako laskavého hosta.

Lady Diana pravděpodobně inspirovala Duffa Coopera k tomu, aby v Paříži v roce 1929 shromáždil materiál pro svou knihu o Talleyrandovi, která byla v demokratických zemích vysoce ceněna. V té době byla v Anglii na řadě vláda Labouristické strany. Duff Cooper neměl chuť hrát si na poslance, který nesmí příliš mluvit. Snažil se překonat povrchní

literárnost svého společenského prostředí a napsat knihu o myšlenkách a cílech, které ho hnaly v jeho existenci a politickém úsilí.

K tomu demokratický „státník“ potřebuje jakousi hvězdu, pokud nechce psát bojovnou knihu založenou na živé současnosti. Je pak snazší formovat myšlenky kolem nich. Duff Cooper a lady Diana si vybrali onu vzácnou osobnost francouzských dějin, která se dokázala zcela oprostit od jinak tak sympatického a úspěšného francouzského temperamentu a po celé dlouhé období od Bourbonů přes vládu teroru a Napoleona až po Bourbony být státníkem, který vědomě kladl rozhodující důraz na zvětšení svého majetku. Jejich hrdinou se stal Talleyrand.

Pokud člověk srovná tuto knihu s tím, co Duff Cooper píše politicky, pak má před sebou otřesnou představu o povaze anglické společenské třídy, z níž se vždy snaží vybočit, ale k níž patří. Máte před sebou obraz člověka, který vás opravdu nepovzbuzuje k tomu, abyste se k němu připojili v úsilí o evropský mír.

Uveďme jen několik příkladů: V knize o Talleyrandovi Duff Cooper jednou se zvláštním důrazem opakuje slova svého hrdiny: Nikdo nemůže chválit pozemskou blaženost, kdo nežil před rokem 1789. Přeložme si tato slova do myšlení Duffa Coopera: člověk by musel žít před rokem 1914, a to vědomě, stejně skvěle a ještě více bohatě jako dnes po boku lady Diany. To je nejhlubší touha lidí z této anglické společenské vrstvy.

Chtějí ráj, který nikdy nebyl a nikdy nebude. Tak rádi by žili v impériu, kde ti, kdo vlastní, nejsou nikým rušeni, ani těmi, kdo stojí mimo impérium, ani těmi, kdo jsou odsouzeni žít tam dole z hlediska třídy.

Co je společnost pro Duffa Coopera? Říká to v knize o Talleyrandovi, když popisuje orleanistickou organizaci proti Bourbonům před Francouzskou revolucí: Společnost je něco, co nemá nic společného s lidmi, ale je tak lidová, že jí lidé neškodí.

Duff Cooper to neříká tak doslova, ale když shrneme vše, co říká o tomto období a o přípravě opozice proti Bourbonům v salonech, která už nepřikládala žádný význam tomu, aby byla v trvalém kontaktu s králem, pak to Duff Cooper mohl říci klidně se zdravějším citem.

Další typická slova: *„když Talleyrand pochopil, že monarchii nelze zachránit, rozhodl se zachránit sám sebe.“* To je skutečně v jeho knize; takhle Duff Cooper uvažuje.

Téměř na začátku knihy je již politická aplikace všech studií o Talleyrandovi na současnost. Tento parlamentář je přímo hnán k tomu, aby řekl to, na co při přípravě knihy o Talleyrandovi neustále myslel ve svých studiích. Píše: *„Touha po míru a práce pro anglo-francouzské spojenectví jako nejlepší prostředek k jeho zajištění vždy určovaly Talleyrandovo chování v jeho dlouhé kariéře a dovolují nám rozpoznat důslednost tam, kde by mnozí soudní lidé rádi viděli téměř příslovečnou nestálost.“*

V této knize se to stále opakuje podle zásady, že co se nehodí, to se ohýbá. Talleyrand si ve svém politickém životě

může dělat, co chce, vše se děje - podle Duffa Coopera - pro větší slávu anglo-francouzského přátelství. Ten kdysi o obou národech řekl: *„Dva sousedící národy, z nichž jeden získává svůj blahobyt především obchodem, zatímco druhý ho dosahuje zemědělstvím, jsou z věčného přirozeného řádu věcí odkázány na vzájemné porozumění a podporu v oblasti majetku.“* Tady to máte: „vlastnictví“. Na tom stojí celý politický kalkul Duffa Coopera. Vlastnictví, peníze, jsou pro něj tak důležité, že Duff Cooper opakovaně omlouvá to nejodpornější na Talleyrandovi, jeho otevřeně brutální prodejnost. Vymyslel lapidární myšlenku: *„Tam, kde jiní brali tisíce, on bral miliony; proto ho nenáviděli.“*

Podle Duffa Coopera může Talleyrand dělat cokoli, pokud se zasazuje o anglo-francouzské přátelství. Tyto vznešené zásady prodejnosti, anglo-francouzského přátelství, vyšší morálky, která považuje práci za směnitelnou rozkoš, se znovu a znovu mihnou úvahami o Talleyrandově životě. Jaké nadšení dokáže Duff Cooper pro svého hrdinu vyvolat, když popisuje, jak večer v den státního převratu 18. brumairu, který vynesl Napoleona k moci, Talleyrand tak klidně večeřel s jakousi drobnou herečkou, svou bývalou spřízněnou, jako by za ním nestála žádná velká politická událost. Ach, i po tom Duff Cooper touží: celý den pracovat na ministerstvu války nebo námořnictva proti Německu a večer povečeřet s lady Dianou v italské restauraci v City pod obdivným pohledem anglické společenské třídy, která zbohatla díky válečným dodávkám.

Duff Cooper má pro svého hrdinu často slova chvály, například: *„Zůstal věrný evangeliu zdravého rozumu“* nebo:

„Nepatřil k idealistům v oněch slavných letech velkých ideálů, ale z proklamovaného pracovního plánu inovátorů si vybral vše, co se mu zdálo slučitelné se zdravým rozumem.“ Tyto věty musíte z knihy vyjmout jednu po druhé, abyste rozpoznali koncepci současníka unášeného vnějším životem, který je zcela vzdálen všemu lidskému.

Nebo věta: *„Revoluce je příznakem vážné politické nemoci a bohužel je nakažlivá.“* Tohle napsal člověk v Evropě - protože Anglie je přece součástí Evropy - v roce 1930, kdy každý muž a každá žena tušili, že tato Evropa nějakým způsobem směřuje k vše převracející revoluci, na rozdíl od demokracie a všech Talleyrandů a státníků minulých dob.

Závěr této knihy: musíme předpokládat, že Duff Cooper zná jen jednu touhu: zemřít jednou jako Talleyrand 20. století, jako muž, který uměl ve své duši spojit 19. a 20. století, protože mu chybí živá krev. Ne!

Duff Cooper se bojí smrti, i kdyby se měl stát druhým Talleyrandem. Bojí se smrti stejně jako sám Talleyrand, který, jak známo, strávil poslední týdny své pozemské existence tím, že den co den vyjednával se zástupcem papeže formulace pro smlouvu, kterou se chtěl před svým posledním vydechnutím zbavit zatracení katolické církve. Nejodpornější na Talleyrandově existenci je to, jak tento muž, který svými intrikami vládl milionům lidí a byl spoluodpovědný za miliony obětí krve, který, ačkoli byl biskupem, přijal exkomunikaci s opovržením, udělal vše pro to, aby se s církví smířil a unikl

věčnému zatracení v pekle. Svůj návrat ke katolické víře však nechává vyjednávat stejným způsobem, jako kdysi územní či právní nároky ve smlouvách s jinými státy. A Duff Cooper, který nemá ani ponětí o ubohosti Talleyrandových smrtelných úzkostí, končí popis této nechutné scény následujícími větami: *„Starý diplomat se vydal na cestu, která ho měla dovést k jeho konečnému cíli. Získal ty nejspolehlivější informace, jaké bylo možné získat. Přijal veškerá možná opatření, a to ani o minutu dříve. Jeho doklady byly v pořádku, jeho pas byl potvrzen a on mohl vycestovat.“*

Nezbývá než říct: Tfuj, ty ďáble! Se smrtí si není radno zahrávat, zvláště když musíte popsat, jak smrt, největší lidský osud, naloží s člověkem, který se během své kariéry zbavil celé své lidské podstaty a stal se na desítky let loutkou mezi politickými tahouny. Duff Cooper však z toho nic necítil.

Co ten egoista chce? Co ví o své době, o jejích skutečných útrapách, o nadějích a plánech Angličanů? Až do října 1938 byl Duff Cooper pouhým podlejzákem. Jeho politická kariéra byla jeho nejvyšší prioritou. Jeho heslem bylo: nepadat, ale zářit. Napsal knihu o Haigovi, která byla napsána podle „zásady“, že úspěch se vždy ukáže jako správný. Duff Cooper má však na mysli vnější úspěch, v tomto případě úspěch militarizované Anglie na konci války. Duff Cooper si dosud neuvědomil, že to úspěch nebyl.

V projevech a článcích tohoto muže, které publikoval až do dočasného konce své ministerské vlády 1. října 1938, není ani náznak duchovního boje dnešních lidí. Neví nic o sociálním

životě, o starostech a těžkostech pracujícího lidu, o existenci středních vrstev. Duff Cooper zná jen svůj resort, své úředníky, do jisté míry svůj rozpočet, zhruba to, co musí vědět ministr, který se nechce ztrapnit, o technických novinkách v armádě, námořnictvu a letectvu. Jinak je mimo všechny problémy, ať už se týkají světové ekonomiky, mezd nebo cen, měn nebo surovin. Člověk jako motor války je mu lhostejný. Neví také nic o sovětském Rusku, nic o velké světové politické revoluci na Dálném východě. Vždy se drží svých ministerských úkolů a toho, co si nejvyšší vedení Konzervativní strany myslí, že je v danou chvíli správné. Baldwin ho využívá jako politického jinocha, který je příliš pohodlný a pravděpodobně i zbabělý na to, aby dělal něco jiného, než co mu bylo nařízeno. Vysoký šéf se stále více staví proti Edenovi a siru Johnu Simonovi, takže i Duff Cooper se přiklání spíše k Edenovi než k dosavadnímu ministru zahraničí. Duff Cooper má na podobné změny v zákulisí stranické politiky dobrý nos. Zřejmě mu podle toho radí lady Diana. S Edenem je navázáno snadné kamarádství. Tím se dostávají do příjemné společenské skupiny. Eden je obklopen bohatými lidmi s dobrými kontakty na newyorskou burzu.

Eden pak může jednat svobodněji, i když je ještě velmi mladý. Duff Cooper se s ním ještě více sblíží. Během konfliktu v Habeši a války sankcí je zcela na Edenově straně. V prosinci 1935 bojuje se sirem Samuelem Hoarem. Občas pronese v Dolní sněmovně opatrné, povzbudivé slovo ve prospěch sankční války. Když vrcholí akce Ženevské ligy, je dokonce pro vojenské sankce proti Itálii, i když s odstupem, který by umožnil kdykoli

ustoupit. Když Eden prohraje, je také připraven znovu vyskočit z lodi. Včas se dozvěděl, že Baldwin již nepovažuje kroky ministra zahraničí za úspěšné.

Duff Cooper není tak brutální jako Churchill, který chce po vypuknutí královské krize založit královskou stranu. Lady Diana má v tomto ohledu také vynikající konexe. Když Baldwin odchází a Chamberlain přijíždí, Duff Cooper už je v předpokoji: „Oddaný služebníku, pane premiére, jsem vám k dispozici.“ A zůstává.

V únoru 1938 Eden odjíždí. Opozice proti Chamberlainovi je ze strany konzervativní strany trochu posílena. Z vnitropolitického hlediska, které je pro světové impérium vždy hlediskem nejubožejší reakce a největší hlouposti, to má opozice snadné. Duff Cooper je dost moudrý na to, aby v příštích měsících příliš nevyužíval svých možností. Je pravda, že při poradách v Downing Street, kdy jsou zcela mezi sebou, už stojí proti Chamberlainovi. Ale v parlamentu je stále ještě premiérovým poskokem.

Pak dostal rozkaz od tahačů nitek, když Chamberlain přijel potřetí do Německa. Duff Cooper je vybrán jako první, kdo odstoupí z vlády. Poté, co 1. října odstoupí z funkce, přednese 3. října v Dolní sněmovně opoziční projev proti svému včerejšímu „příteli“. Duff Cooper dokáže v takových chvílích pronášet velká slova, ale pouze tehdy, je-li materiálně zajištěn. „Obětoval jsem svou politickou kariéru, ale to není důležité. Odcházím se vztyčenou hlavou,“ říká. Ve skutečnosti už neměl na výběr.

Kdyby v té chvíli ustoupil z volání vládců, byl by v Chamberlainově kabinetu využit nanejvýš jako pozorovatel, jen aby byl odsunut ještě více dozadu, než byl Eden před několika měsíci.

„Svobodný“ Duff Cooper okamžitě podniká bezohledné kroky. Názor, který zastával jako člen Chamberlainova kabinetu, změní během několika minut na názor, že opoziční křídlo konzervativců vede proti Chamberlainovi kampaň už několik týdnů. Ve svém projevu v Dolní sněmovně 3. října napsal: „Do války v roce 1914 jsme šli ne kvůli Srbsku, ne kvůli Belgii, ale abychom zabránili velmoci vládnout Evropě hrubou silou.“ Páni osnovatelé mu už v době, kdy celá Anglie oslavovala Chamberlaina jako přítele míru, dali za úkol dát Angličanům a celému světu jasně najevo, že chtějí zachovat jednostrannou vládu Anglie na kontinentu bez ohledu na to, zda je vinen, či nikoli. Odmítají jakoukoli rovnoprávnost Německa, což je ovšem třeba ztotožnit se zvláštním mocenským postavením Německa na kontinentu. Také již dali Duffu Cooperovi návod k podněcování proti Německu, které je dnes běžné v celém světě a podle něhož jsou Švýcarsko, Holandsko, Dánsko a Francie v Alsasku-Lotrinsku přímo ohroženy vůlí Německa zaútočit. To také zaznělo v prvním opozičním projevu Duffa Coopera 3. října 1938.

O několik dní později obdržel z Moskvy čestné uznání č. 1. Mluvil tak, jak o tom současně psala Pravda. Potvrdil mu to zpravodaj Komunistické internacionály v Londýně „Světové zprávy a názory“. V článku diktovaném Moskvou se uvádělo, že

Chamberlain a Daladier obětovali nejen Československo, ale i faktický základ vojenského spojenectví mezi Francií a sovětským Ruskem. Předáním českých pevností bylo tajemství Maginotovy linie vydáno nacionálnímu socialismu. Moskva byla připravena Československo vojensky podpořit, čekala pouze na odpovídající prohlášení Francie. Jediným mužem v Anglii, který podle Stalinova názoru nyní viděl situaci správně, byl Duff Cooper.

Taková mladistvá sláva je závazek. Duff Cooper proto v říjnu napsal článek, v němž se zcela obnažil před židovským a bolševickým podsvětím. Nyní musí překročit názory zastávané v Londýně a přizpůsobit se názorům, které jsou doma v pařížských salonech Lidové fronty a jejích londýnských poboček. Duff Cooper je zcela připraven zaštítit svým jménem hesla, která Moskva vymyslela pro podněcování anglického a francouzského lidu. Byla to hesla, která o několik měsíců později vytáhl z pokladnice bolševické ideologie i britský premiér Chamberlain ve svém projevu v Birminghamu, když mluvil o Německu. Byla to hesla, která Roosevelt nechal své představitele ve Washingtonu hlásat každý den po několik týdnů.

Tentokrát je orgánem Duffa Coopera emigrantský časopis „Die Zukunft“, který vychází v němčině. Ocitl se tak v okruhu spolupracovníků, jako byli italský emigrant hrabě Sforza, komunistický kapitalista Willi Münzenberg, Emil Ludwig-Cohn, Lion Feuchtwanger, Franz Werfel, Julius Deutsch, Gumbel, Ludwig Katz, Ernst Toller, Thomas Mann, hrabě Karolyi a jako

jediný Angličan agitátor Wickham Steed, který byl vždy pověřen Moskvou.

Pro tuto lepru dostal Duff Cooper materiál z pomlouvačných spisů z roku 1918, z doby, kdy Anglie a bolševismus spolupracovaly na vnitřním zničení německého národa. Tehdy se útočilo na císaře a tvrdilo se, že německému národu nikdo neodepře čestný mír. V říjnu 1938 Duff Cooper napsal: *„Anglický národ nemá lepšího spojence, aby se vyhnul válce, než německý národ. Anglický národ nechová žádné antipatie k německému lidu, ale existuje antipatie a nedůvěra k současnému nacistickému režimu.“* V souladu s židovským posláním následuje útok na „árijskou rasu“, obvyklá agitace s tvrzením, že Německo pronásleduje křesťanské náboženství, a klasická věta židovského podsvětí: *„Nacisté odsuzují rasu, k níž patřil tvůrce křesťanského náboženství.“* Duff Cooper již dorazil k Emilu Ludwig-Cohnovi.

Těmito a podobnými probolševickými články však zapůsobil na lidi na ministerstvu zahraničí v Londýně, kteří již tehdy chtěli pokračovat v obklíčení Německa prostřednictvím spojenectví se sovětským Ruskem. Z tohoto důvodu Duff Cooper nadále dostával od Foreign Office materiály a pravděpodobně i potřebné peníze. Byl vybrán, aby reagoval na Vůdcův saarbrückenský projev z 9. října, v němž byli před celým světem odhaleni váleční štváči. Chamberlain začal být poněkud podezřívavý. Duff Cooper měl nyní v článku, který měl být opět zveřejněn v německém emigrantském tisku, stanovit jakousi taktickou linii pro přechodné období. Tentokrát byl vybrán „Pariser Tageszeitung“, bývalý list Georga Bernharda. Ve vydání

z 23. a 24. října píše Duff Cooper „Odpověď Hitlerovi“. Začíná tvrzením, že v Anglii si nikdo válku nepřeje. To muselo být v diskusi mezi Německem a Anglií přijato jako fakt. Vůdce to musel vědět i z Ribbentropových zpráv. Základem veškeré politiky by proto mohla být pouze otázka, jak za stávajících okolností nejlépe zabránit válce. Národy nesmí nadále žít v „duchu džungle“. Právě zde se poprvé objevila „agitace džungle“, kterou pak na pokyn ministerstva zahraničí v březnu a dubnu 1939 široce propagoval britský tisk: Německo jako mocnost, která chce vládnout světu podle „mezinárodního práva džungle“. Duff Cooper tehdy tvrdil, že Německo zatím zničilo všechny možnosti vyjednávání, že prostě „anektuje“, a pokračoval: „Německu je třeba zabránit, aby se v budoucnu dopustilo podobné chyby jako v roce 1914, kdy si myslelo, že Británie nebude bojovat.“ Německo potřebovalo přesně vědět, kde leží „hranice“ britských ústupků. Tento článek má poněkud objasnit lež o vině, kterou ministerstvo zahraničí na rozdíl od pohlavárů z Konzervativní strany považuje za nutnou, ale zároveň má vyvrátit starý požadavek konzervativní opozice, aby byla stanovena hranice pro postup Německa a Itálie.

Nyní je Duff Cooper v centru politiky proti Chamberlainovi a Německu. Téměř každý týden píše článek, který se šíří po celém světě. Ministerstvo zahraničí v něm vidí toho pravého muže pro politickou demonstraci v Paříži.

Připravuje se tam setkání říšského ministra zahraničí v. Ribbentropa s francouzskou vládou. Anglický rušivý manévr je nezbytný. Do Paříže je vyslán Duff Cooper. Lady Diana mu

pronajímá Theatre des Ambassadeurs na přednášku, na kterou jsou rozeslány pozvánky těm francouzským ministrům, kteří si již s Ribbentropem domluvili oficiální přijetí. Zbytek pozvánek je zaslán přátelům Lidové fronty. V rámci příprav na tento projev vychází 8. prosince v moskevském komunistickém večerníku „Ce Soir“ článek s titulkem: „Hledá se zahraniční politika“. Duff Cooper nyní může vyhlásit politiku obklíčení, kterou Chamberlain přijal jen krátce před vyhlášením protektorátu nad Čechami a Moravou. Rozebírá: Pro Anglii existuje pouze politika „izolace“, čímž Duff Cooper myslí rovnoprávnost Německa na kontinentu, nebo politika aliancí, čímž naráží na boj proti rovnoprávnosti. Odmítá „izolaci“ Anglie, stejně jako Rusko, nemohla žít sama; musela chránit své světové majetky a také bránit „existující závazky“. Podle Duffa Coopera existovaly vůči Portugalsku, Iráku, Egyptu, Francii a - malý vtipálek - také vůči německému národu kvůli Locarnu. Existovala také garance hranic se zbytkem Československa. Anglie musela tato spojenectví chránit a posilovat v zájmu světové ekonomiky a své světové nadvlády. Politika Anglie musí zůstat „rovnováhou moci“ v Evropě, a to dnes, stejně jako tomu bylo po 400 let.

Tento článek byl srozumitelný v Anglii a Francii. Byl citován méně v podnětných novinách než v časopisech a týdenících, které v demokratických zemích připravují čtenáře na budoucí zásadní události. Pak přišel projev v Theatre des Ambassadeurs večer 8. prosince. Těm, kteří měli stále pochybnosti o provádění politiky obkličování, byly oponovány argumenty, které se objevovaly v anglických a francouzských novinách již od

Chamberlainova projevu v Birminghamu. Duff Cooper tvrdil, že Německo není vybaveno pro vítězství. Německé loďstvo bylo slabší než v roce 1914 a otázka ponorek již nebyla rozhodující. Německé letectvo mělo v současné době převahu, ale britský průmysl může brzy najít vyrovnání. Převaha v počtu obyvatel nebyla rozhodující. V době Napoleona měla Francie 30 milionů obyvatel, Napoleon byl poražen deseti miliony obyvatel Anglie. Pro budoucnost byla rozhodující síla anglo-francouzského spojenectví. Doslova řekl: *„Rusko se k nám brzy připojí v obraně věci míru. Sovětský svaz zůstává obrovským faktorem ve věci zachování bezpečnosti a míru na evropském kontinentu. Vždy bude chránit demokracii.“* Duff Cooper rovněž doufá v podporu Spojených států při prosazování hesla: „Jsme svobodné národy.“

Velký potlesk všech velkých mužů francouzské Lidové fronty, dychtivé poznámky emisarů z Quai d'Orsay. Poté slavnostní večeře ve velkém pařížském hotelu. Lady Diana je šťastná. Duff Cooper ví, že byl oprávněn říci to, k čemu Chamberlaina o několik měsíců později nabádaly tytéž šedé eminence tahající za nitky.

Možná se Duff Cooper mýlí, pokud jde o výhody, které může očekávat z těchto úkolů provedených v posledním čtvrtletí roku 1938. Dodnes se s ním zachází poněkud špatně. Ještě koncem února se v Anglii o lidech kolem něj říkala dost ošklivá slova. Není zcela počítán mezi společenskou třídu, v níž je Eden doma. Tehdejší námitka, že Duff Cooper přece nemůže pronášet tak důležité projevy, aniž by byl pověřen ministerstvem zahraničí a podporovateli Konzervativní strany, byla odmítnuta.

Snažili se tehdy, v době, kdy měl být Chamberlain stále ještě příznivcem dohody s Německem, označit Duffa Coopera za osobu mimo ministerské kruhy. Dnes víme, že byl hlasatelem oficiální britské zahraniční politiky, která měla začít teprve o několik měsíců později.

Nyní Duffa Coopera známe. Známe jeho prostředí, jeho přátele, jeho styky s bolševismem, jeho charakter, jeho schopnosti. Nikdo nám nebude mít za zlé, když budeme zahraniční politiku hlásanou tímto prorokem posuzovat podle něj. Podívejme se nejprve na Edena a Churchilla.

Anthony Eden

„Vážení spoluobčané! Přátelé! Římané! Poslouchejte mě: Co zlí lidé přežijí, to dobří často pohřbívají s nimi.“

Chudáku Antony Albione, zatím si toho moc dobrého do hrobu nevezmeš. „Všichni jsou, všichni čestní!“ Anthony Eden je také „čestný“. A přesto má na svém kontě sedm prohraných politických bitev. Plus jednu zásadní porážku. I tak je to ve 43 letech úspěch.

V roce 1932 byl Eden jmenován stálým zástupcem britské vlády při Ženevské lize. Baldwin, Konzervativní strana, ministerstvo zahraničí a celá Anglie otevřeli tomuto pětatřicetiletému muži dveře k velké diplomatické budoucnosti jako žádnému Angličanovi před ním. Stal se kapitánem nejcennější lodi anglické zahraniční politiky. Měl se stát mluvčím impéria v oné „Lize národů“, kterou Anglie považovala za „ligu národů“, ligu národů, které se budou muset podřídit přinejmenším anglo-francouzskému, ne-li pouze anglickému velení. Anthony Eden může tvrdit, že zcela zničil organizaci světové politiky, kterou Anglie kdysi považovala za náhradu vnitřních vazeb svého světového impéria, jež bylo zničeno světovou válkou.

Když Anthony Eden přijel v roce 1932 do Ženevy na plenární zasedání Společnosti národů, konference v Lausanne právě skončila. Reparace byly téměř zlikvidovány, ale pouze na účtech demokratických států Evropy, nikoli ještě na dluhových knihách Spojených států severoamerických, které vždy chtěly,

aby demokracie zaplatily to, co mělo zaplatit Německo a co nemohlo zaplatit jako zpětnou platbu za svou pomoc ve světové válce. Z versailleského diktátu nebyly zrušeny ani politické vazby spojené s reparacemi. Naopak, Německo přechodného období se již znovu zavázalo k závazkům za demilitarizovanou zónu Locarnskými smlouvami, které přinesl Edenův velký pán sir Austen Chamberlain, a ještě pevněji se podřídilo politickým vazbám versailleského diktátu. V Lausanne byly tyto závazky podle názoru Londýna a Paříže znovu potvrzeny.

Cílem anglického zástupce v Ženevské lize na podzim tohoto roku bylo pokračovat v odzbrojovací konferenci zahájené v únoru s cílem udržet zbrojení evropských států na tak nízké úrovni při téměř úplném odzbrojení Německa, aby Anglie mohla kdykoli ovládnout kontinent s určitými aliančními závazky a spoluprací s Francií, což bylo považováno za samozřejmost. Zároveň chtěla Anglie minimalizovat své vlastní vojenské úsilí. Bylo tedy třeba vyhrát poněkud lstivou hru. Baldwin a jeho přátelé se domnívali, že Eden je mužem pro tento úkol.

Nikdy předtím neudělal mladý člověk ve Spojeném království tak rychle kariéru, aniž by pracoval v koloniální službě. Anthony Eden se narodil v roce 1897. Ve svých 26 letech již úspěšně kandidoval za volební obvod Warwick-Leamington. Měl tedy jisté zkušenosti ze „světové politiky“. Za deník Yorkshire Post se zúčastnil tiskové konference o Impériu v Melbourne, nikoli však proto, aby psal hlavní zprávy, ale aby zastupoval noviny, které si nárokovaly právo mít vedle londýnských novin vlastní názor. Za anglické impérium

politicky nebojoval mimo něj. Za světové války stál v první linii jako gardový jezdec. Byl poměrně mladý, když v roce 1916 odešel do terénu, ale byl dobrým vojákem, byl vyznamenán několika válečnými medailemi a byl považován za temperamentního důstojníka. Naproti tomu s politikou měl zkušenosti pouze v reprezentativní funkci.

Jakmile se vrátil z cesty do Austrálie, byl jmenován tajemníkem sira Austena Chamberlaina. Zařídil to jeho tchán, který byl vlivným mužem v táboře yorkshirských konzervativců. Byl redaktorem listu „Yorkshire Post“, pro který Eden cestoval. Sir Gervase Beckett se o svého zetě dobře staral až do jeho smrti v srpnu 1937. Povýšil Edena z funkce na funkci podle obvyklých pravidel Konzervativní strany, která se týkala otcovské nebo tchánovy protekce. Edenův otec byl excentrik, venkovský gentleman, který si díky své v zásadě slušné povaze mohl dovolit mnoho zvláštních zájezdů do konzervativní politiky. Jeho vliv byl omezený. Eden neměl žádné zvláštní přátele. Byl jedním z mála lidí z dobrých anglických rodin, kterým se na Etonu nepodařilo najít místo v úzkém kruhu spřízněných kamarádů. Duff Cooper byl na Etonu také, ale ve vyšší třídě. Oliver Stanley, současný ministr obchodu, byl jedním z etonských žáků. Churchill byl kdysi na Etonu velmi mladý. Všichni měli svůj okruh přátel, který byl obvykle rozhodující pro jejich politický vývoj. Anthony Eden zůstal sám. Jeho jediným přítelem je jeho manželka, jeho nejdůležitějším odkazem je houževnatá pracovitost, která se siru Austenu Chamberlainovi hodila v letech diplomatických jednání v Locarnu, Ženevě a Paříži.

Anthony Eden a Lady Eden

Eden v Moskvě se Stalinem, Molotovem, Majským a Litvinovem-Finkelsteinem

V roce 1931 se Eden stal členem MacDonaldova kabinetu národní koncentrace jako parlamentní státní podtajemník sira Johna Simona. Z této pozice přešel do Ženevy. Jeho další vzestup byl navenek oslnivý. V roce 1934 se Eden stal lordem tajné pečeti, takže měl charakter ministra. V červnu 1935 se stal oficiálním ministrem, i když pouze pro politiku v Ženevě, ale se stejnou vládní hodností jako ministr zahraničí sir Samuel Hoare. Dne 18. prosince 1935 musel Hoare, který byl proti Edenově politice vůči Habeši a sankcím, odejít. Konzervativní strana jmenovala Edena ministrem zahraničí. Jeho nejlepšími přáteli byly ony postarší dámy z Londýna a všech konzervativních salonů Spojeného království, které tvrdí, že jmenováním ministrů podporují bezpečnost svého zájmového kapitálu. Kdykoli před lety Eden promluvil na zasedání Ženevské ligy, měl před sebou tribuny, které byly od prvního do posledního zaplněny těmi starými Angličankami, které nemají o nic menší zálibu v politických projevech než v projevech svých ministrů.

Tento mladý muž, o kterého se dobře staral jeho tchán, tety a jejich přítelkyně, měl nyní v Ženevě, kde mělo jednou sídlit anglické impérium, dát do pořádku anglickou zahraniční politiku pro dohlednou budoucnost. Přijel sebevědomě, zdůrazňoval zdrženlivost tváří v tvář množství malých delegátů. Když vstoupil do sálu před zasedacími místnostmi Ženevské ligy, venku ve starém hotelu na břehu jezera se vytvořila ulička úžasu. V čele tajemník, za ním dva sekretáři, Eden procházel davem delegátů a novinářů s polozavřenýma očima a lehkým

úsměvem na tváři; demokratický král ve Společnosti národů poslušných Anglii.

Jeho projevy byly dobře připravené. Byly včas distribuovány vyškolenými tiskovými poradci v dobře sestříhaných zprávách vhodných pro přímý telegrafický a telefonický přenos. Když Eden promluvil, svět mu naslouchal. Nikdy neútočil. Ale nikdy také nevyhlašoval zvláštní přátelství. Škola sira Austena Chamberlaina se osvědčila, dokud v Evropě panovala politická situace, v jejímž znamení se sir Austen Chamberlain dokázal několikrát zavázat Německu k Versailleskému diktátu. Eden by byl možná po léta vedl odzbrojovací konferenci od rezoluce k rezoluci se stejnou vytrvalostí, jakou se vyznačoval jeho učitel, a se stejnou vnější převahou Angličana, kterou přehrával veškerou vnitřní nejistotu, kdyby 30. ledna 1933 nezačala v Německu revoluce, kterou Eden nikdy nepochopil a nepochopí.

Pro něj to všechno byla jen taktika založená na nezvratném názoru, že stav světa zůstane stále stejný, protože Anglie samozřejmě bude tomuto světu vždy vládnout.

Na jaře a v létě 1933 se v Ženevě mezi delegáty a novináři hovořilo o prvních náznacích nacionálního socialismu v Německu. Pouze když se hovořilo o Edenu, o žádném nacionálněsocialistickém Německu se nemluvilo. Tehdy bylo Německo mocností, které se muselo čas od času ustupovat, samozřejmě jen v rámci versailleského diktátu, aby se posílily vazby diktátu. Edenovi Německo opakovaně připomínali

temperamentní Francouzi, prozíraví Italové a kritičtí neutrální delegáti během podzimního zasedání Ženevské ligy v roce 1933. Nacionálněsocialistická revoluce v jeho spisech nebyla. Neobjevovala se v jeho projevech ani v debatách, které se tehdy konaly za přítomnosti německých delegátů. Pak přišel 14. říjen 1933 a konference v Ženevě stále zasedala. Adolf Hitler vyhlásil vystoupení Německa ze Společnosti národů a z odzbrojovací konference. Edenovou odpovědí bylo pokrčení ramen: taktika. Ve skutečnosti to byl den Edenovy první velké politické porážky. Eden k tomu zůstal slepý, když v únoru 1934 poprvé navštívil Berlín a měl možnost hovořit s Adolfem Hitlerem. Každý, kdo ho znal a slyšel ho tehdy mluvit s anglickými novináři v hotelu Adlon, mohl s jistou dávkou odvahy předvídat, že tento muž přivede Ženevskou ligu do hrobu.

Edenova mise proměnit Ženevskou ligu v nástroj impéria znamenala, že Německu v roce 1934 hrozila taktická opatření. Eden se vydal cestou, kterou se v takových případech ubíral sir Austen Chamberlain. Obrátil se na Paříž; tam se vždy cítil jako doma. Ve svém mladém životě, věčně přetíženém prací, se v Paříži zřejmě smál nejvíce. Francie připravovala spojenectví se sovětským Ruskem za stálé podpory Anglie. Nacionálněsocialistické Německo mělo být obklíčeno, stejně jako je tomu dnes.

V Paříži se tvůrci zahraniční politiky Lidové fronty řídí myšlenkou „kolektivní bezpečnosti“. Je to jen další formule pro politiku obklíčení. Rozumělo se jí a rozumí obklíčení Německa a dnes také Itálie prostřednictvím aliancí schválených ústředním

orgánem. Tento ústřední orgán, tj. ženevská liga, by měl mít v rukou i mechanismus provádění těchto aliancí. Tento systém zahrnuje otázku, jak identifikovat „agresora“, jak provádět hospodářské sankce a jak je převést do systému vojenských sankcí, tj. do skutečné války. V té době sem patřila i podněcující činnost Kominterny. Litvinov, který nyní musel odčinit své neúspěchy v Ženevě, byl na jaře 1934 Stalinem pověřen, aby rozehrál dvojí hru: sovětsko-ruskou diplomacii s „kolektivní bezpečností“ a bolševickou agitaci s aparátem Ženevské ligy.

Eden se okamžitě stal přítelem kolektivní bezpečnosti a vstupu sovětského Ruska do Ženevské ligy. Na podzim roku 1934 horlivě jednal se zástupci malých národů, kteří byli plni obav a starostí. Z velké části to byla právě jeho zásluha, že opozice proti vstupu sovětského Ruska do Ženevské ligy byla početně velmi malá. Ještě před svou rezignací v únoru 1938 mohl Eden pouze konstatovat, že kolektivní bezpečnost je strašlivým neúspěchem. Skutečnost, že se do ní zapojila Anglie, znamenala mimořádné oslabení jejího politického postavení, které se nyní projevovalo neúspěchy politiky obklíčení. Eden byl za tuto druhou politickou porážku zodpovědný.

V roce 1935 pak Adolf Hitler vyhlásil svobodu k vojenské službě v Německu. Eden předtím oznámil svou návštěvu Berlína se sirem Johnem Simonem. Tato návštěva se rovněž uskutečnila po Vůdcově vyhlášení. Eden, který v té době ještě věřil v kolektivní bezpečnost a ve spojenectví se sovětským Ruskem, které mělo zabránit dalším akcím Německa proti versailleskému diktátu, odcestoval z Berlína do Moskvy. Na konferenci ve Strese

byl nejzuřivějším odpůrcem Německa. Jeho politika byla zakotvena v tehdy silně zdůrazňovaném zachování závazků Německa vyplývajících z Locarnských smluv a v prohlášení o nezávislosti Rakouska. Po konferenci ve Strese byl Eden pevně přesvědčen, že Německo je nyní izolováno a není již schopno žádné další akce. Výsledek: třetí politická porážka Velké Británie v podobě krachu politiky ve Strese na podzim 1935, a to díky Edenovu naprosto chybnému odhadu politického vývoje fašismu.

Třetí porážku Eden okamžitě proměnil ve čtvrtou, když zahájil sankční válku proti Itálii. Tím poškodil pověst Anglie více, než by mohla způsobit naprosto prohraná válka. Během měsíců jednání od září 1935 do června 1936 přiměl Eden téměř všechny státy zastoupené v Ženevské lize, aby vyhlásily Itálii válku a vyčlenily ve prospěch Ženevské ligy značné hospodářské prostředky. Státy Jižní Ameriky, neutrální státy v Evropě, dominia a nakonec i tehdejší nejzuřivější protivník Itálie, Jugoslávie, jeden po druhém deklarovaly svou věrnost Edenovi, a tím i Anglii. Když v červnu 1936 musela Ženevská liga oficiálně rozhodnout o krachu politiky sankcí, byla Anglie díky Edenovi zdrcena.

Bezprostředně po této čtvrté porážce se Eden, který se mezitím stal jediným odpovědným ministrem zahraničí, zavázal Anglii k podpoře bolševismu ve Španělsku. V souladu se školou, kterou mu dal sir Austen Chamberlain a ministerstvo zahraničí, vytvořil Výbor pro neintervenci, aby toto jednostranné anglické spojenectví s Lidovou frontou ve Francii a bolševismem ve

Španělsku zakryl. Navenek to byl zpočátku úspěch, protože kromě Francie a sovětského Ruska se k výboru připojily také Německo a Itálie. Eden však o spolupráci obou „totalitních“ mocností ve výboru pro neintervenci oklamal nejen anglický národ, ale i sám sebe. V naprosté neznalosti nacionálního socialismu a fašismu, která charakterizuje všechny jeho politické kroky, předpokládal, že Německo a Itálie jsou stejně jako Anglie, Francie a sovětské Rusko ochotny vést předstíraný diplomatický boj, za nímž by se ve Španělsku mohla vést navenek zmírněná konfrontace mezi stejnými mocnostmi, které byly zastoupeny ve výboru. Eden, který navenek vždy popíral svou politiku rozdělení Evropy na dvě fronty, chtěl prostě přenést anglické metody utajování skutečností na Německo a Itálii. Stála za tím naděje, že v tomto zastřeném boji se podaří rozvinout vojenské a hospodářské síly sovětského Ruska a Francie ve Španělsku do té míry, že oběma státům účastnícím se výboru pro neintervenci, Německu a Itálii, bude možné uštědřit těžkou porážku, aniž by Anglie musela obětovat peníze nebo dokonce vojáky. Celá věc byla diplomatickým taktickým systémem po vzoru minulé éry. Eden musel uznat pátou mimořádně vážnou porážku Anglie, která byla pro impérium nepochybně nebezpečná, když Franco s německou a italskou pomocí ve Španělsku po svém odchodu nakonec triumfoval. Jestliže dnes jsou francouzští a angličtí velvyslanci ve Španělsku bez zvláštního vlivu, mohou Anglie a Francie toto vyřazení z důležitých oblastí západního Středomoří přičíst pouze Edenovi.

Mezitím přišla porážka ve východoasijské politice, která se projevila krachem bruselské konference. Eden zde vsadil - opět bez znalosti skutečných okolností - na naději, že na zhruba dvoutýdenní konferenci se zapojením Spojených států bude možné dosáhnout míru mezi Čínou a Japonskem a obnovit tak britský vliv ve východní Asii. Bruselská konference skončila neúspěšně. Vnitropolitické důsledky této porážky Eden překonal jen proto, že Anglie nechtěla svrhnout muže, který se nacházel uprostřed konfliktů s Německem a Itálií a uprostřed španělské občanské války.

Nyonská konference, na níž Eden povolil sovětskému Rusku vplutí jeho lodí do Středozemního moře jen kvůli pozdější politice obklíčení, znamenala rovněž oslabení anglické pozice a rovnala se politické porážce.

To jsou výsledky sedmi politických bitev ministra zahraničí Edena v průběhu necelých šesti let. Za těmito porážkami však stojí velká politická chyba politiky v Ženevské lize.

Když Eden poprvé vystupoval za anglický národ, a tím i za všechny národy impéria, na tribuně Valného shromáždění Ženevské ligy, Anglie právě odrazila původně drtivý francouzský vliv v Ženevě. Dějiny Ženevské ligy začaly pokusem Francie zajistit si v Ženevě versailleský stát ve svůj prospěch. Francie, její přítel Beneš, Malá entenda a balkánské státy, které jí byly v té době loajální, byly strůjci Ženevského protokolu z roku 1924, který měl Anglii přinutit, aby na příkaz Francie poskytla svou pomoc pro případnou válku proti

Německu. Tuto politiku odmítla britská admiralita a Konzervativní strana, která v důsledku toho na podzim 1924 MacDonalda svrhla. Sir Austen Chamberlain poté pomalu prosazoval britský vliv. V roce 1932 byla situace taková, že při šikovné taktice mohla Anglie v Ženevě usednout na anglický světový trůn, pokud by se jí podařilo udržet Německo na uzdě. Jestliže však Německo - což bylo v té době již nevyhnutelné - získalo díky nacionálněsocialistické revoluci znovu postavení velmoci, pak by anglický ministr zahraničí, který měl alespoň trochu přehled o politickém vývoji v Evropě, mohl v roce 1932 bez jakéhokoli rozhodného odporu v samotné Anglii v naprosto čestném a velkorysém dorozumění s Německem tak bezpečně dosadit na trůn impéria, přinejmenším v Ženevské lize, mohl trůn impéria postavit do tak bezpečné pozice, že by se předešlo všem nebezpečím, která dnes anglickému impériu hrozí; Anglie jen musela včas udělat to, co Německu později nařídila jeho vlastní moc, ale rozpoznat to bylo daleko nad schopnosti Anthonyho Edena.

Prožil šest rozhodujících let anglické zahraniční politiky se starci a stařenkami vedle starých vůdců jako mladík, který si zakázal samostatně myslet. Takový Marcus Antonius anglické politiky, sám o sobě sympatický, pohledný muž, ale spokojený a klidný, jen když nad ním drží ochrannou ruku malý Caesar. Eden se na tyto Caesary anglické politiky nikdy blíže nepodíval. Stačilo mu, že Konzervativní strana, tchánova stará dobrá strana, považovala tyto muže za hodné být premiéry Spojených království, mluvčími impéria. Eden byl spokojený, pokud s ním

byli spokojeni úředníci ministerstva zahraničí. Nechali si ho tak dlouho, jak jen mohli. Zakrývali mnoho chyb, kterých se Eden dopustil. Jeho politické dějiny jsou proto také dějinami ministerstva zahraničí v těchto letech pro Anglii klíčové.

Muži v anglické zahraniční službě, státní podsekretáři a velvyslanci, budou tvrdit, že nejsou triumviři nebo římští senátoři z doby před narozením Krista. Budou se bránit podezření, že svou politickou taktiku prosazují vraždou. Budou jednat podle zákonů parlamentního režimu; když nebudou chtít nějakého ministra, budou ho pronásledovat. Nemají ani žádné césary, v jejichž prospěch by stálo za to sáhnout po dýce.

Ale Antony Albion, kdyby ho na ministerstvu zahraničí nechtěli, mohl být velmi snadno svržen hned na začátku své politické kariéry metodami, které Vansittart a jeho soudruzi často používali proti nepohodlným ministrům v čele ministerstva zahraničí nebo v jiných úřadech, zejména v posledních deseti letech. V prosinci 1935 například svrhli sira Samuela Hoarea, který měl chytrý nápad, že je třeba co nejrychleji usilovat ve spolupráci s Lavalem o dosažení dohody s Itálií, tím, že proti němu popudili Edena, který byl v Ženevě, a zmobilizovali proti němu židovský světový tisk. Pánové z ministerstva zahraničí se mohou omlouvat za mnoho věcí, ale ne za to, že Anthonyho Edena nechtěli, když se stal ministrem zahraničí; ve skutečnosti ho milovali.

Jediné, za co Edena občas kritizovali, byl jeho zdravotní stav. Ministr zahraničí Eden ne vždy zvládal nároky této funkce.

V září 1936, kdy měla být Ženevská liga po porážce v sankční válce proti Itálii použita jako nástroj boje proti „diktátorům“, aby byla zachráněna její existence, onemocněl Eden „neštovicemi“. Jedná se o dětskou nemoc. Když se Eden v roce 1935 hrdě plavil do Berlína, nejprve se sirem Johnem Simonem a pak sám do Moskvy, onemocněl v Kolíně nad Rýnem na zpáteční cestě přes Řím. Úspěch jeho cesty byl v důsledku toho značně narušen. Na ministerstvu zahraničí se takové věci těší nízké úctě. Muži tam jsou vycvičeni k tomu, aby se dobře najedli a ještě dobře vyspali.

Eden dnes hlasoval. Je mužem obkličovací politiky, takže se stal zcela mužem ministerstva zahraničí. Možná v počátcích své větší politické aktivity skutečně věřil v Ženevskou ligu. Ministerstvo zahraničí mu však brzy zatrhlo tipec. Nebyl to Eden, kdo si získal své zaměstnance, ale jeho úřad. To je obsah Edenova politického vývoje od jeho nástupu do funkce až do konce.

Ve všech postřezích, které o Edenovi napsali lidé z ministerstva zahraničí v novinách a časopisech, zejména v době jeho největší slávy, je vždy jasná jedna věc: V roce 1932 nemělo ministerstvo zahraničí žádného skutečného zástupce pro Ženevu. Eden přišel právě včas. V roce 1935 už žádný ministr zahraničí nebyl. Konzervativci nedokázali zajistit důstojného nástupce sira Johna Simona, jehož diplomatické schopnosti nebyly na ministerstvu zahraničí uznány. Ani samotný úřad neměl žádného kandidáta. Ministerstvo zahraničí a Konzervativní strana však dospěly k poznání, že je třeba znovu zahájit „novou zahraniční politiku“. Eden se zdál být tím

pravým mužem pro tuto práci. Byl poměrně nenáročný a snad by se dal řídit. Harold Nicolsen, jeden z nejlepších autorů píšících o britské zahraniční službě, o Edenovi jednou řekl: *„Byl to ideální nástroj, mladý a nezatížený muž, takže jeho prohlášení nebyla brána ani jako ostré výhrůžky, ani jako přehnané sliby. Muž s tak mimořádným talentem, že vzbuzoval důvěru, aniž by si nárokoval autoritu budící respekt. Politik, který byl dostatečně reprezentativní, aby byl brán vážně, ale na druhé straně se nemohl tak absolutně ztotožnit s anglickou národní politikou, aby se nevystavil diplomatické porážce bez ztráty důstojnosti.“*

Ministerstvo zahraničí chtělo diktovat politiku, která se ve vývoji roku 1935 ukázala jako správná. Ve skutečnosti byl Eden pro pány v úřadu dobrým předmětem. Jakmile nastoupil do úřadu, dostal za úkol propagovat britské zbrojení. To se dělo v různých bílých knihách, které vydávalo ministerstvo zahraničí, aby vysvětlilo parlamentu potřebu zvýšených výdajů na armádu, námořnictvo a letectvo. Tyto Bílé knihy měly přesvědčit poslance o nebezpečí, které údajně představuje Německo, ale zároveň měly Německu vytřít zrak. Podle názoru ministerstva zahraničí se to Edenovi podařilo výborně, podle názoru Německa, jak ukazuje výsledek, špatně. Mluvil o Ženevské lize, byl pro kolektivní bezpečnost. Na druhé straně byl proti všem nadějím vkládaným do Ženevské ligy a kolektivní bezpečnosti. Byl pro nové zbrojení, ale proti závodům ve zbrojení.

Takto mluvil na každé schůzi, v každém parlamentním projevu. Především však sloužil své Konzervativní straně také tím, že se neostýchal mluvit před těmi starými dámami, které

jsou v Anglii vždy vhodnými voličkami konzervativních kandidátů. Osm dní před vyhlášením Německa o svobodě vojenské služby pronesl Eden projev k ženskému okresnímu vedení několika konzervativních zemských sdružení, který ministerstvo zahraničí rozšířilo do světa za použití všech tehdy dostupných propagandistických technik s obvyklou směsí Ženevské ligy a zbrojení. Sklidil největší potlesk, jakého se mu kdy na schůzi dostalo. Staré dámy byly o osm dní později hořce zklamány, když Eden okamžitě nezničil Německo nástroji Ženevské ligy.

Nejtrapnějším dnem pro Edena byl 18. červen 1936, kdy musel před Dolní sněmovnou přiznat naprostý krach politiky sankcí vůči Itálii. Konzervativní strana a většina Dolní sněmovny neměly jinou možnost, než sankce, které sloužily jako důkaz údajné světové moci impéria ukotveného v Ženevě, jednoduše zrušit. Italské impérium tak bylo vytvořeno. Anglie se cítila ohrožena.

V těchto dnech se poprvé projevil vývoj, v němž se dnes Evropa nachází. Anglie již není pánem kontinentu, ale stále nad ním chce vykonávat nadvládu. Ministerstvo zahraničních věcí, které den co den radilo Edenovi ohledně politiky sankcí, bylo zcela poraženo. Mladý muž musel hájit ministerstvo zahraničí, které se prohřešilo více než on. Úředníci seděli tiše u svých stolů v Dolní sněmovně, anonymní a lhostejní. Už si našli jiné kandidáty na vedení svého úřadu. Kdyby Eden dosáhl svého, zůstal by; kdyby ho parlament nechtěl, byl by jmenován někdo jiný. Baldwin, který Edena vždy podporoval, vystoupil na

tribunu, aby mladého muže bránil. Z víru potápějící se lodi politiky sankcí vylovil plán, totiž spolupráci Německa, Francie a Anglie v Evropě, možná dokonce v rámci velké konference. Eden se tohoto plánu ujal a ministerstvo zahraničí s ním dočasně souhlasilo.

Úřad se však okamžitě postaral o to, aby Baldwinův chvilkový náznak ochoty dohodnout se s Edenem, který se mimochodem musel jménem ministerstva zahraničí podívat na anglickou hranici na Rýně, nemohl nabýt příliš nebezpečné podoby. Plán spolupráce mezi Německem, Francií a Anglií byl uložen do spisu a přidán k dalším svazkům spisů o diskusi mezi Londýnem a Berlínem, které se shromažďovaly od března 1936. Podle záměru ministerstva zahraničí mělo porozumění začít reformou Ženevské ligy, paktem v západní Evropě a východním paktem, o němž se ministerstvo zahraničí vždy domnívalo, že je nevyhnutelný, a kterého bylo nyní dosaženo. Sovětské Rusko tak mělo být podle vůle Edenova úřadu vtaženo do plánu spolupráce, který vypracoval Baldwin. Eden se na něm rovněž podílel. Bylo vždy velmi snadné ho získat na svou stranu, pokud mu bylo jasně řečeno, že spisy musí být v souladu s předpisy, a že je tedy nutné jednat. Ministerstvo zahraničí lpělo na požadavku, že Německo musí nejprve odpovědět na celou řadu otázek, které byly zaslány z Londýna do Berlína po Vůdcově nabídce míru z 31. března 1936.

Koncem roku 1936 bylo Ministerstvo zahraničních věcí připraveno zapojit se do agitace proti Německu, která byla počátkem rozsáhlé pomlouvačné kampaně v pozdějších letech.

Svět dnes z mnoha projevů a dokumentů ví, že tvrzení, které se v lednu 1937 náhle objevilo ve francouzských a anglických novinách o údajných záměrech Německa ve španělském Maroku, bylo součástí oficiální diplomatické akce. K podpoře bolševismu ve Španělsku, s nímž byly Paříž a Londýn víceméně spojenci, bylo třeba vybičovat nervy všech obyvatel demokratických států. Proto byla vymyšlena lež o vyslání německých vojsk do španělského Maroka. Zpráva se objevila 8. ledna. Vůdce 11. ledna tuto lež uvedl na pravou míru prohlášením, které přednesl francouzskému velvyslanci Francoisovi-Poncetovi na novoroční recepci. Dne 20. ledna Eden vystoupil v Dolní sněmovně.

„Všichni si jsou hodni cti," říká Shakespeare. Malý Antonius měl za úkol udržovat ruch při životě. Svého Shakespeara měl dobře přečteného. Eden citoval, co řekl Vůdce francouzskému velvyslanci 11. ledna, ale dodal, že tomu odporuje sdělení francouzského velvyslance, i když je datováno 8. ledna, a že ve spisech jsou alespoň informace o tom, že ve španělském Maroku jsou kontingenty německých dobrovolníků, kteří již provádějí přípravy na vylodění větších německých vojenských oddílů. Ve španělském Maroku byla učiněna pozorování, která byla „obecně uklidňující", ale vláda musela zůstat ostražitá. To zachránilo lživé tvrzení britské politiky.

Na závěr svého projevu pak Eden položil otázku, zda se Německo chce izolovat, nebo zda se chce spojit s ostatními evropskými státy. Tím měl na mysli, zda chce Německo

vytáhnout do boje za svoje rovnoprávné postavení proti vůli Anglie, nebo zda se chce podřídit anglické nadvládě v Evropě.

31. ledna 1937 dal Vůdce Edenovi odpověď, která znamenala zásadní zúčtování s britskou zahraniční politikou, ministerstvem zahraničí a jeho šéfem. Vyzval k upuštění od malicherných, spisových dotazů a zaměřil pozornost Anglie na širší obrysy politiky smíru. Poznamenal, že v Evropě existují dvě fronty od doby, kdy versailleský diktát rozdělil lidi na mající a nemající, a od doby, kdy bolševismus postavil frontu zničení Evropy, proti níž se přirozeně zvedla fronta zachování a pokroku v Evropě. Vůdce v tomto projevu rozdrtil Edena ve všech bodech jeho politiky; Eden mlčel. Drobnými machinacemi ve výboru pro neintervenci se opakovaně snažil pomoci bolševismu ve Španělsku na nohy tím, že se snažil zabránit Francovi a s ním spojeným německým a italským dobrovolníkům v úspěchu. Eden španělskou občanskou válku prohrál. Ministerstvo zahraničí a Eden utrpěli jednu porážku za druhou.

Od poloviny roku 1937 do února 1938 se porážky stávaly častějšími, a proto se konflikty mezi Edenem a jeho kolegy v úřadu stupňovaly. Nakonec se rozhádali v otázce, zda má Británie s Mussolinim vyjednávat, nebo zda má zachovat zásadní opozici, kterou vytvořil Eden. Chamberlain chtěl být „velkorysý“, jak se sám vyjádřil, zatímco Eden byl proti. Chamberlain neměl v úmyslu přiznat Itálii potřebný životní prostor ve Středomoří; chtěl pouze taktiku porozumění, Eden taktiku boje. Dnes je toto napětí již dávno překonáno. Kdyby nic osobního nestálo v cestě a Edenovo opětovné dosazení do čela

ministerstva zahraničí nemuselo být vnímáno jako zásadní vyhlášení války Itálii, byl by již opět ministrem v Chamberlainově kabinetu. Ministerstvo zahraničí by ho také přijalo zpět. V tuto chvíli jsme se vrátili k „nové zahraniční politice“, pro kterou by byl Eden opět, chcete-li, dosud nepopsaný a na druhé straně tak pevně daný, že byste mu mohli vložit do úst jakékoli taktické slovo, které by se vám zdálo správné. Pak by byl opět nazýván „diplomatickým géniem“ a oslavován tak dlouho, dokud by ho už nebylo zapotřebí.

Když Eden v únoru 1938 odjížděl, Chamberlain chtěl zabránit připojení Ostmarky k Třetí říši tím, že se dohodne s Itálií. Ani Chamberlain, ani Eden neměli pochopení pro sílu německého nacionalistického hnutí, které anexi prosadilo. I zde se pouze neshodli na taktice. Chamberlain věřil, že navzdory politice Osy může Itálii stále zavázat k věčnému oddělení Němců od Němců na Dunaji. Eden chtěl vždy zabránit anšlusu bojem proti Německu a Itálii. Oba byli daleko pozadu za světovými dějinami. Oddělili se jen dočasně na dvou různých cestách reakční zahraniční politiky.

Po své rezignaci byl Eden zpočátku otci zakladateli Konzervativní strany postaven do nejzazšího kouta. Antony Albion však měl vždy podporu starších v Senátu. Brzy se tak mohl veřejně připojit k triumvirátu ambiciózních. Hledaly se pro něj vhodné zasedací místnosti a noviny, aby jako „diplomat k dispozici“ mohl iniciovat zahraniční politiku, kterou Duff Cooper musel hrubě a jasně obhajovat v novinách a na schůzích

emigrantů a francouzské Lidové fronty, tedy už napůl mezi bolševiky.

Duff Cooper, Eden a Churchill mezi sebou přirozeně bojovali o nejlepší sály a noviny, které za takové podnětné články nejvíce platily. Eden dosáhl pozice Marca Antonia, který poté, co Brutus a Cassius zavraždili Caesara, mohl na římském Kapitolu rozehrát největší triumf s listem papíru, na němž byla napsána Caesarova údajná závěť. Duff Cooper není Cassius, jak ho viděl Shakespeare, a Churchill není Brutus dobromyslného státnického středu, jak ho vykreslil Shakespeare. Ale Eden už je Marcem Antoniem. Kdyby Caesar zemřel, kdyby Chamberlain odešel, pak chce Eden vzít na svá slabá bedra břemeno být britským premiérem. Chce ukázat Chamberlainovu vůli Dolní sněmovně.

Třebaže Chamberlain kdysi o Edenově politice sankcí prohlásil, že je to „letní šílenství“, ani Caesar nebyl s Antoniem spokojen. Eden je stále zetěm šéfredaktora deníku Yorkshire Post, i když noviny nyní patří celé rodině. V článcích a komentářích dokázal vytyčit nezávaznou, ale přesto svazující zahraniční politiku a patřil mezi první kandidáty na významné posty.

Pět čtvrtletí Eden odmítal jakoukoli závaznou politickou činnost. Pak přišla cesta do New Yorku a Washingtonu. Ve smlouvě, kterou s ním američtí Židé uzavřeli, si nadiktoval 5 000 dolarů na cestovní výdaje. V New Yorku ho Dcery Izraele, reportérky časopisu Mind and Mood, nazvaly „nejlíbivějším

mužem na světě“. Bylo mu umožněno promluvit před 4000 zástupci amerického průmyslu. Poté odcestoval z New Yorku do Washingtonu. Tam, jak dnes všichni vědí, byl diplomatem. Ne však jako velvyslanec. Tento post odmítl již v dubnu 1938. Přijel jako muž mezi úřady. Jeho úkolem bylo získat Roosevelta pro britskou agitaci proti Německu a mobilizovat Židy. Newyorská burza mu rozuměla, newyorské noviny mu rozuměly. O Edena se začala zajímat i Moskva.

Zpočátku to Eden neměl tak snadné jako Duff Cooper, aby si získal respekt svých budoucích bolševických přátel v Moskvě. Krátce před svou rezignací byl kritizován v Mezinárodní tiskové korespondenci, nyní nazývané „World Views and News“, v oné korespondenci, v níž mocní bolševismu vystavovali anglickým politikům svá vysvědčení: vedl „obkličkovací politiku“ a snažil se dohodnout s „agresory“. V té době tak nazývali Němce a Italy pouze v Moskvě. Nyní se tento termín stal populárním ve všech anglických a francouzských novinách.

Později byl Eden na příkaz Moskvy považován za oběť Chamberlaina, který na ultimátum Německa a Itálie reagoval odvoláním Edena. Teprve dva měsíce po své rezignaci byl na zvláštní Stalinův pokyn vyloučen, byť na dálku, z okruhu přátel sovětského Ruska. Izvestija ze 4. dubna 1938 se Edena zeptala, jakou linii nyní sleduje, a odpověděl takto: Eden nyní dospěl k závěru, že pokud si Anglie a Francie chtějí udržet svá impéria a uhájit své postavení ve světě před tlakem fašistických „agresorů“, budou se muset vzdát svého mnohaletého ustupování Hitlerovi, Mussolinimu a „japonské soldatesce“. Ve

jménu demokracie chtěl nyní Eden „agresorům“ říci: tak daleko a ne dál; chtěl oživit Společnost národů a zároveň upevnit spolupráci mezi Anglií, Francií a Sovětským svazem v rámci Ženevské ligy. Poté chtěl postupně přejít k aktivnímu odporu proti útoku diktátorů. Eden, který patřil k určité třídě a ke Konzervativní straně, přirozeně nebyl schopen tuto linii razantně a důsledně prosazovat, ale patřil k pružnějšímu a prozíravějšímu křídlu Konzervativní strany, které uznávalo, že pouze politika kolektivní bezpečnosti může zaručit integritu britského impéria a mír.

Jedná se takříkajíc o slabou známku žáka s predikátem „4“, ale s vyhlídkou na povýšení, pokud žák po Vánocích vyvine odpovídající úsilí. Edenova budoucnost však po takovém posudku není růžová; bolševismus si výslovně vyhradil právo přeřadit ho zpět do třídy, jejíž členové pravděpodobně nezůstanou naživu, až v Anglii vypukne bolševická revoluce. Eden byl později Moskvany varován, aby nezapomínal, že bolševismus je „všeobecnou revolucí všech existujících hodnot“.

Když Marcus Antonius stál před Caesarovou mrtvolou na Fóru ve starověkém Římě, řekl svým spoluobčanům:

„Nepřišel jsem, přátelé, abych vám ukradl srdce;

nejsem řečník, jakým je Brutus,

jsem jen prostý muž, jak víte všichni,

oddán svému příteli – a to dobře věděli ti,

kteří mi dovolili zde promluvit.

Nemám ani důvtip, ani výřečnost, ani důstojnost,

neovládám umění řeči ani sílu slov,

abych rozproudil krev mužů;

ne, mluvím přímo

a říkám vám jen to, co víte.“

Těmito slovy Marcus Antonius nakrátko získal vládu nad Římem, i když nebyla zcela nesporná a musel ji denně bránit silou zbraní. Jeho konec byl však tragický. Propadl Kleopatřiným půvabům. Egyptské chrámy byly tehdy pro Řím tím, čím jsou dnes pařížské salony pro Londýn. Eden rád cestoval do Paříže. Dcery Izraele v New Yorku mu už předtím ukázaly tanec kolem zlatého telete. Taková vzrušená touha se však nehodí pro mladého muže, jehož nejlepší vlastností je pracovitost.

Marcus Antonius se v roce 30 př. n. l. vrhl na svůj meč. Kleopatra po něm požadovala víc zlata, než dokázal nashromáždit ze svých vítězství. V Anglii se nezabíjíte, když vás svrhnou z funkce ministra. Ani v dnešní Anglii se Japonsko netěší velké přízni. Harakiri není populární. Když vás sesadí z trůnu, jdete na ryby. Proto by nezáleželo na tom, co se stane s Antoniem Albionem, kdyby nehrozilo, že se tento mladý muž, který se dá ovládat, stane znovu ministrem zahraničí nebo dokonce premiérem.

Pokud se Eden stane ministrem, pak jsou muži, kteří mají Chamberlaina svrhnout, již najati. Pak je ale také velmi velké

nebezpečí, že Chamberlainovi političtí vrazi odstraní poslední kámen úrazu, který Anglii ještě brání v brutální touze po válce.

Winston Churchill

„Ať jsou kolem mne muži s dobrým tělem, s klidnou hlavou, kteří v noci dobře spí.“

Winston Churchill špatně spí, i když je dobře narozený. Nemá klidně bijící srdce, které dal Shakespeare svému Brutovi, srdce, které překonává zradu a vraždu. Churchillovo srdce bije divoce. Duff Cooper je mladý muž ve službách příležitosti. Eden je politický úředník, který se nechává využívat ministerstvem zahraničí. Churchill je muž mnoha chyb a mnoha darů. Nelze ho ohnout a změnit. V anglické politice od roku 1895 do současnosti, tedy více než 40 let, vystupuje jako jednotlivec, avšak jako silný muž. V každé éře anglické politiky té doby byl nespokojen. Vždy byl bouřlivým odpůrcem současnosti. V každé epoše byl hybatelem a tahounem, vždy šel proti lidem, kteří podle jeho názoru bránili Anglii žít tak šťastně, jak by si Churchill přál. Vždy byl proti Němcům.

Churchill je Angličan a má limity, které Anglie pro muže stanovuje. Je romantikem impéria, a proto není schopen posoudit budoucnost Anglie. Když vyrůstal, byla moc impéria nezměrná; stále ji přeceňuje. Není schopen rozpoznat rozsah úpadku této moci, kterým Anglie trpí dnes. Je brutálně sebestředný. Jeho honba za kariérou, která ho ještě dnes, v 65 letech, pohání, není honbou za důchodem nebo dokonce penzí, je to vyústění egoistického názoru, že „Anglie beze mne zahyne“.

Pro Anglii je vážnou nevýhodou, že jedinečnou politickou energii, kterou Churchill disponuje, ztělesnil muž 19. století. Když Churchill vstoupil do Dolní sněmovny, psal se rok 1900; bylo mu 26 let; ale byl to člověk před rokem 1900 a zůstává jím dodnes. Každému Angličanovi, který se mu zdá nějak podezřelý z toho, že by chtěl myslet za rok 1900, říká: Ne. Veškerý technický pokrok, naprostá revoluce ve světové dopravě, vše, co lidé na této planetě od roku 1900 zažili, pro něj nepředstavuje nic zásadně nového oproti tomu, co si Angličané podle pro něj platného zákona z roku 1900 mohou nárokovat od života.

Narodil se 30. listopadu 1874 jako potomek rodu vévody z Marlborough. Středověký feudální pán tohoto jména byl kdysi známý prostě jako John Churchill. Sloužil anglickému králi Jakubu II. a náhle přešel se svými vojsky k Vilémovi Oranžskému. Později odešel do Irska, kde byl uvězněn jako jakobínský spiklenec. Stranu, na kterou vedl své vojáky, měnil podle toho, kolik mu platili. Poté se stal jedním z kavalírů královny Anny a vrchním velitelem ve válce o španělské dědictví. Bojoval s princem Evženem Savojským při vítězství u Blenheimu proti Francouzům a Bavorům. Jeho soumrak byl poněkud pochmurný. Byl obviněn ze zpronevěry a odsouzen. Ze života odešel v tichosti. Tento John Churchill, vévoda z Marlborough, měl sestru Arabellu. Ta se stala milenkou krále Jakuba. Když jela s králem na lov, podařilo se jí spadnout z koně tak obratně, že pohled na ni přiměl krále, aby ji odvedl do své ložnice. Rodina Churchillů byla obratná již od útlého věku. Osm

generací po tomto bratrovi a sestře se narodil Randolph Churchill, otec Winstona Churchilla.

Je velkým Churchillem anglických dějin 19. století, ačkoli byl kancléřem státní pokladny pouze devět měsíců a jinak se na vládě Spojeného království a jeho držav podílel pouze jako stranický vůdce. Randolph Churchill byl malý, nevýrazný muž s velkou myslí. Anglie ho milovala. V londýnských klubech ho radostně vítali a v hospodách mu fandili. Randolph Churchill byl jediným konzervativcem své doby, který měl ponětí o existenci problému průmyslového dělníka. Dokázal nadchnout dělníky z Londýna, Birminghamu a Manchesteru pro vstup do Konzervativní strany. Byl politikem, nikoli ministrem, protože byl také hazardním hráčem. Jeho zásluhou nebyla práce, ale využívání příležitostí, a jak známo, člověk se může mýlit. Tak se cítil Randolph Churchill, když se konečně stal kancléřem státní pokladny. Chtěl dokázat svou moc a těsně před Vánocemi 1886 napsal svému premiérovi Salisburymu, že musí bezpodmínečně požadovat zrušení značných výdajů na admiralitu a armádu. Randolph Churchill chtěl nějakým způsobem vykonávat sociální práci a potřeboval na ni peníze. Pohrozil Salisburymu rezignací v pevném přesvědčení, že je pro Anglii nepostradatelný. Salisbury rezignaci přijal. Randolph Churchill politicky skončil a z této rány se už nikdy nevzpamatoval, protože jeho mysl postupně pohasínala.

Winston Churchill vzpomínal na svého otce v knize, kterou napsal, když mu bylo 30 let, a v níž napsal: *„Lord Randolph Churchill byl vždy poražen, ať dělal, co dělal, když hrál národní hru, a*

byl vždy vítězný, ať dělal, co dělal, když hrál stranickou hru. Nikdy nebyla vznesena otázka dobrého vkusu nebo vlastenectví, když to, co řekl, vyhovovalo jeho straně, bez ohledu na to, jak podlé takové výroky mohly být. Žádný důkaz pravdy však nebyl k ničemu, pokud to, co řekl, bylo nepříjemné jeho straně, bez ohledu na to, jak zjevná pravda to byla.“

Tento Randolph Churchill měl v roce 1883 možnost hovořit s císařem Vilémem I. v Gasteinu. Jako přední konzervativní politik často pronášel slova porozumění vůči Německu a starého císaře často chválil. Po této návštěvě Gasteinu však napsal svému příteli: *„Musím říci, že je to velmi pohledný starý muž a zdá se, že ho Němci opravdu milují. Bylo tam ještě několik Prusů a Rakušanů. Ale mě to celé dost nudilo a mou ženu také. Nepřijeli jsme sem, abychom se klaněli monarchům.“*

Otec a syn Churchillovi jsou typičtí Angličané. Tam, kde má zdravý evropský člověk srdce, mají oni aparát, který vstřebává vlny světového dění a společenské existence a je schopen je vysílat v reproduktoru s libovolnou hlasitostí: hlasitě a drze, tiše a laskavě, hrubě nebo vtipně, jak se to hodí. Hlavní je, že se to hodí. K čemu? K veskrze egoistickému cíli, kterým je vždy „já a Anglie“.

Churchillova matka pocházela ze Spojených států. Její otec byl vydavatelem deníku New York Times. Portrét z mládí ukazuje ženu, která by klidně mohla naskočit do známého filmu o velkém požáru v San Franciscu, energickou, připravenou bojovat, a přesto s jemnými rysy; ze staré irské minulosti.

Randolph Churchill si ji nevzal kvůli penězům. Líbil se mu temperament této ženy. V Anglii se těžko prosazovala ve vysokých kruzích, k nimž patřili potomci vévody z Marlborough, ať už měli peníze, nebo ne. Později byla bývalá Jenny Jerome u dvora velmi oblíbená; stala se důvěrnicí královny Viktorie. Lord Baconsfield si její krásu připomněl v románu. Dokud jí v žilách kolovala krev, byla v Anglii zajímavou ženou i po smrti Randolpha Churchilla. Zůstala ve veřejném životě a, což bylo na její dobu příznačné, odmítla být sufražetkou. Zůstala ženou. Po dobrodružství s mladým anglickým poručíkem nakonec vstoupila do klidného manželství se státním úředníkem. Její paměti nesou název: „Paměti lady Randolph Churchillové od paní George Cornwallis-Westové“. Byly to poslední romantické paměti stárnoucí ženy na americké způsoby. Lady Randolph Churchillová se nyní stala paní George Cornwallis-Westovou.

Mladý Churchill chodil do školy v Harrow a poté do kadetní školy v Sandhurstu. Ve 20 letech byl poručíkem v husarském pluku. Jeho posádkou byl Aldershot. Londýnská společnost ho nudila. V klubu si přečetl telegram o povstání na Kubě. Ještě té noci šel na ministerstvo války, vzal si dovolenou a vyrazil do boje. Tekla v něm krev starého vévody z Marlborough, ale také krev jeho matky. Před odjezdem zašel do redakce „Daily Grafic“ a zapsal se jako zvláštní zpravodaj povstání na Kubě. Tato výprava mu vynesla španělskou medaili za zásluhy a značný honorář. Jeho pluk byl poté poslán do Indie. Churchill odmítl posádkovou službu. Odešel bojovat do Malakandu.

Současně podepsal smlouvu s deníkem Daily Telegraph o poskytování reportáží. Churchill byl přítomen při nástupu Hulánů 21. pluku, který byl nasazen u Omdurmánu. Morning Post platil víc než Daily Telegraph; získal slavnou reportáž. Výtěžkem byly opět peníze, dvě medaile a navíc dvě knihy. Pak vypukla válka v Jižní Africe. Anglie se rozhodla Búry zničit. To bylo něco pro Winstona Churchilla. Znovu se objevil dým z děl a střelba z kanónů. Ale knihy zpočátku stály v cestě dalším hrdinským činům. Byly totiž kritizovány. V britské armádě to navzdory veškeré demokracii nebylo populární. Winston Churchill už nemohl odjet do Jižní Afriky jako důstojník.

Musel se spokojit s prací novináře. Jeho reportáže byly vysoce placené. Churchill psal z první linie. Když šlo do tuhého, jednoduše ze sebe udělal velitele vojáků kolem sebe. Takto skončil jako válečný zajatec v roli civilisty, kterého sebrali se zbraní v ruce. Búrové ho zavřeli do koncentračního tábora a zacházeli s ním stejně jako kdysi s Francouzi. Pokus o útěk byl úspěšný. Churchill se okamžitě vrátil do akce a psal ještě lepší zprávy.

Když se Churchill ve svých 26 letech vrátil do Londýna z jihoafrického válčiště, poblíž něhož prožila své dobrodružství s poručíkem na nemocniční lodi i jeho matka, viděl víc než Angličané, kteří cestují po světě a připravují se na politickou kariéru, dozvěděl se víc, než by se člověk mohl dozvědět ze všech knih o anglickém impériu. Zůstal novinářem. Protože byl romantik, napsal také román o fantastickém, skutečně demokratickém, lidem milém státě kdesi na jižní polokouli. V

tomto románu je mladý muž popsán takto: *„Život, který žil, byl jediný, který kdy mohl žít. Musel ho žít až do konce. Konec často přichází brzy pro lidi, jejichž mysl je tak zformovaná, že nacházejí odpočinek jen v činnosti, uspokojení jen v nebezpečí a klid jen ve zmatku.“*

Člověk s takovými názory se do Dolní sněmovny nehodil. Ale Churchill, pokud se chtěl z novináře stát politikem, pokud chtěl následovat svého otce, musel mít místo v Konzervativní straně. Toho dosáhl velmi rychle. V lavicích Dolní sněmovny se mu líbilo jen v prvních řadách, k rozpačitému překvapení starších pánů, kteří byli zvyklí plnit funkci předsedy v dobře rozdělených rolích. Churchill byl v Dolní sněmovně od první chvíle neoblíbený. Nepodřizoval se ani stranické disciplíně, ani vnějším zvyklostem. Jako řečník nebyl nijak zvlášť nadaný. Drobná vada řeči mu bránila v účinném vystupování. Již po dvou letech byl podezřelý z přípravy zločinu, který se tehdy stejně jako dnes v Anglii trestal politickou smrtí: Churchill chtěl zřejmě změnit stranu. Premiér Joseph Chamberlain byl v té době proti volnému obchodu. Churchill byl pro. Přešel do Liberální strany, a aby mohl ze všech sil bojovat proti konzervativcům, zasedl v průmyslovém obvodu Lancashire. V roce 1905 ho liberálové z vděčnosti za jeho přeběhnutí jmenovali státním podtajemníkem na koloniálním úřadě. Brzy vykonával práci ministra, připravoval konferenci o říši, po cestě do východní Afriky vytvořil samosprávu pro Búry a také se do jisté míry naučil pracovat na ministerstvu. Poté přešel na ministerstvo

obchodu pod Asquithovým vedením. V roce 1910 se stal ministrem vnitra.

Během této doby se odehrálo malé dobrodružství. Londýn trpěl občasným výskytem anarchistů, kteří házeli bomby, jako to dnes dělají irští revolucionáři. Churchill považoval pronásledování těchto anarchistů za nejdůležitější úkol policie. Zorganizoval zásahové jednotky a zvláštní oddíly, které monitorovaly všechny čtvrti, kde podezřelí žili. Jednoho dne dostala policie zprávu od ženy, kterou nebylo možné považovat za zvlášť spolehlivou, že na Sydney Street č. 100 se nacházejí dva hledaní anarchisté s krásnými jmény „Fritz“ a „Peter“. Churchill poté zmobilizoval několik tisíc policistů, dva oddíly skotské gardy s jedním dělem a oddíl polního dělostřelectva se třemi děly. Postupoval k domu na Sydney Street č. 100. Došlo k zuřivé přestřelce, proti níž se někteří muži v domě bránili slabými pistolemi. Nakonec byla v hořícím domě nalezena dvě mrtvá těla. Silně ohořelá těla byla později identifikována. Nešlo o „Fritze“ a „Petera“, ale o dva muže, o nichž policie tvrdila, že jsou přinejmenším zločinci, zatímco tisk zastával názor, že dva lidé náhle přepadení značnou částí anglické policie a armády bohužel zahynuli v hrdinném boji o život. Churchill v následujících volbách v Manchesteru neuspěl a do parlamentu se dostal až v doplňovacích volbách.

Parlamentní a ministerská kariéra Winstona Churchilla, jakkoli tvrdě pracoval, mu nepřinášela žádné zvláštní potěšení. Jeho triumfem byl vstup do admirality v roce 1911, kde nyní dostal úkol, kterému věcně vůbec nerozuměl, ale který právem

považoval za politicky rozhodující. Pro Churchilla bylo a do jisté míry stále je britské loďstvo garantem anglického impéria. Rozšíření tohoto loďstva, dosazení nejlepších lidí na nejdůležitější pozice, bylo pro Churchilla jedinou pojistkou proti nebezpečí, které již tehdy viděl v Německu. Během prvních dvou let svého působení v Admiralitě studoval lodě britského námořnictva odshora dolů. Od odborníků se učil to, čemu rozuměl. Propustil admirály a z mladých důstojníků, kteří se osvědčili někde v říši, udělal admirály, čímž obešel všechny dosavadní zvyklosti. Muž, který byl mimochodem považován za nepřítele výdajů na admiralitu, když si vzpomněl na požadavek snížení výdajů na admiralitu, který stál jeho otce politický život, se stal nejnadšenějším zastáncem nezadržitelného posilování britského loďstva. Pro Anglii je Churchill dodnes mužem, který dokázal v roce 1914 dát do pořádku nejdůležitější mocenský nástroj britského impéria.

Churchill je svým úkolem posedlý. Je šéfem, propagandistou a řečníkem flotily v jedné osobě. Jakýkoli prostředek k propagaci flotily mu vyhovuje. Staví se do první linie propagandy a používá i americké triky, pokud očekává, že z nich bude mít prospěch.

Nedaleko irského městečka Cirk leží skála zvaná Blarney Stone. Vypíná se strmě z moře na pláži. Legenda praví, že kdo políbí nejvzdálenější hrot této skály, bude navždy vlastnit božský dar neodolatelné řeči. Churchill, první lord admirality, navštíví městečko, zajede ke skále, vyleze na její vrchol, lehne si na břicho a sesune se na vrchol. Políbí skálu. Zezadu ho musí

jeho společníci přidržovat lany. V Churchillovi koluje matčina americká krev. Obrázky jsou vykládány a vycházejí o tom články.

Jaké měl Churchill politické názory v této době, krátce před vypuknutím světové války? Na tuto otázku nelze odpovědět několika slovy. Je také lepší zabývat se jí podrobněji. Výbornou ilustraci anglického politického myšlení, a tedy i současnosti a nejbližší budoucnosti, lze získat studiem Churchillových názorů v období od roku 1909 do 18. února 1915, kdy opustil velení britského loďstva.

V roce 1909 začala v Anglii nenávist vůči Německu. Do té doby bylo Německo obecně považováno za druhořadou mocnost, kterou Bismarck dočasně povýšil na politickou velmoc, ale jejíž vliv pak za Bismarckových nástupců opět poklesl. Anglie byla hrdá na to, že se obešla bez války v rámci tradiční politiky tzv. evropské rovnováhy, tj. nadvlády Anglie nad všemi významnými evropskými národy, z nichž žádný neměl být tak silný, aby mohl Anglii ublížit. Anglii se neutralita během války v letech 1870/71 vyplatila. Vztahy s Německem byly vždy příznivé, a to i v období Bismarckovy zajišťovací smlouvy s Ruskem. Díky svému postavení mezi, a tedy do jisté míry nad evropskými mocnostmi ve východoasijské válce Anglie podporovala Japonsko a mohla provádět úspěšnou politiku pro svou pověst ve východní Asii, a tím i pro svůj zisk. V letech 1904/05 vzniklo anglo-francouzské spojenectví. To Anglii poskytlo možnost kdykoli zakročit proti Německu. V té době

ještě nebyla Entente Cordiale považována za nástroj k obklíčení Německa nebo k jeho napadení.

Anglie skutečně dlouhá léta váhala mezi kosmopolitní politikou, která měla v podstatě zahrnovat ovládnutí dopravních cest a obchodu, a zajištěním své nadvlády v Evropě proti jakékoli nově vznikající mocnosti. Na jedné straně stál politický názor, že anglická krev bude vždy dostatečně silná, aby poháněla a podporovala anglické impérium, na druhé straně názor, že Anglie si musí zajistit prestiž potřebnou k udržení a podpoře svého impéria tím, že bude dominovat na kontinentu.

Z anglického pohledu Německo londýnské státníky marockými záležitostmi poněkud podrážděilo. Do roku 1909 se však střídavě snažili s Německem dohodnout a snažili se Německo zatlačit zpět. Předpokladem samozřejmě vždy bylo, že Německo nezesílí natolik, aby mohlo zasahovat do jednání Anglie v jakékoli oblasti týkající se získávání britského občanství.

V roce 1909 měli větší váhu zastánci názoru, že Anglie si musí udržet nadvládu na kontinentu. Chtěli vládnout Evropě a zároveň ovládat svět pomocí loďstva. Churchill byl v té době ministrem obchodu. Zajímal se spíše o ekonomiku, dopravu, obchodní dohody a vysoké úrokové zisky, které mohl každý Angličan čerpat z kapitálu investovaného do světového obchodu. Jako vždy sobecký byl proti obzvlášť vysokým výdajům na loďstvo, protože to znamenalo, že se z nich musely

platit daně státu, což poškozovalo burzu, spekulace a tím i „ekonomiku“ v Anglii.

Ve svých pamětech vydaných v roce 1923 Churchill přirozeně zastával názor, že Německo nese vinu za napětí ve vztazích s Anglií přinejmenším od roku 1905. V roce 1909 byl však jiného názoru. V té době, kdy bojoval proti prvnímu velkému námořnímu poplachu Anglie, napsal dopis předsedovi Liberálního sdružení v Dundee, který předsedal volebnímu obvodu, jemuž Churchill jako liberální politik dominoval, v němž lze nalézt následující věty: *„Největší omyl jsem si nechal na konec. Spočívá v tom, že mezi německým a anglickým národem existuje hluboký antagonismus zájmů, který lze vyřešit pouze krajní zkouškou síly a který nás nezadržitelně žene vstříc rozkolísanému osudu. Žádná jiná fatálnější myšlenka by nemohla ochromit mysl státníka. Mezi zájmy anglického a německého národa neexistuje žádný přirozený antagonismus. Mezi Anglií a Německem neexistuje a nikdy neexistoval žádný z těch sporů, které jsou způsobeny rasovými, územními, dynastickými nebo náboženskými otázkami a které v minulosti rozrušovaly svět nebo přispívají k neuspořádanosti států v současnosti. Z minulosti máme velké věci, které si musíme připomínat, a nic, na co bychom měli zapomenout. V obchodě nepochybně existuje rivalita. Existuje však také skutečná a rostoucí závislost. Žádný kontinentální národ není pro náš obchod potřebnější než Německo. Je naším nejlepším zákazníkem, stejně jako my jsme jeho. Navzdory zlovolným silám, které vidíme působit ve všech zemích, spočívá evropský mír rok od roku na stále širších a hlubších základech. Prolínání společných zájmů, soudržnost moderního života, zdokonalování dopravních prostředků,*

šíření kulturních znalostí a vymožeností, to vše ukazuje na větší bezpečnost a stále jasněji rozpoznatelný společný zájem všech zemí, jen mezi málo zeměmi více než mezi Německem a Anglií. Pokud mezi oběma národy postupně vznikl vážný antagonismus, nebude to způsobeno působením nějakých přírodních nebo neosobních sil, ale zločinnou činností poměrně malého počtu osobností v obou zemích a zločinnou důvěřivostí velkých vrstev obyvatelstva. Bude první povinností prozíravých a vůdčích mužů čelit těmto náladám, které na nás doléhají jako noční můra, a odmítnout nenávistné a klamné domněnky.“

Proč Churchill tento dopis napsal? Nikoliv v přesvědčení, že je možná skutečná rovnoprávnost mezi Německem a Anglií, ale za předpokladu, že si Anglie podle jeho názoru absolutně zachová nadvládu na kontinentu nad Německem. Spočítal si to: válka byla dražší než ústupek „určitého soupeření v obchodu“, v němž by si Anglie samozřejmě vždy udržela převahu. Churchill byl tehdy, a je tomu tak dodnes, pevně přesvědčen, že bez Anglie není nic možné.

O dva roky později Churchill převzal odpovědnost za loďstvo. Jeho boj proti zvláště vysokým výdajům na loďstvo se v téže chvíli změnil v propagandu ve prospěch podstatného zvýšení výdajů. Tím se změnil i jeho politický pohled na Německo. Nyní se připojil k okruhu těch, kteří již neočekávali, že by hospodářské ústupky Německu prospěly udržení britské nadvlády na kontinentu. Díky svému postavení ve flotile se stal válečným štváčem. Nyní znal pouze téma: dojde-li k válce, je na vině Německo, Německo má povinnost podřídit se anglickému

velení, jak to prakticky ve stále větší míře činila Francie v rámci vývoje Entente Cordiale ještě před světovou válkou.

Churchillovy paměti podávají obraz názoru, který měl on a s ním stále větší většina Angličanů před válkou a který lze označit za prostou kopii dnešního myšlení. Podle něj Anglie zachránila Evropu před tyranií ve třech různých stoletích. Nizozemsko bylo třikrát napadeno, jednou Španělskem, pak francouzskými králi a nakonec Napoleonem. Třikrát Anglie útočníka porazila. Churchill skutečně věří, že to Anglie udělala v zájmu „svobody“. Možná ani neví, že Anglie to udělala proto, že vytvoření evropské mocnosti na pobřeží Lamanšského průlivu proti Anglii, s výjimkou Anglii oddané Francie a dvou malých států Holandska a Belgie, nemohla Anglie ze sobeckých mocenských zájmů tolerovat. Ve skutečnosti zaměňuje „svobodu“ a anglickou „diktaturu“ v Evropě. Churchill nyní interpretuje světovou válku jako čtvrté vítězství Anglie nad „tyranií v Evropě“. Z údajného „ohrožení“ Anglie i z vypuknutí světové války neviní německý národ jako takový, ale jednotlivé osoby.

To se týká již dvou dnešních témat: „Anglie a svoboda“ a „Německý národ a jeho vedení“. To, co dnes říkají nejprve Duff Cooper, Eden, Churchill, s nimi bolševická propaganda a poté Chamberlain ve své agitaci za obklíčení „totalitního státu“, hlásal Churchill úplně stejně v roce 1911 a zapsal ve svých pamětech v roce 1923.

Arogance anglické politiky, která vždy tvrdí, že každý má možnost s Anglií jednat, a vždy má skrytou pohnutku, že při

jednání není třeba v ničem ustupovat, také není nic nového. Lze ji - jako třetí téma - nalézt v Churchillových pamětech v pojednání o incidentu v Agadiru. Tam se dočteme: *„Pokud jde o mě, cítil jsem, že Německo bylo anglo-francouzskou dohodou potrestáno. Přinesla nám mnoho výhod v Egyptě a Francie si vyměnila velké výhody v Maroku. Pokud se však Německo cítilo být znevýhodněno, nebylo mi jasné, proč klidně nevysvětlilo svůj postoj, aby se dosáhlo smírného vyřešení věci. Pokud však Německo mělo zlé úmysly, bylo třeba říci rozhodné slovo dříve, než bude pozdě.“*

To je taktika Rooseveltova poselství z 15. dubna 1939 ve své nejčistší podobě. Německo se nesmí ničeho dožadovat s použitím moci nebo síly či dokonce vůle národa k prosazení svých požadavků. Pouze ostatní smějí použít všechny mocenské prostředky. Německo naopak může, pokud to ostatní uznají za vhodné, přistoupit k trůnu anglické diktatury v Evropě a předložit své stížnosti. Budou-li vyslyšeny, je to dobře; budou-li odmítnuty, musí se s tím Německo spokojit. Pokud však Německo projeví sebemenší sklon překročit tuto roli oddaného sluhy britské svrchovanosti, bude uchváceno. K posílení tohoto názoru pak Churchill ve svých pamětech citoval „pevné slovo“, které pronesl Lloyd George jako kancléř financí krátce před Velkou válkou. Znělo v něm: *„Věřím, že nejen pro tuto zemi, ale pro celý svět je velmi důležité a významné, aby si Velká Británie za všech okolností udržela své čestné místo mezi světovými velmocemi. Anglie nejednou zachránila kontinentální národy před zdrcujícím neštěstím, a dokonce před zkázou jejich obyvatel, kteří na tuto službu někdy zapomněli. Kdybychom byli nuceni dostat se do situace, kdy mír lze*

udržet pouze tím, že se vzdáme čestného postavení, které si Velká Británie vydobyla svým hrdinstvím v průběhu staletí, kdyby se s Velkou Británií, kde jde o její životní zájmy, v Radě národů zacházelo, jako by neměla žádný význam, říkám co nejdůrazněji, že mír za takovou cenu by byl pro celou naši zemi ponížením, které bychom nemohli snést.“ Takto mluvil Lloyd George v roce 1912 se souhlasem tehdejší britské vlády, takto mluví Churchill, Eden a Chamberlain dodnes, takto mluví všichni stoupenci dnešní britské vlády, takto se naučil mluvit Roosevelt. Takto mluví sovětští Rusové v chóru s demokratickými státníky světa, kteří si v zákulisí mnou ruce. Tato anglická arogance je jejich věcí. V roce 1912 nebyl nikdo, kdo by Anglii takovou arogancí hrozil. Anglie stála proti Německu, které, jak dnes víme, bylo při vší odvaze a práci, síle a výkonnosti německého národa slabé ve své politické formě života a nepříliš silné v odvaze svých vládců. Anglie, Německo, Francie, Rusko a Spojené státy bojovaly na zhruba stejné úrovni světonázoru. Rozdíly v názorech na stát a jeho formu se totiž zásadně nelišily. Dnes stojí Anglie v rámci ideologické fronty, která čerpá svou zbývající sílu z minulosti. Za Anglií stojí bolševismus, připravený vrhnout se na mrtvolu hroutící se demokracie. Proti demokracii a bolševismu však stojí mladé národy Evropy, které se v Německu a Itálii již plně rozvinuly, a všichni lidé v Evropě, kteří předvídají pád demokracie a jsou rozhodnými nepřáteli bolševismu. Anglie však mluví stejným jazykem minulosti, který byl jazykem anglických státníků v době válek s francouzskými králi a v době Napoleona.

Winston Churchill

A čtvrté téma: odhodlaná vůle Anglie zaútočit v případě, že by v případě skutečné dohody musela přinést byť jen malou oběť. I tím si Churchill prošel. Otevřeně o tom mluví i ve svých pamětech, konkrétně když hovoří o jednáních, která proběhla mezi Německem a Anglií v roce 1912 za zvláštní účasti lorda Haldana. Tehdy se, jak Churchill přiznává, přiblížili natolik, že Anglie v čele se sirem Edwardem Greyem byla připravena učinit prohlášení, že na Německo nevyprovokovaně nezaútočí a vůbec nebude provádět agresivní politiku. Německo chtělo, aby Británie vyhlásila neutralitu pro případ, že by byla Německu vnucena válka.

Podle Churchilla by splnění tohoto německého požadavku „pravděpodobně znamenalo konec Ententy“. Německo mohlo tvrdit, že ve „sporu mezi Rakouskem a Ruskem“ by Rakousko bylo agresorem, a proto by byla válka Německu „vnucena“. To mohlo zabránit tomu, aby Velká Británie podpořila Francii a Rusko. Churchill tedy připouští, že Anglie měla v úmyslu podpořit Francii i v případě, že by Rusko vyprovokovalo válku mobilizací proti Rakousku, jak se stalo v roce 1914. Formálním záměrem bylo vyloučit „nevyprovokovaný útok“ na Německo prostřednictvím dohody, ale skrytým motivem bylo, že tento „nevyprovokovaný útok“ na Německo nemohla zavinit přímo Anglie, ale že na vině mohlo být i Rusko, jak se stalo na konci července 1914. Toto vracení se tam a zpět, toto vyhýbání se jasnosti, je také jen kopií současné britské politiky, která je opět silně ovlivněna Churchillem, zejména v těchto záležitostech.

To vše je koncipováno a plánováno v domnění, že bez britské nadvlády v Evropě a ve světě nemůže existovat žádná civilizace. Churchill to vyjádřil ve svých pamětech závěrečnými slovy: *„Nebýt loďstva, britská světová moc by se rozplynula jako sen. Každé společenství by muselo jít svou vlastní cestou. Centrální moc by byla rozbita. Mocné provincie, celé říše by se bezmocně zhroutily a staly by se kořistí cizích dobyvatelů. Po násilných otřesech by Evropa padla za oběť železné pěsti Teutonů a jejich systému. Pak by neozbrojená, nevyzbrojená a nezkušená Amerika daleko za Atlantikem dostala za úkol sama udržet spravedlnost a svobodu mezi národy.“*

To vše jsou ozvěny dneška. Celkově vzato se anglické názory a politika v letech 1912, 1919 a 1939 zcela shodují, jen s tím rozdílem, že letectvo vzala anglickému loďstvu část jeho významu.

Churchill kdysi pochyboval o nadřazenosti anglické politiky, nikoliv o nadřazenosti anglického národa, a to ve vnitřním politickém šoku, který dělá čest jeho talentu. Bylo to bezprostředně po skončení války, kdy Lloyd George diktátorsky rozhodl ve Versailles s Clemenceauem a Wilsonem o takzvaném míru, a tím i o budoucnosti Anglie. Churchill byl v té době ještě ministrem, ale už se ho to vlastně netýkalo. Možná ho hnala ctižádost, aby pro jednou viděl věci jasněji. V prvních měsících roku 1919 neúnavně bojoval za co nejrychlejší ukončení versailleských jednání a dokonce si dočasně uvědomil, co je to bolševismus.

V projevu na snídani v Londýně 11. dubna 1919 řekl: *„Nemyslím si, že si můžeme dovolit pokračovat v tomto sporu s celým jeho aparátem nenávisti bez konce. Nevěřím, že struktura civilizovaného světa je dostatečně silná, aby tomuto tlaku odolala. Nemůžeme si dovolit zahnat pořádkumilovné živly v současné německé demokracii do bolševického tábora.“* Připomeňme, že Churchill nebyl příznivcem Německa, ale výmarského systému, který bez ohledu na to, jak moc byl hospodářsky posílen, nikdy nemohl ve skutečnosti představovat hrozbu pro Anglii. Měl jen jednu obavu: že by se tento demokratický systém ve spojení s bolševickým Ruskem v Evropě, což mu v té době připadalo podivné, mohl stát mocností, která by se při zcela jiné rovnici, než jaká byla sestavena na začátku války, mohla stát pro Anglii přece jen nebezpečnou. Proto ve svém projevu pokračoval: *„Všechny mé zprávy z vojenské stránky naznačují, že Německo je velmi blízko kolapsu. Všichni moji vojenští poradci zdůrazňovali, že nejdůležitější, co musíme udělat, je poskytnout Německu životní prostředky a suroviny pro obnovení hospodářského života. Kdyby se Německo propadlo do bolševické anarchie, nejenže by nedošlo k žádné kompenzaci, ale my sami bychom byli ochuzeni a oživení obchodu by bylo ochromeno rostoucím nepořádkem.“*

Churchill se vrací k myšlenkám z roku 1909, tedy k pohledu na Německo, které je nyní vůči Anglii pravděpodobně navždy neškodné. Dokonce má pro toto Německo úkol, velmi podobný tomu, jaký viděl Duff Cooper pro poražené zbytky Rudé armády ze španělské občanské války v návrhu na vytvoření cizinecké legie. Churchill ve svém projevu řekl: *„Německu se otevírá jedna*

cesta pokání: bude-li bojovat proti bolševismu a vytvoří-li proti němu opěrný bod, bude to první krok ke sjednocení s civilizovaným světem. Stále nám hrozí velmi velké nebezpečí. Dvě mocné větve lidstva, Slované a Germáni, upadly do nejhlubší bídy. Bylo by nanejvýš nežádoucí, kdyby se v této bídě navzájem ocitly. Kdyby Německo propadlo bolševismu, jeho důsledky by se projevily až v Číně. Vojenská moc bolševického Ruska je stále silnější a agresivnější, stejně jako francouzský jakobinismus po pádu Robespierra před nástupem Napoleona. Kdyby Německo podlehlo bolševickému moru z vnitřní slabosti nebo v důsledku nepřátelské invaze, bylo by nepochybně roztrháno na kusy; ale co by se pak stalo s námi? Co by se stalo s mírem, který si velmi přejeme, s obnovením prosperity a se Společností národů? Pak by existovaly dvě konfederace, konfederace poražených a konfederace vítězných národů. Liga poražených by se mohla snadno znovu chopit zbroje, zatímco liga vítězných národů by odložila meč.“ Churchill zakončil svou řeč výzvou: *„Uzavřete mír s německým národem!“*

To je zase angličtina. Dvě fronty v Evropě jsou vždy nebezpečné. Fronta bolševismu a fronta demokracie, které stojí proti sobě, narušují bezpečnost anglické nadvlády na kontinentu. Proto je třeba národ, kterému hrozí, že se dostane na bolševickou frontu, včas proměnit ve spojence Anglie, a protože je slabý, v potravu pro děla Anglie v boji proti bolševismu. Bolševismus musí být - řečeno dnešními slovy - „okamžitě obklíčen“. Takový byl tehdy Churchillův rozkaz. Demokratické Německo je Anglii přirozeně oddáno. Ale Německo, které nyní skutečně vede boj proti bolševismu a které v tomto boji vyvinulo

nové vlastní revoluční síly, odpovídající síle dnešní Anglie, je stoprocentním opakem Německa, které si Churchill po válce přál. Jestliže se toto nové nacionálněsocialistické Německo stalo tak silným v boji proti bolševismu, jestliže zároveň demokracie, jak Churchill předpokládal, v důsledku nástupu Německa a také z jiných důvodů oslabily, jak dobře ví, pak je třeba uzavřít spojenectví s bolševismem proti tomuto Německu, které mělo v roce 1919 bojovat proti bolševismu.

To je anglická politická logika, kterou lze vždy vysvětlit pouze z jednoho hlediska brutálního egoismu a slepé arogance. Anglické politické myšlení se nikdy nezabývá fakty ani intelektuálním, ekonomickým či technickým rozvojem národů, ale pouze zájmy těch, kteří chtějí vydělat co největší úroky z peněz, které byly po generace investovány do světa prostřednictvím co nejnenarušenějšího obchodu.

Dva roky po Churchillově marné výzvě k uzavření míru, který by Německo konečně podřídil demokracii a zároveň z něj učinil anglického služebníka v boji proti bolševismu, se již ukázalo, že versailleský diktát je pro každého myslícího politika neuskutečnitelný. Churchill byl mezitím donucen ukončit svou ministerskou kariéru; jeho pověst mezi liberály značně utrpěla. Liberální strana se dostala pod mlýnské kameny Labour Party. Churchill musel hledat novou politickou koncepci a našel ji v roce 1921 v tom, co nazval „skutečným mírem“ mezi Anglií, Francií a Německem. Bylo to v době, kdy se Francie stávala silnější, než by anglickému politikovi mohlo být příjemné. Vznikla Ženevská liga, která měla nahradit ztracené centrum

anglického impéria. Francie využila Ženevské ligy k tomu, aby si co nejdéle zaručila „bezpečnost“, tj. diktát Versailles. Pařížská diplomacie zpočátku uzavírala lepší dohody. Angličtí diplomaté neměli na prvních poválečných konferencích příliš co říci, a tak bylo třeba Anglii posílit.

Churchill matně tušil, že německá inflace představuje nebezpečí pro britský obchod. Viděl nebezpečí přílišného politického vzestupu Francie a nyní se vyslovil pro spojení evropských velmocí. Chtěl dát demokratickému Německu poněkud větší svobodu, aby ho mohl vzít bezpečněji pod „ochranu“ Anglie a zároveň aby ho mohl čas od času postavit proti příliš sebevědomé Francii. Churchill, který tuto myšlenku prosazoval v několika projevech již od léta 1921, byl otcem přechodné politiky, kterou oficiálně zahájil sir Austen Chamberlain po pádu MacDonaldovy a labouristické vlády na konci roku 1924. Výsledkem byla Locarnská smlouva, v níž se Německo, přesně jak Churchill předpokládal, opět zavázalo k dodržování versailleského diktátu, včetně demilitarizované zóny, a na oplátku bylo „povýšeno“ na člena Ženevské ligy, i když se značnými obtížemi. Britská diplomacie nyní mohla v Ženevě postavit německé delegáty proti Francii, což se jí občas dařilo.

Churchill se mezitím vrátil do Konzervativní strany. Neměl sice žádný oficiální vliv, ale poskytoval rady siru Austenu Chamberlainovi. Následně, když se po dalších pěti letech ukázalo, že locarnská politika selhala, a půjčky, které Anglie a Spojené státy poskytly Německu, byly vyčerpány, když zároveň

Francie musela přežít své inflační potíže a Anglie už nemohla být nebezpečná, Churchill se vrátil k otevřené opozici vůči Německu. Dva experimenty byly neúspěšné. Od zářijových voleb v roce 1930 se v Německu probouzely nacionální a revoluční síly, které se projevily i v Anglii. Bolševismus se zpočátku nestal pro Anglii tak nebezpečným, jak se Churchill domníval v roce 1919. Anglie uzavřela se sovětským Ruskem několik obchodních dohod, z nichž nic nevydělala. Ale pro taktiku anglické politiky, která učinila ze znepřátelení všech evropských národů základ anglické vlády nad kontinentem, se opět otevřel větší manévrovací prostor. Od roku 1932 vsadil Churchill v této bitvě vše na Německo.

Byl vždy konzistentní a v Anglii nikdy neměl soupeře. Churchill vždy bojoval s muži, kteří vnitřně chtěli totéž co on, ale neměli odvahu tak důsledně smýšlet. Churchillův protivník by se musel vědomě vydat cestou porozumění s Německem. To by znamenalo postoupení části britských držav Německu, znamenalo by to přinejmenším dobrovolné navrácení kolonií, dobrovolné opuštění omezení uložených Německu versailleským diktátem a znamenalo by to velkorysou obchodní dohodu s Německem. Ani MacDonald, ani Sir Austen Chamberlain, ani Baldwin se o tom nezmínili. Lidé neměli Churchilla rádi, protože byl nepohodlným rádcem činů, kterým sami nevěřili. Proto mu vyčítali četné chyby, kterých se údajně dopustil během války.

Churchill věřil, že se mu podaří zachránit Antverpy dva dny předtím, než je Němci obsadí. V té době byl v Antverpách a

pronášel skvělé projevy. Jeho „flanderský počin“ se nezdařil. Churchill měl také v úmyslu dobýt pro Anglii Dardanely již v roce 1915. Jeho obdivovatelé tvrdili, že kdyby se mu tato snaha podařila, světová válka by se zkrátila o dva roky. Domnívají se, že by se pak Rusko nestalo bolševickým. To jsou však jednostranné názory. Kdyby totiž Německo nezasáhlo v Orientu přes Turecko, mohla být k dispozici vojska pro jiné úkoly na Západě nebo na Východě. Vývoj světové války nelze určit na základě jediného výsledku.

Po válce byl Churchill stále dočasným ministrem kolonií. Během cesty do Palestiny se zastal Židů. Jeho odchod z vlády, ke kterému došlo v souvislosti se sestavením vlády Labouristické strany, veřejností příliš nepohnul.

Co tedy tento muž dělal v letech 1924-1936? Nejenže vypracovával plány, příležitostně vystupoval v parlamentu a na schůzích, ale také nesmírně pracoval. Mezitím večeřel a nadával. Znovu a znovu se snažil upoutat pozornost Angličanů zvláštní reklamou. Jeho ctižádostivost se musela rozbujet. Do pokladny musely přitéct peníze. Churchill však vždy zůstal snílkem. Usínal, obrazně řečeno, s Kiplingem a ráno se probouzel se vzpomínkou na indickou slávu, kterou by na této zemi vykouzlil jen Stvořitel na počest Anglie. Bohatství pro sebe, pro Anglii, a užívat si ho nerušeně bez nebezpečí konkurence jiného evropského národa, to bylo vždy jeho přání. V této době Churchill netrávil čas u salónních stolů nebo v neužitečné oficiální reprezentaci. Měl vždycky dost času na přemýšlení a také na řečnění, pokud se našel někdo, kdo ho poslouchal. Pak

mohl Churchill trávit hodiny v klubu nebo o víkendu sestavováním svých plánů. Každý plán byl ve prospěch Anglie, každý plán byl, přinejmenším od roku 1932, namířen proti Německu.

Churchill potřebuje hodně peněz. Míval několik sekretářek, které mu musely být neustále k dispozici, pokud chtěl nadiktovat esej nebo zapsat své myšlenky. V některých letech byly jeho články a přednášky tak populární, že si vydělal přes 20 000 liber. Pak přišla klidnější léta, kdy lidé nechtěli mít s nepohodlným rádcem a varovatelem nic společného. Zhruba před třemi lety pro něj nastal nejnižší bod. Jeho finanční potíže byly tak velké, že musel dát svůj venkovský dům, který si částečně sám postavil, na prodej. Měl také problémy s rodinou. Jeho dcera Sarah odcestovala do New Yorku s mladým hercem a hrála tam v divadle na Broadwayi. Synovec se zapojil do španělského dobrodružství na rudé straně. Jeho syn, který se jmenoval Randolph po svém dědečkovi, byl Edenovým žákem v Ženevě. V roce 1935 se pokusil kandidovat ve volebním obvodu Wavertree proti konzervativnímu poslanci, stranickému kolegovi svého otce. Konzervativec byl ve volbách poražen, ale Randolph Churchill zvolen nebyl. Volební obvod připadl Labouristické straně. Otci Churchillovi tento manévr připsal jeho syn.

V těchto těžkých časech bylo Churchilla často možné vidět, jak sedí sám v londýnském klubu nebo italské restauraci a krčí se v křesle. Mluvil sám se sebou. Vždy proti Německu. V říjnu 1935 publikoval v časopise Strand článek o Německu, který byl

zřejmě vyžádán za zvlášť vysoký honorář. Byla to tak sprostá tiráda proti Vůdci, že německý velvyslanec musel podat oficiální námitku britské vládě.

Náhle se však Churchill vrátil na vrchol. V roce 1936 kolem sebe zpočátku shromáždil několik samotářů, opozičních konzervativců, mužů z Labouristické strany, kteří se v těchto řadách necítili šťastní, a liberálů, kteří byli vytlačeni z politického vývoje. V Anglii jsou politickými představiteli asi pěti milionů lidí. Jako první rozvinuli myšlenku anglické lidové fronty. Nemysleli tím stranické uskupení proti konzervativcům, ale jakousi všeobecnou frontu veškerého anglického lidu na liberálním a polomarxistickém základě, avšak s politickými ústupky vůči konzervativcům. S touto myšlenkou nejživěji pracovali intelektuálové, kteří byli zachyceni v prvních proudech kulturního bolševismu v Anglii. Stali se vědomě či nevědomě nejúčinnějšími agenty Moskvy ve Spojeném království.

Již v roce 1935 bylo delegátům Třetí internacionály v Moskvě vysvětleno, že v Anglii nelze použít metody stávek a podněcování, které byly vhodné ve Francii. K řízení politických záležitostí se tam muselo přistupovat přes široká schodiště domů s Fiaty a přes cesty mezi širokými zelenými trávníky venkovských domů. Bolševismus se obracel nejen s knihami, ale i s četnými plány na často nečinné muže a ženy z majetných kruhů Anglie s návrhem „Národní lidové fronty“. Byl úspěšný. Pod Churchillovým vedením se bolševismu rychle podařilo

získat pro tento plán podporu konzervativců a zároveň do něj přimíchat Židy a svobodné zednáře.

Prvními novinami, které sloužily této myšlence anglické lidové fronty, a tedy bolševické propagandě, ale zároveň i Churchillově zahraničněpolitické opozici vůči konzervativní vládě, byly „News Chronicle“. Sir Walther Layton a později Vernon Bartlett a Cummings pro tyto noviny získávali opoziční autory bez ohledu na stranické kruhy. Sami sebe označovali za liberály, ale byli naprosto spokojeni s tím, že se na provozu podílejí marxisté a konzervativci. Kolem tohoto prvního jádra se pak seskupili sir Norman Angell, sir Archibald Sinclair, Wickham Steed, muži, kteří příležitostně umisťovali články do jiných novin a jimž The Times poskytovaly i své sloupky v rubrice korespondence. Pak přišly na řadu politické židovské organizace, které obratně operovaly s „lítostí“ při postupném zesilování protižidovských opatření v Německu, především „Jewish Board of Deputies“, ústřední politická organizace Židů v Anglii. Poté vznikl kruh „Přátel Sovětského svazu“, který opět vstoupil do kontaktu s organizací židovských synagogálních obcí v Anglii. Churchill byl od poloviny roku 1936 přítomen na všech shromážděních, vždy jako host, který si záměrně udržoval odstup, nicméně jako politický vůdce skupiny, která byla ve skutečnosti zcela závislá na Moskvě. Churchill těmto politickým organizacím, které čas od času podporovaly i snahy o vytvoření nové centristické strany v Anglii, propůjčoval takříkajíc národní tvář. Prostřednictvím takzvaných „řádových organizací“ ve východním Londýně a ve větších anglických městech zajišťoval

těmto kruhům cestu k děkanovi z Canterbury a arcibiskupovi z Canterbury. Tam se zabývali národnostní politikou, liberálními názory, modlitbami a kulturním bolševismem.

Postupně si političtí mocipáni v Anglii, kteří od roku 1937 usilovali o obklíčení Německa a kteří se zpočátku zabývali pouze problémem, zda lze k tomuto účelu využít sovětské Rusko, uvědomili harmonickou spolupráci člověka, jako byl Churchill, s těmito kulturními bolševickými skupinami. Obratné taktické jednání mužů a žen z těchto probolševických organizací, kteří vědomě sloužili Moskvě, dalo mezi britskými intelektuály vzniknout názoru, že bolševismus „není tak nebezpečný“. Právě v těchto skupinách se rozhořela „antifašistická propaganda“. Prostřednictvím těchto skupin byl ovlivňován tisk, zejména proto, že značný počet dopisovatelů pracujících pro anglické noviny v Ženevě, Paříži, New Yorku, Moskvě, Vídni a Praze byl bolševismem veden do organizací, které byly opět spojeny s kulturními bolševickými organizacemi v Anglii. To, co bylo řečeno v „Přátelích Sovětského svazu“ nebo v nějaké liberální skupině v Anglii, bylo možné si druhý den přečíst i v „Daily Telegraph“ a občas v „Times“ jako názor údajně objektivního anglického dopisovatele v Praze, New Yorku nebo Paříži. Moskva utkala kolem Britů jemnou, ale pevnou síť intelektuálního vlivu. Do této sítě chytila i Churchilla, který se do ní bez většího váhání zapojil.

Tyto skupiny přirozeně získaly podporu díky opětovnému začlenění Ostmarky. Mohly agitovat hlasitěji a odvážněji než dříve. V důsledku toho Churchill nadále rostl. Koncem března

1938 dosáhl toho, že ho ministerstvo zahraničí vyslalo do Paříže, nikoli oficiálně, ale s příslušnou finanční podporou. Cestu francouzských ministrů do Londýna, kterou ministerstvo zahraničí záměrně využilo k zahájení dnes prováděné politiky obklíčení, připravil četnými schůzkami a recepcemi s Daladierem a Bonnetem. Churchillova práce nebyla špatná. Byl proto povolán k dalším úkolům.

Bezprostředně po opětovném začlenění Ostmark se problém Sudet stal akutním. Ministerstvo zahraničních věcí vypracovalo plán, jak zabránit Německu, aby využilo přirozené síly německého národa v Sudetech k dosažení zjevné politické výhody připojení této země k Německu. Byla učiněna záměrná snaha dosáhnout čistě anglického řešení pro Československo dříve, než se síla německého národa v Sudetech politicky prosadí. To šlo nejen proti Německu, ale i proti Francii a dokonce i proti sovětskému Rusku v rámci spojenectví, které spojovalo Československo s Paříží a Moskvou. Anglie chtěla být v Praze pánem, aby odtud mohla škodit Německu. Churchill hrál v těchto plánech nemalou roli. Když byl Konrad Henlein v květnu 1938 v Londýně, Churchill se s ním spojil a brzy poté veřejně rozvinul v projevu myšlenku, že by Anglie měla do Prahy vyslat arbitra, který by co nejrychleji dosáhl porozumění mezi Čechy a sudetskými Němci. Vůbec se nebál naznačit, že Anglie bude muset předejít přirozenému vývoji založenému na síle německého národa politickým manévrováním, nebo, pokud by nebylo jiné cesty, silou.

Lord Runciman tedy, možná ne podle názoru ministerského předsedy Chamberlaina, ale podle názoru Churchilla a ministerstva zahraničí, jel do Prahy oficiálně jako „arbitr“, ve skutečnosti jako výspa anglické mocenské politiky. K tomu ministerstvo zahraničí spolu s Edenem a Churchillem rozvíjelo agitaci prostřednictvím projevů a článků, jejichž materiály se pak šířily ve všech anglických novinách a současně se dostávaly zpět do Londýna ze Ženevy, Paříže, New Yorku a Prahy. Churchill hrál většinou roli kreativního tvůrce této agitace. Byl původcem většiny hesel a značné části myšlenek, které později převzal Duff Cooper, které skrytě přednesl Eden, které Chamberlain použil ve svém projevu v Birminghamu a které se dnes opakují ve všech anglicky a francouzsky psaných novinách světa a ve všech novinách závislých na Anglii a Francii. Všechny tyto myšlenky jsou převzaty z politických idejí předválečného období, z Churchillových pamětí, a jsou vždy jen přizpůsobeny dnešnímu materiálu, problémům Československa, německého životního prostoru a Španělska. V podstatě dnes jako tehdy: násilí vůči Německu, s nímž se Anglie nechce v Evropě ani ve světě nijak dělit nebo dokonce vyrovnat.

Začtěme se do tohoto materiálu: Krátce po Henleinově pobytu v Londýně přednáší Churchill v Bristolu. Rozšířila ji Reuterova kancelář a další anglické tiskové agentury a noviny ji otiskly, zřejmě pod tlakem ministerstva zahraničí, mnohem podrobněji, než tomu bylo po celá léta u Churchillových projevů. Obsah tohoto projevu zní: *„Německo nepotřebuje sjednotit Sudety s Říší. Německo také není Československem ohroženo. Pokud by Německo*

bylo jednoho dne skutečně napadeno sovětským Ruskem prostřednictvím Československa, může se vždy obrátit na Ženevskou ligu jako oběť útoku, i když není jejím členem. Německo by bylo zcela v bezpečí, kdyby se připojilo k plánu kolektivní bezpečnosti.“ To všechno jsou myšlenky z probolševické propagandy.

Churchill pak bezprostředně poté promlouvá v Manchesteru a opět hovoří o „koalici kolektivní bezpečnosti“. Nyní začíná spolupráce s Lidovou frontou ve Francii a s bolševismem na obklíčení Německa. Ve Francii dostává odpověď Paul Boncour, který ještě není mužem z první linie zahraniční politiky, ale má co říci do novin. Myšlenku kolektivní bezpečnosti rozšířil na koalici Anglie, Francie, Jugoslávie, Rumunska, Maďarska, Československa, Bulharska, Řecka, Turecka, pobaltských států, skandinávských mocností a sovětského Ruska proti Německu a Itálii. Současně moskevský komunistický delegát ve Francii Cachin odpovídá Churchillovi v „Humanité“ a vítá ho jako člena antifašistické ligy. Zdůrazňuje, že Churchill ve svém projevu v Manchesteru řekl několik vět, které byly v Moskvě dobře přijaty, ale v některých anglických a francouzských tiskovinách jsou stále potlačovány. Tyto věty zněly: *„Na východě Evropy se rozprostírá mocná síla Ruska. Odmítám jeho formu vlády, ale je fakt, že neohrožuje žádného ze svých sousedů vojenským útokem, zatímco zemi vážně ohrožuje nenávist nacistů. Nepochybně netvrdím, že bychom měli stát s kloboukem v ruce před sovětským Ruskem, ale jak nemoudří a prostomyslní jsou ti, kteří by chtěli stavět nepřekonatelné překážky do cesty Ententy s mocnou masou Ruska, aby se ubránila útoku nacistů.“*

To řekl Churchill 9. května 1938 v Manchesteru. Francie reagovala prostřednictvím Paula-Boncoura plánem na obklíčení Německa a Itálie, který se stal aktuálním i dnes, a Moskva reagovala prostřednictvím Cachina uznáním Churchilla. Již tehdy za tím vším stálo ministerstvo zahraničí, které sledovalo plán, jak přimět Chamberlaina k Churchillově politice, bez ohledu na to, jak velké byly odklony.

Nyní, když je ozvěna z Francie a sovětského Ruska na místě, Churchill nezná hranic. Aktivně působil na politické scéně a brzy se zapojil do spolupráce se Spojenými státy. Měl výhrady k Rooseveltovi, který pro něj v „hospodářských a sociálních plánech“ dělal příliš mnoho. Obával se, že by to mohlo vyvolat nepokoje mezi obyvatelstvem Spojených států, které by pak opět oslabily vládní elán při podpoře evropské demokracie. Napomínal Roosevelta: je dobré dělat reformy, ale je třeba brát ohled na hospodářskou a finanční sílu země, protože na ní závisí odolnost evropských demokracií. Tato slova spolu s propagandou ve prospěch právě uzavřené anglo-americké obchodní dohody byla britskými tiskovými agenturami okamžitě kabelově přenášena do New Yorku a tam hojně otiskována. Churchill měl nyní v Americe opět rozhodující slovo. Proto mohl v rámci dokonalého zásahu do politiky Spojených států následující týden v článku, který byl rozeslán po celém světě, prohlásit: *„Žádná americká strana se nestaví proti prezidentovu přání učinit ze Spojených států jednu z nejlépe vyzbrojených a technicky nejlépe připravených zemí na světě na válku. Všechny země se zřekly pacifismu a kultu bezmocnosti.“*

Muž, který se již těšil velké politické reputaci v anglických a francouzských vznětlivých novinách, byl přirozeně zvláštním tématem pro emigrantské noviny vydávané v němčině. V roce 1938 Churchill pravidelně zasílal do „Pariser Tageszeitung“ a dalších emigrantských novin články, v nichž rozebíral aktuální světovou politickou situaci. Vždy je zdůrazňováno sovětské Rusko. V článku o Číně a Japonsku z 31. května 1938 je bolševismus pochválen za jeho velké zásluhy o Anglii a Spojené státy díky boji proti Japonsku. Na své frontě drží nejlepší japonské jednotky. V článku se doslova píše: *„Západní mocnosti jsou sovětskému Rusku zavázány vděčností za úlohu, kterou hraje na Dálném východě.“*

Mezitím probíhají urputné boje ve prospěch Beneše. Sudetští Němci jsou uráženi. Anglická propaganda je kritizována, že v Praze není dostatečně účinná. Dále se diskutuje o údajných německých politických manévrech. Churchill se samozřejmě staví za českou mobilizaci z 21. května 1938 a podrobně se zabývá i úlohou letectva ve vztahu k loďstvu. Když v září 1938 začala krize, Churchill navrhl, aby v alianci, kterou připravil pro propagandistické účely a která měla být uzavřena okamžitě, Británie, Francie, sovětské Rusko a Spojené státy pohrozily Německu vyhlášením války v případě použití síly proti Československu. Pokračoval tak v politice ministerstva zahraničí, které, jak známo, současně šířilo zprávu za zprávou o uzavření takové smlouvy, což bylo v rozporu se skutečností.

Je samozřejmé, že Churchill odsoudil mnichovskou konferenci k zániku. Tři dny po Chamberlainově návratu do

Londýna, zcela bez ohledu na Vůdcovo prohlášení o míru s Anglií, dal pokyn k okamžitému obnovení plamenné agitace. Když pak Vůdce ve svém projevu v Saarbrückenu přibíjí Churchilla jako válečného štváče spolu s Edenem a Duffem Cooperem, je jeho odpověď slabá a vyhýbavá. Je si tak jistý svou věcí, je si tak jistý podporou Foreign Office, že se ani vážně nebrání Chamberlainovým stoupencům. Jediné, na čem mu záleží, je udržovat kotel agitace ve varu. V prosinci 1938 se píše článek za článkem, z Londýna do Spojených států se ozývají rozhlasové projevy. V Anglii nikdo nepochyboval o tom, že Churchill, který náhle opět přišel k penězům, je úzce spojen s Židy na londýnské burze a Židy na newyorské burze. Jeho jméno a jméno největšího židovského válečného dodavatele ve Spojených státech, Barucha, se v Anglii vždy uvádějí společně.

V roce 1909 začal Churchill pokračovat ve hře o zachování anglické nadvlády v Evropě za každou cenu a za použití jakýchkoli prostředků, a to s využitím vlastních sil Angličanů. V roce 1939 se přimlouval za spolupráci s bolševismem a židovskými burzovními jobbery, aby tohoto cíle dosáhl. Například do roku 1932 byla předpokladem Churchillovy politiky samozřejmá nadřazenost Anglie ve všech oblastech politiky a ekonomiky. Daleko za hranicí takzvané totální války, jak ji chápal Ludendorff, bylo mistrovství Anglie ve všech válečných a politických prostředcích považováno za samozřejmost. Vojenskou převahu zaručovali angličtí satrapové na kontinentu. Pod vedením Francie to byly téměř všechny balkánské státy a také Itálie. Očekávalo se, že španělská

neutralita bude Anglii a Francii ku prospěchu a že chování severských států nebude demokraciím přinejmenším škodit. Pobřeží Lamanšského průlivu vůči Anglii bylo považováno za samozřejmou doménu Britů. Anglie tak kontrolovala cestu ze Severního moře do Atlantského oceánu. Ať už s Ruskem, nebo samostatně, byla vždy připravena ohrozit dominanci Německa v Baltském moři.

Anglie ovládla Středomoří a všechny politické oblasti na jeho pobřeží. Před válkou byla Anglie v kontaktu s carským Ruskem prostřednictvím Francie a po válce s bolševickým Ruskem prostřednictvím Paříže. Vojenské spojenectví mezi Paříží, Prahou a Moskvou zajišťovalo podle názoru všech britských politiků britskému impériu místo pro útok a obranu jeho zájmů ve středu Evropy. Ženevská liga byla vnímána jako nástroj mocenské politiky britského impéria. Londýn neustále usiloval o politickou a hospodářskou rovnováhu se Spojenými státy. Touha Francie podnítit nový pokus o spojenectví mezi Anglií, Francií a Spojenými státy nebyla v Londýně populární. Bilaterální vztahy s Francií tam byly ceněny více než Trojspolek, protože bez Spojených států byla Francie těsněji spjata s Anglií. Zdálo se, že ekonomické síly potřebné pro vedení války a politiku jsou navždy k dispozici anglickému impériu. Převaha Anglie v politické propagandě se zdála být přirozeným zákonem světového politického vývoje. V Londýně se diktovaly politické metody pro každý konflikt a každý spor ve světě.

Věčná diktatura Anglie nad kontinentem byla cílem, o který se usilovalo v rámci předpokládané nadřazenosti. Anglie

nevěřila, že bude muset svou nadvládu někdy bránit proti vážnému ohrožení. Věřila, že by měla svou nadřazenost bránit pouze proti nárokům, které by nikdy nemohly být prakticky realizovány. To, zda Anglie využije své mocenské prostředky silněji nebo méně silně, záviselo výhradně na jejím pohledu na politický vývoj. Domnívala se, že pokud nebude považovat za nutné vyvíjet zvláštní úsilí, může se obejít bez dlouhodobého řešení konfliktů. Do jisté míry záleželo na Anglii, zda se na situaci v Evropě bude dívat vážněji, nebo mírumilovněji. To se mohlo přizpůsobit potřebám anglického světového obchodu nebo burzovních spekulantů.

Cíl Churchillovy politiky, a tedy i tehdejší politiky všech relevantních politických činitelů v Anglii, je dnes stejný. Uplatňování anglické nadvlády na kontinentu je však dnes otázkou obnovení stavu, který již neexistuje. Anglie skutečně ztratila svou nadvládu na kontinentu, jak je v myslích anglických politiků považováno za samozřejmé. Ale ani na samotné vůli či moci Anglie již nezávisí, zda se tuto nadřazenost podaří obnovit. K tomu dnes Anglie potřebuje podporu nejen svých ochotných satrapů ve všech oblastech politiky a války, ale také států, které jsou zatím ještě nezávislé, a sovětského Ruska a Kominterny. Anglie tak nejenže ztratila svou nadvládu, ale ztratila i možnost ztracené panství během šesti let obnovit.

To nelze přičítat na „vrub“ Německa. Podle soudu současnosti a dějin je to výhradně vina Anglie, která jednala sama proti sobě, když její státníci, bez ohledu na to, ke kterému táboru patřili, neuznali význam nacionálněsocialistické revoluce

pro vývoj ve střední Evropě ani pro celý revoluční stav světa v politice a ekonomice. Angličtí reakcionáři nesou vinu za značnou ztrátu moci své země. Chce-li dnes Anglie shromáždit vojenskou sílu proti Německu, potřebuje podporu Francie, která se nemusí stát zcela závislou na Londýně v takové míře, jakou mají v současnosti francouzské vlády. Francie by mohla klást značné nároky, aniž by Anglie byla schopna spoutat zemi svými vlastními zájmy tak, jak to činila v prvním desetiletí 20. století. V případě nouze je tato Francie vystavena útoku na třech frontách. Není proto, i z vojenského hlediska, pro Anglii již tak důležitá, jako byla Francie v roce 1914. Československo, které mělo být nejen mateřskou lodí bolševismu, ale i prostorem nasazení demokratických armád ve střední Evropě, již neexistuje. Itálie je v politice Osy úzce spojena s Německem. Možnost opakování politiky Londýna, Paříže a Říma z let 1914/15 již neexistuje. Španělsko již není „neutrální“, ale skutečně nezávislou zemí, která v téměř tříleté občanské válce prokázala mimořádnou vojenskou sílu, a po mnoha desetiletích tak znovu získala právo provádět v Evropě zcela nezávislou politiku. Anglie může získat vojenskou pomoc států, které byly ještě před dvěma lety považovány za přirozené satrapy britského impéria, pouze pomocí výhrůžek a příliš lživého překrucování politického vývoje.

Anglie již nemůže počítat s delší dobou trvání takové vojenské podpory nebo dokonce s konkrétním termínem závazků, protože vývoj v poslední době překročil i politické dohody, které Anglie zaplatila nejvyššími částkami. Anglie se

snaží současnou politikou obkličování udržet své vojenské postavení v Baltském moři, v Lamanšském průlivu, na evropském pobřeží Atlantského oceánu a ve Středozemním moři. Setkává se s jedním neúspěchem za druhým. Francie, která vstoupila do služeb Anglie jako politický agent, již nemůže plnit rozkazy, které jí Londýn dává. Spojené státy jsou připraveny dodávat demokratickým státům zbraně. Na oplátku si však nárokují alespoň politické a hospodářské vedení, tj. velký byznys, v jedné polovině světa. Pro Anglii to znamená mimořádnou ztrátu prestiže a zisku. Anglie ztratila vedoucí postavení v oblasti politické propagandy. Německo se tuto metodu střetu mezi národy, kterou Evropě diktují demokracie a bolševismus, nejen naučilo. Ovládá ji podstatně lépe, protože ke každému politickému střetu může přistupovat s opravdovou vírou, se skutečným cílem pro pokrok lidstva a s mimořádným klidem. To, že Anglie již není schopna určovat politickou metodu ve sporech, se ukázalo při jednání výboru pro neintervenci během španělské občanské války a dále se to projevilo v konfliktu o Československo a při Rooseveltově velvyslanectví iniciovaném Londýnem a Paříží. Způsob, jakým se dnes dělá evropská politika, je určován fakty, a nikoliv přáním ministerstva zahraničí. Za tímto účelem Británie zcela přestřelila v podněcování ke lžím, které jsou vlastně stále jedinou útočnou zbraní její politiky. Propagandisté ministerstva zahraničí a novin lžou jako podvodník, který se málem nechal nachytat a může se na krátkou dobu zachránit jen tím největším blafem. Pokud skutečně dojde k protiakci demokracií proti mírové politice osy

Berlín-Řím a států, které se spojily s Německem a Itálií v paktu antikominterny, pak způsob a míru této akce určí výhradně Židé v New Yorku a bolševismus.

Anglie nechce uzavřít spojenectví se sovětským Ruskem, v němž by se spojily stejně smýšlející a podobné síly národů za účelem pokroku lidstva. Záměrem Londýna je přimět sovětské Rusko, aby bránilo vzestupu mladých národů Evropy, protože vládnoucí třída v Anglii je v současné době příliš slabá na to, aby dokázala držet krok s tímto vzestupem mladých národů a chránit zájmy Anglie. Stalin a Molotov s touto skutečností počítali, a proto vznesli své požadavky.

K tomuto úpadku britské zahraniční politiky významně přispěl Churchill. Je jistě moudřejší než Lloyd George nebo Chamberlain, než lord Halifax nebo všichni muži z liberální opozice a Labouristické strany. Mezi zažloutlými vavřínovými věnci však hraje starou hrdinskou roli, která již dávno zmizela z repertoáru světové politické scény. Angličané ho přesto nechali, aby se ujal vedení. Bez Churchilla by britská vláda nedokázala tak systematicky vyvolávat mezi Angličany strach z války. Je to prostředek, kterým je obyvatelstvo nuceno platit peníze na zbrojení. Bez Churchilla by nevznikla dnešní politika obkličování. Právě on přivedl Chamberlaina na tuto cestu.

Na konci února 1939 přinesly anglické noviny ve svých rubrikách vyhrazených společenským událostem v hlavním městě impéria zprávu, že velvyslanec sovětského Ruska Majský přijme na večeři anglického premiéra Chamberlaina a ministra

zahraničí lorda Halifaxe; pozván byl i Churchill. Bylo to první oficiální oznámení anglické veřejnosti o obnovení vztahů mezi Anglií a sovětským Ruskem, o podřízení anglické zahraniční politiky zákonům Moskvy.

Musíme si ten večer představit: Churchill je prostředníkem mezi sovětským velvyslanectvím v Rusku a Downing Street. Už léta je vítaným hostem u Stalinova vyslance, který se podle britského tisku v posledních letech zrovna nevyvinul v demokrata. Na Downing Street vztahy se sovětským ruským velvyslanectvím již dávno ochladly. Churchill musel mít dlouhé porady s Vansittartem a dalšími muži z ministerstva zahraničí, než se mu podařilo prosadit u Halifaxe návrh na obnovení vztahů s Majským. Možná Churchill hovořil s lordem Halifaxem právě v den, kdy si šéf britské zahraniční politiky uvědomil, že mu všechny síly nacionálního socialismu zůstávají skryty, i když mohl být hostem v Berchtesgadenu. Zklamání lorda Halifaxe - nikoli zklamání z Německa, ale z vlastní schopnosti rozpoznat - pravděpodobně způsobilo, že Churchillovi ustoupil. Nyní bylo s Chamberlainem jednáno. Nevíme, zda bylo obtížné přimět ministerského předsedu k této návštěvě domova sovětského Ruska. Chamberlain se však obával opozice, která ve skutečnosti vždy určovala jeho politické kroky. Proto souhlasil.

Lze si představit, jak Churchill dává před večeří premiérovi a ministru zahraničí britského impéria instrukce, jak se mají v Majského domě chovat. Především však chybí zmínka o obětech Čeky. Je třeba si také zvyknout na to, že sovětské Rusko si nenechá od Anglie jen tak diktovat své politické kroky. Krátce

před večeří Churchill pravděpodobně oba nejmocnější muže anglického impéria upozornil, že pokud chtějí zástupce despoty Stalina přesvědčit, aby podal Moskvě příznivou zprávu o Anglii, musí se do jeho projevů přimíchat něco z prosebného tónu.

V každém případě byla večeře pro Moskvu úspěšná. Sovětské ruské noviny o ní brzy přinesly podrobné zprávy. Sovětské Rusko se okamžitě dostalo do výšin. Po lžíci bolševického kaviáru byli Chamberlain a Halifax zajatci sovětského Ruska. Několik dní po této večeři zahájil Chamberlain skutečně nepříliš poctivou propagandu, v níž byl pro nejbližší budoucnost předpovídán všeobecný světový mír. Pod praporem této mystifikace měla být vedena tajná jednání s Moskvou. To vše se stalo několik týdnů před zřízením německého protektorátu v Čechách a na Moravě. Britská politika byla zavázána sovětskému Rusku ještě dříve, než se v Berlíně dozvěděli, že se Československo rozpadá samo do sebe, a než mohlo být v Berlíně rozhodnuto o zřízení českého protektorátu pod německou kontrolou vedle samostatného Slovenska. Veškerá agitace anglického tisku a anglické vlády proti Německu, která se opírala o zřízení protektorátu Čechy a Morava, byla pozdějším doplňkem plánu, který byl již podrobně doladěn se sovětským ruským velvyslancem Majským.

Večer při večeři na sovětském velvyslanectví v Rusku Churchill vyhrál, Anglie ten večer těžce prohrála.

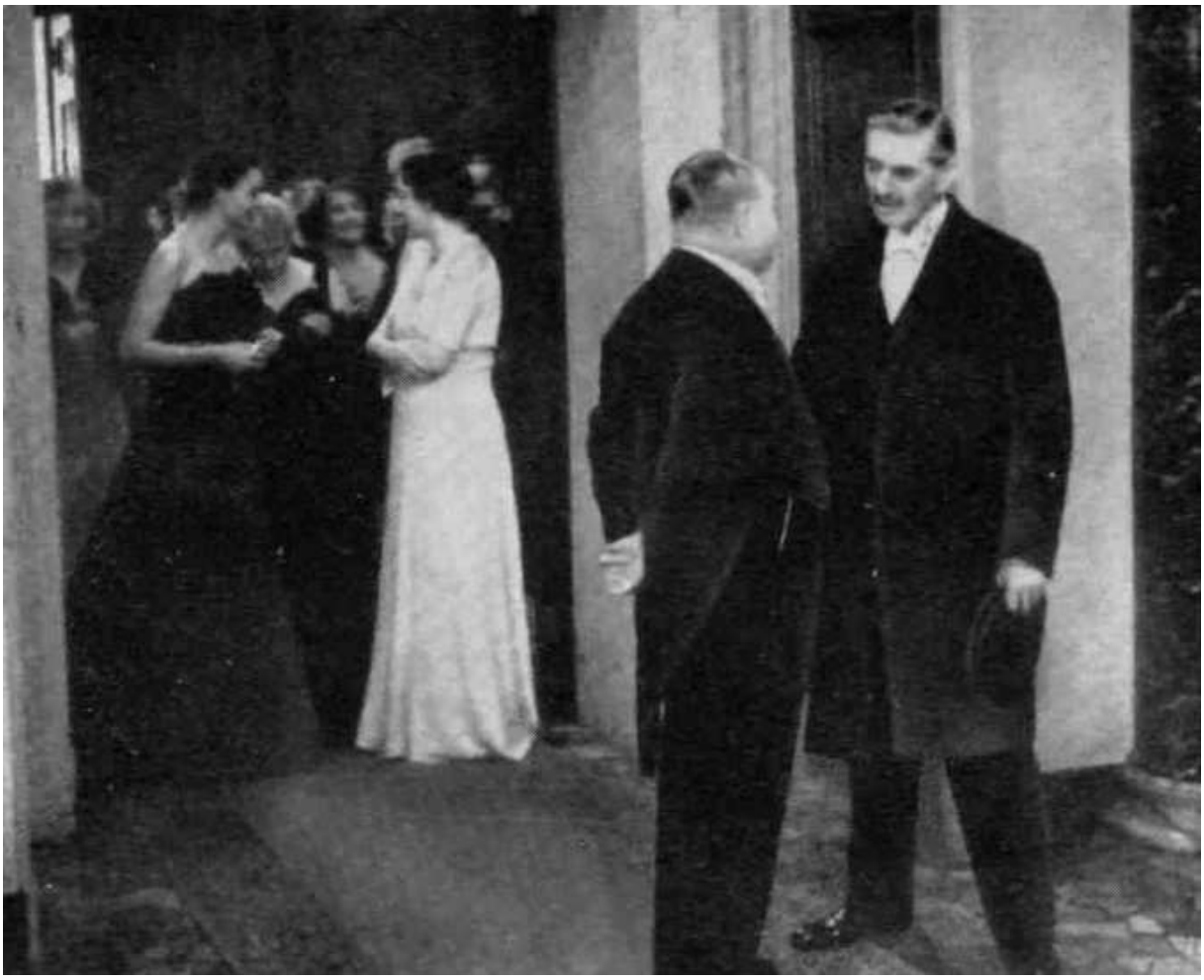

Chamberlain s Majským na sovětském velvyslanectví
v Londýně

Britský boží světový řád

Anglie je nervózní. Anglie není schopna zvládnout politické a hospodářské problémy světa, není schopna zvládnout své vlastní zájmy způsobem, který byl v anglické politice po staletí považován za samozřejmý. Angličané a jejich státníci nemají představu o velké intelektuální a ekonomické revoluci, která zachvacuje svět. Nechápou ani revoluci národů ve střední Evropě a v Itálii, ani změnu, která musí proběhnout v celé struktuře anglického impéria prostřednictvím nesčetných zvratů v dopravě, v technice, ve využívání surovin, prostřednictvím velkého množství nových vynálezů, prostřednictvím mimořádného zvýšení výkonnosti části evropského národa. V Anglii se impérium z roku 1939 jednoduše ztotožňuje s impériem z roku 1900.

V úvodní diskusi a v hodnocení tří anglických politiků, kteří stáli v čele válečného štvaní proti Německu, bylo shromážděno množství faktů. Mezi těmito muži bývalé opozice a taktikou a politickými cíli britské vlády dnes panuje naprostá shoda.

Od Duffa Coopera, Edena a Churchilla se nyní vrátíme k anglické politice jako celku a k hodnocení založenému na materiálu, jehož hodnotu nemůže žádný Angličan popřít.

Je těžké odpovědět na otázku, proč Anglie provádí tak reakční politiku, i když by mohla mít na základě solidních materiálů mimořádný přehled o vývoji světa v souvislosti s otázkou, jakou budoucnost má anglické světové impérium a jaká

nebezpečí s ním hrozí Evropě. Materiál Angličanů je stejně reakční jako jejich názory, protože ve svém brutálním egoismu přijímají jako materiál a mají k dispozici jen to, co odpovídá jejich názorům. Angličany musí svírat silné vnitřní napětí, aby ve svém hodnocení situace a vývoje anglického impéria našli alespoň náznak skutečnosti a pravdy.

Výbornou příležitost k tomu nabízí kniha, která nedávno vyšla v Anglii pod názvem: „The British Commonwealth and the Future, Proceedings of the second unofficial Conference on British Commonwealth Relations, Sydney, 3rd-17th September 1938, edited by H. V. Hodson (Oxford University Press).“

Tato kniha je shrnutím jednání, která probíhala v poměrně kritické době pro Evropu i celý svět v kruhu zvláštních znalců anglického impéria. Počátkem září 1938 se v Sydney sešli zástupci Královského institutu pro mezinárodní záležitosti v Anglii a příslušných institutů Kanady, Austrálie, Nového Zélandu, Jižní Afriky a Indie na základě dohody uzavřené v roce 1933 v kanadském Torontu. Ze Spojeného království přijeli mimo jiné lord Lothian, admirál sir Kelly, který byl dlouhá léta vysokým britským námořním důstojníkem v zahraničí, ředitel deníku Daily Herald Ernest Bevin, několik profesorů z Oxfordské univerzity a generální tajemníci významných obchodních a politických organizací. Složení delegací z dominií a Indie bylo podobné. Celkem bylo v Sydney zastoupeno 125 osobností z anglického impéria; mezi nimi byli alespoň generální tajemníci různých institutů pro mezinárodní záležitosti.

Po dobu čtrnácti dnů četli tito muži každé ráno u snídaně v hotelích v Sydney nejnovější depeše Reutera o světové krizi. Pak chodili na zasedání čtyř různých komisí s tlustými svazky spisů, v nichž různé ústavy po letech práce shromáždily všechny požadované materiály o politických a hospodářských záležitostech impéria. Předem jmenovaní zástupci tam podávali zprávy o důležitých otázkách, jako jsou zájmy jednotlivých dominií v rámci anglického impéria, zahraniční politika s ohledem na hospodářské záležitosti a strategické záležitosti anglického impéria. Diskutovalo se také o budoucnosti impéria a spolupráci mezi dominiemi. Zprávy včetně následných debat byly zaznamenávány formou politických protokolů. Zápisy byly schvalovány jednotlivými komisemi. Hlavní řečník konference, který poté vydal knihu vydanou nakladatelstvím Oxford University Press, také shrnul všechny vyslovené názory z širšího pohledu. Nutno přiznat, že sotva existuje lepší způsob, jak získat to, co Angličané považují za objektivní materiál o stavu a vývoji anglického impéria, než je tato kniha.

První dojem z této knihy je potvrzením nepochopitelné arogance, s níž vzdělaní Angličané nahlížejí na světovou politiku. Druhým dojmem je však neobyčejná nejistota všech dokumentů, kterou nelze přičítat pouze všeobecné krizi doby. Neodráží se totiž ve výrocích o současné politické situaci, která musela být z úvah zcela vyloučena. Nejistota vyplývá z hodnocení zásadních skutečností politického a hospodářského charakteru, které mají pro soudržnost a rozvoj anglického impéria zásadní význam.

Především však, abychom odstranili poslední pochybnosti, které by ještě mohly existovat o směřování oficiální anglické zahraniční politiky na kontinentu nebo v samotné Anglii, a abychom podali poslední důkaz o shodě mezi Chamberlainovou politikou a politikou jeho bývalých oponentů v Konzervativní straně, tří osobností, o nichž zde pojednáváme, je třeba zdůraznit důležitou pasáž této knihy. Ve čtvrté komisi této konference, v níž se projednávala budoucnost impéria, někdo na samém konci jednání, po zprávě předsedy Hodsona, vznesl otázku, zda není jistým nebezpečím pro soudržnost Britského společenství národů skutečnost, že odpovědní muži v dominiích v kritických dnech nikdy přesně nevěděli, jaká je vlastně politika ministerstva zahraničí. Na to *„člen delegace Spojených království“, zřejmě lord Lothian - jména nejsou ve zprávách Komise uvedena - odpověděl podle autorizované zprávy doslova: „Politika Chamberlaina a lorda Halifaxe má zabránit vypuknutí světové války v naději a pevném přesvědčení, že pokud se podaří udržet mír dostatečně dlouho, vláda diktátorů se zhroutí sama od sebe.“*

Každý jistě uzná, že tento výrok, pronesený odpovědným vedoucím anglické delegace na neoficiální, ale mimořádně významné konferenci impéria, je odhalením celé anglické zahraniční politiky. Ve stejné době, kdy toto odhalení zaznělo před členy konference Impéria v australském Sydney, si totiž Chamberlain balil kufry na cestu do Berchtesgadenu, aby se za velkých fanfár anglického veřejného mínění pokusil o „porozumění“ s Německem. Již dlouho víme, že se tato cesta uskutečnila jen proto, že ministerstvo zahraničí muselo přiznat,

že manévr v Československu s pokusem o dohodu mezi Čechy a sudetskými Němci pod britským vedením zcela selhal. Všechna krásná slova, která tehdy Britové pronesli o usmíření s Německem, jsou však nyní dostatečně charakterizována těmito prohlášeními učiněnými v australském Sydney. Dnešní Anglie, až na několik málo mužů, kteří nemají co říci na veřejnosti, stojí proti nacionálněsocialistickému Německu a fašistické Itálii. Anglie doufá, že revoluční hnutí mezi mladými národy Evropy, jehož síla a účinek byly teprve nedávno rozpoznány, se zhroutí samo od sebe a že stav anglické nadvlády v Evropě pak bude obnoven sám od sebe. V to doufají ti, kdo dočasně prováděli politiku „porozumění“ s Německem. Dnešní Anglie již tuto naději nemá. V důsledku toho provádí politiku obklíčení Německa.

Obyvatelé Spojeného království, kterých je přibližně 45 milionů, ovládají 27 % zemského povrchu. Britské impérium potřebuje dovážet pouze ropu a bavlnu. V ostatním je zcela soběstačné. Pohyb mladých národů v Evropě neohrožuje ani duchovní, ani materiální základ života žádného evropského národa. Nikdo se nepokouší přenést principy těchto revolucí, ať už nacionálněsocialistických nebo fašistických, do Anglie. Naopak, mladé rozvíjející se národy jako německý a italský mají mimořádný zájem na tom, aby všeobecný vývoj, na němž je jejich revoluční hnutí založeno, včas uznaly všechny mocné národy v jejich okolí. Pouze paralelní intelektuální a materiální vývoj založený na skutečnostech, které se týkají všech evropských národů, je nejjistější zárukou míru. Anglie naproti tomu těmto

skutečnostem ze všech sil odporuje a ve vývoji mladých evropských národů, které nedělají nic jiného, než že zákony své krve činí zadost skutečnostem revolučního vývoje, vidí nebezpečí pro takzvaný demokratický pohled na svět, a zejména pro majetek obyvatel Spojeného království a jimi vyslaných agentů do anglického impéria.

Proč se Anglie domnívala, že musí připravit obklíčení, a tedy útočnou válku proti mladým národům Evropy? Dostatečné informace o tom poskytují i jednání na neoficiální konferenci o impériu v Sydney.

Podle názoru každého Angličana, a zejména těch, kteří dnes nesou politickou odpovědnost, je zjevně Britské impérium jedinou spásnou organizací lidské existence. Sto dvacet pět vzdělaných mužů, kteří se v Sydney sešli na této konferenci, se – jak dokládají zprávy uvedené v této knize – bez ohledu na to, zda začali diskusi o hospodářských, strategických či čistě politických otázkách, neustále vracelo k takzvanému konceptu „světového řádu“. Co tím skutečně mysleli, jim samotným zřejmě nebylo zcela jasné. To ostatně přiznává i zpravodaj ve svém shrnujícím hodnocení. Na závěr své zprávy uvádí, že jeden hovořil o „světovém řádu“, druhý o „dobrém životě“, třetí o „konstruktivním světovém občanství“ a čtvrtý o „všeobecném lidském bratrství“. V debatě byly použity i další termíny. V každém případě bylo „všeobecné lidské blaho“ často považováno za cíl anglického impéria.

Během jednání se však k této otázce opět vyjádřil jeden muž s jistou autoritou, a to mluvčí delegace Spojeného království ve čtvrté komisi, když se diskutovalo o budoucnosti Společenství národů jako organizace mezinárodní spolupráce. Tento muž - zřejmě opět lord Lothian - použil v projevu, který je ve zprávách Komise vyňat, také slovo „světový řád“. V průběhu rozpravy byl pak dotázán, co tím rozumí. Jeho odpověď zněla: *„Věřím ve světovou vládu a jsem pevně přesvědčen, že jednou nastane. Věřím ve skutečnou vládu. Vím, že to bude jakási božská událost, která je dnes ještě daleko. Ale dočkáme se jí, i když teď ještě ne. Mým snem je, že existují způsoby, jak se k ní dostat již nyní, a že britský Commenwealth k tomu poskytuje všechny prostředky.“*

Anglický imperialismus se tak ukazuje ve své nejčistší podobě a v celé bezbřehosti své naivity. „Demokracie“, takzvaná svoboda, všechny pojmy, které má Angličan, aniž by je dokázal podrobněji definovat, po ruce jako fráze, když chce oslavovat dnešní anglický politický systém, to vše mají být nedotknutelné „božské“ životní principy. Jednoho dne by měl svět vypadat tak, jak dnes vypadá anglické impérium; možná, jak ukazují jednání této neoficiální konference o impériu, s výrazným přídavkem židozednářské „demokracie“ z New Yorku a v poslední době i s přídavkem bolševismu, který je přirozeným důsledkem podřízení anglické zahraniční politiky Moskvě.

Jedná se o „světonázor“, který jednoduše ztotožňuje prospěch pro sebe s pokrokem lidstva. Svět je Anglie. Protože Angličané věří tomuto nesmyslu, jsou zcela slepí ke každému vývoji v Německu a Itálii, ke všem revolucím na této zemi.

Kniha o konferenci v Sydney nyní dále odhaluje, jak si obyčejný Angličan na základě této totální reakce v pravém slova smyslu představuje vývoj politiky podle určitých zásad anglického egoismu.

Postřehy na toto téma ve zprávách, z nichž většinu přivezly delegace do Sydney v písemné podobě, vždy vycházely z předpokladu, že po léta po světové válce platila jediná zásada britské zahraniční politiky: takzvaný „Pax Britain“, tj. britská světovláda, měla být zajištěna Společností národů v Ženevě. Záměrem bylo jednoduše postupně ztotožnit tuto Ligu a světové impérium tím, že se veškeré úsilí Ligy zabránit útoku na stav versailleského diktátu proměnilo v povinnost všech národů světa uznat věčnou nedotknutelnost anglického světového impéria, tj. věčnou vládu 45 milionů Angličanů nad 27 procenty zeměkoule, ne-li více.

Delegáti v Sydney se netajili tím, že tento plán byl nakonec ukončen částečně vinou Francie, která podle jejich názoru považovala Společnost národů až příliš za bezpečnostní orgán francouzského státu. Každopádně podle této knihy Anglie ví, že od roku 1936 již Liga národů v Ženevě není státem. V důsledku toho se Anglie vrátila k politice čisté síly, což se vůbec nebála říci. Podle jejich doktríny nemá smysl udržovat anglické světové impérium nebo dokonce usilovat o zavedení božského světového řádu na základě Commonwealthu, pokud Anglie nevládne Evropě; Anglie, jak si delegáti velmi upřímně řekli, se z různých vojenských a geografických důvodů může jen stěží udržet jako nezávislý a silný stát v Evropě, pokud nevládne

Evropě. Nebude-li však nad Anglií, Skotskem a Irskem mocný stát Spojených království, nemůže z těchto ostrovů vládnout světové impérium jako základ věčného světového řádu na počest všech Britů. Z tohoto důvodu si tedy Anglie údajně musí udržet úplnou nadvládu nad Evropou, a to z důvodu mimořádného božského údělu každého Angličana. Podle Edenova projevu z 20. listopadu 1936, který je v knize o konferenci v Sydney zvláště zdůrazněn, a prohlášení britského premiéra Chamberlaina z 24. března 1938 existují nyní tři doktríny:

1. Anglie nemůže dovolit žádné jiné mocnosti, aby ohrozila její nadvládu na moři, v Severním moři a v Lamanšském průlivu;

2. Anglie nemůže tolerovat, aby se Nizozemsko a Belgie dostaly pod sféru vlivu jakékoli jiné velmoci;

3. Anglie nemůže tolerovat, aby jakákoli velmoc na evropském kontinentu získala takovou převahu, která by Anglii ohrozila (Anglie samozřejmě posoudí, kdy tohoto bodu dosáhne).

Porušení těchto tří doktrín je výslovně popsáno jako důvod pro zásah Anglie v Evropě. Poukazuje se na to, že Anglie měla v evropských dějinách několikrát důvod zasáhnout v Evropě, protože tyto zásady byly ohroženy.

Zpráva, kterou si delegace Spojeného království vzala s sebou do Sydney, podrobně popisuje záruky, které má Anglie v současné době pro zachování těchto zásad. Vyjadřuje politování nad tím, že Německo vystoupilo ze Ženevské ligy, protože to

vážně ohrozilo snahu Anglie zavést prostřednictvím Ligy svůj božský světový řád. Kromě toho Anglie nesmí za žádných okolností připustit, aby Francie byla jakýmkoli způsobem okupována jiným státem. Anglie je - jak se lze dočíst v této knize - zpočátku do jisté míry zajištěna proti vyzbrojování Německa vstupem sovětského Ruska do Ženevské ligy a spojením mezi Francií a sovětským Ruskem. Zmiňují se také anglické zájmy ve Středomoří a znovu se zdůrazňuje, že Anglie nesmí z geografických důvodů nikdy připustit, aby Nizozemí nebo Belgii hrozilo nebezpečí ovládnutí jinými evropskými státy. To je pak odůvodněno diskusí o otázkách letecké války. Zdůrazňuje se, že hospodářsky nejdůležitější a nejlidnatější oblasti britských ostrovů leží naproti pobřeží Lamanšského průlivu. I v těchto zprávách se objevují narážky na nutnost politiky obklíčení Německa.

Zpráva se dále zabývá otázkami Středomoří. V září 1938 se zmiňuje o tom, že Anglie znovu získá kontrolu nad Španělskem a že bude dosaženo dohody s Itálií o zajištění anglické cesty z Gibraltaru do Suezského průplavu. Je zdůrazněn význam Egypta. Poté se diskuse stočí k Blízkému východu a krátce se dotkne britského použití síly v Palestině. Při pojednání o Dálném východě je zdůrazněno, že bez britské vlády v Hongkongu a Šanghaji by zájmy britského impéria nemohly být řádně zajištěny. Další hlásanou doktrínou je nutnost stálé převahy Anglie na moři, protože jinak by bylo ohroženo zásobování domorodého obyvatelstva.

Jedná se o přehledný přehled anglické mocenské politiky, který, pokud se na něj nedíváte očima naivní anglické arogance a už vůbec ne očima lidí ze září 1938, ale ze současnosti, odhaluje pro Anglii některé trapné mezery.

Snaha britské vlády udržet nebo rozšířit své mocenské postavení v okolí Německa, především však na pobřeží Lamanšského průlivu a na pobřeží Baltského a Středozemního moře, prostřednictvím politiky obklíčení, kterou Londýn prováděl zčásti přímo a zčásti prostřednictvím Rooseveltova velvyslanectví, nebyla zcela úspěšná. Z pohledu Londýna nejsou podmínky pro bezpečnost ostrovního království zcela v pořádku. Ve Středomoří ztroskotaly naděje vkládané do Španělska a Itálie. Na Blízkém východě se britská pozice od září 1938 jen oslabila. V Hongkongu a Šanghaji utrpěli Britové od konference v Sydney značnou ztrátu moci. Vlastní závěry Británie ohledně vyzbrojování na moři a ve vzduchu neodpovídaly tomu, co bylo na konferenci v Sydney považováno za nezbytné na základě zprávy přivezené z Londýna.

V Sydney stále počítali s falešným předpokladem, že Anglie může víceméně vlastními silami vytvořit všechny potřebné politické podmínky pro anglický imperialismus. Teprve na základě této zprávy je jasné, proč je Anglie tak zaslepená, že se domnívá, že může dosáhnout podmínek, které si sama nemůže vytvořit, spojenectvím se sovětským Ruskem.

Teprve nyní se však ukazuje mimořádné nebezpečí této anglické imperialistické politiky pro světový mír: je třeba se

obávat, že doba, kdy Anglie ještě může vzít v úvahu skutečný vývoj a na základě svých reálných mocensko-politických možností hledat základy skutečného míru v dorozumění s Německem, Itálií a mocnostmi paktu antikomiterny, byla téměř promeškána. Je třeba říci, že čím více si Anglie uvědomuje svou nedostatečnost v mocenské politice tváří v tvář doktrínám imperialismu, tím větší je nebezpečí války; neboť z týdne na týden, dá se říci, je pro Anglii obtížnější odvrátit se od snahy o mocenskou politiku, které již nemůže dosáhnout vlastními silami s pomocí sovětského Ruska, k politice rovnosti a pospolitosti evropských národů. Cesta zpět k rozumu je pro Anglii stále delší. To je jedno z mimořádných nebezpečí, kterým Evropa čelí.

Chce-li Anglie v Evropě dosáhnout skutečného míru - to je nyní zcela jasné - musí hodit přes palubu všechny doktríny a zásady, které jsou dnes pro anglickou mocenskou politiku stanoveny. Bez Ženevské ligy, s uznáním revolucí mladých národů, a tedy i s uznáním paktu antikomiterny a jeho moci, musí s uznáním značné ztráty moci podat ruku těm, které dnes v naprosté shodě se všemi politickými názory Anglie považuje za nepřátele anglického impéria. Musí nejprve dospět k poznání, že Anglie zde nestojí proti nepřátelům, ale proti evropským lidem, kteří disponují všemi schopnostmi, s nimiž je Anglie jediná schopna podle zákonů anglického národa zachránit anglické světové impérium.

To je totiž druhý velký omyl, který vyplynul z jednání na konferenci v Sydney: anglické světové impérium, které je

základem představy anglického imperialismu o možnosti božského britského světového řádu, již neexistuje. Ne snad, že by se toto anglické světové impérium rozpadlo dnes, zítra nebo v blízké budoucnosti. Ale vývoj v tomto anglickém světovém impériu se zastavil, protože dynamicky nadřazené vedení z Londýna již po desetiletí chybí. To způsobilo, že se v budově impéria objevily trhliny. Staly se tak zjevnými, že delegáti ze Sydney, kteří si dali za úkol projednat cestu od anglického světového impéria k božskému světovému řádu, uvízli při jednání o slabinách světového impéria.

Delegáti z Kanady uvádějí, že mají francouzské elementy s katolickým vlivem, které by nebylo možné tak snadno mobilizovat proti fašistické Itálii. Během španělské občanské války tyto kruhy mimořádně sympatizovaly s Francem. Sdělili také, že Kanada má malý zájem na Ženevě a že Kanada musí brát ohled na Spojené státy ve všech záležitostech politického a hospodářského charakteru. Jeden nebo dva kanadští delegáti dokonce hovořili o možnosti neutrality Kanady v případě světové války.

Delegáti z Austrálie přinesli na jednání memorandum, v němž poukazují na to, že přes veškerý důraz na britskost v Austrálii existují určité politické zájmy, které v Londýně pravděpodobně nejsou plně pochopeny. Obzvláště je znepokojuje možnost, že by pakt antikomiterny mohl způsobit, že by se Japonsko v případě vážného konfliktu s Anglií obrátilo na Austrálii. Na druhou stranu, i když se chápalo, že mateřská země neschvaluje postup Japonska v Číně, byla Austrálie

prozatím uklidněna japonským postupem v Číně. Dokud bylo Japonsko zaměstnáno v Číně, nemohlo na Austrálii zaútočit.

Delegáti z Nového Zélandu informovali o obavách ekonomické povahy, které vyplynuly z konference v Ottawě. Odvolávali se na zeměpisnou polohu Nového Zélandu a hovořili také o nátlaku ze strany Japonska.

Irští delegáti se již na konferenci v Sydney vyjádřili podobně, jako nedávno veřejně vystoupil de Valera. Nic nenasvědčovalo zvláštní jednotě, a to ani v otázkách anglické světové politiky.

Indičtí delegáti otevřeně vyjádřili obavy, že mezi Velkou Británií a Spojenými státy existuje přílišná spolupráce. To by mohlo vést k příliš dalekosáhlému rozšíření moci bílých.

Jihoafričtí delegáti se postavili ostře proti. Někteří tvrdí, že celá Jihoafrická republika je nejzuřivějším nepřítelem nacionálního socialismu, zatímco jiní prohlašují, že mají s Němci dobré vztahy. Někteří jsou loajálními syny impéria, jiní prohlašují, že se Jižní Afrika obejde bez Londýna.

Obecně řečeno: Znovu a znovu se ukazuje, že velká politika anglického impéria nemusí být vždy „malou politikou“ jednotlivých dominií. Jeden delegát uvažuje v pojmech impéria, druhý v pojmech národa v rámci tohoto impéria, třetí uvažuje v pojmech tříd a ve svých projevech a úvahách je zcela ovlivněn marxistickými nebo dokonce komunistickými myšlenkami. Anglie vidí zvláštní vojenský význam základen, jako je Gibraltar, Falklandy nebo Singapur, dominia vidí nutnost vojenské obrany

vlastních území proti nepřátelům, kteří nejsou v Londýně považováni za nepřátele. Často zaznívalo, že bez řádné „lži viny“ by bylo obtížné získat všechny na stranu Londýna v případě vojenského konfliktu mezi mateřskou zemí a Německem. Během jednání se poukazovalo na to, že během velké krize, která probíhala již v první polovině září, jeden z odpovědných premiérů okamžitě přislíbil Londýnu pomoc, zatímco druhý si kladl podmínky.

Názory delegátů této konference o říši na vnitřní sílu říše se značně lišily. Objevují se střety zájmů, o kterých se v oficiální londýnské politice nikdy nemluví. V žádném případě nebyli delegáti v Sydney schopni předložit kromě obecných frází jedinou myšlenku nebo skutečnost, která by byla schopna zajistit anglickému impériu skvělou budoucnost v rámci velkých hnutí, která burcují lid. Delegáti neměli ani ponětí o německé nebo italské revoluci, o španělské občanské válce nebo o velkých světových hospodářských otřesech. Dokonce ani nepovažovali za nutné diskutovat o stále rostoucím postupu Kominterny v anglickém impériu, ať už z Londýna, nebo přímo z Moskvy. Ani jeden z delegátů se při jednání této komise zástupců mateřské země nezeptal, když se jednalo o bezpečnosti anglického impéria, co vlastně hodlá anglická vláda podniknout proti početným úderným oddílům komunistů postupujícím do nejvyšších funkcí, ačkoli se v té době o žádném spojení s bolševismem nemluvilo.

Tím je rozpoznáno druhé velké nebezpečí: Čím více se odhaluje vliv velkých revolucí na anglické světové impérium,

tím více se realita vzdaluje vysněnému obrazu, který má normální Angličan o svém světovém impériu, tím obtížnější a vzdálenější je cesta zpět k faktům. Národ, který si zvykl vládnout přímo nad 27 procenty země a nepřímo nad velkou částí zemského povrchu, si chce tuto vládu udržet za každou cenu, ačkoli se každým dnem stále více ukazuje, že k tomu již není povolán. Anglie chce zachovat status quo a odmítá rozvoj. K vládnutí jsou povoláni pouze ti, kteří drží krok s vývojem, kteří jej ovládají.

Opravdu v Anglii neexistují politicky smýšlející lidé, kteří by si uvědomovali obrovskou propast mezi anglickými doktrínami o udržení nadvlády v Evropě a anglickým snem o božském britském světovém řádu a skutečnou situací? Skutečně se všichni Angličané slepě řítí do katastrofy pro Evropu a svůj vlastní osud?

Když člověk pozná metody a brutalitu válečného štvaní, které prosadili Churchill, Duff Cooper a Eden a které se stalo politikou britské vlády, musí dojít k závěru: V Londýně už jsou lidé, kteří přesně znají skutečnou situaci vlasti a britského impéria. Vědí také o nebezpečí bolševismu. Jejich kalkulace je však následující: sen o božském britském světovém řádu pravděpodobně skončil. Nyní je úkolem zachránit majetek, úroky z bohatství britského národa, prosperitu britství. Jediný způsob, jak toho dosáhnout, je hrát odvážnou, divokou hru s katastrofou. Německo se dnes stalo velkým, Itálie je silnější. Spojenectví velmocí v paktu antikominterny a společenství mladých národů Evropy, které na něm staví, se den ode dne

rozrůstá. Obyvatelé amerického kontinentu na severu i jihu si vytvářejí vlastní zákony pro svůj život, nezávislé na vůli Angličanů. Značná část Dálného východu je pro Anglii ztracena. Jednoho dne mohou v Americe a na Dálném východě vzniknout z mladých národů síly, které nebudou pro Anglii o nic méně nebezpečné než síly mladých národů Evropy. Nyní musíme dát všechna svá vejce do jednoho košíku. Odvažme se vést válku proti Německu a Itálii. Snažme se rozbít spojenectví mladých národů Evropy. Zničme všechny síly, které se bouří ve prospěch šťastného pokroku lidstva v Evropě a ve světě. Přivolejme si klidně na pomoc vše ničící, brutální ničivou sílu bolševismu a jeho vražedné zbraně. Spojme se opět, jako v roce 1918, s podsvětím, s Židy. Snad se nám podaří agitací a lží sjednotit tolik násilí proti mladým národům, že budeme moci opět dočasně diktovat svou vůli části světa. I kdybychom ve válce ztratili oblasti britského impéria, i kdybychom se museli vzdát velké části svého politického vlivu a svých majetků na Dálném východě, v Americe a dokonce i v Evropě, zůstane nám zbytek, s nímž se pak stáhneme za vysokou zeď britské izolační politiky. Ať pak svět kolem nás zanikne, my snad zůstaneme naživu.

Angličané, kteří zastávají tento sobecký postoj, jsou nepřáteli Německa a Itálie, jsou nepřáteli lidstva. Adolf Hitler je symbolicky vyzval k boji ve svém projevu z 28. dubna 1939. Nikdo nemůže předvídat, do jaké míry si jednotlivý Angličan může ještě svobodně zvolit, ke které frontě chce patřit: k frontě války nebo k frontě míru, k frontě stagnace nebo k frontě pokroku, k frontě obnovy nebo k frontě reakce, která se spojila s

bolševismem a jejíž představitelé včetně Chamberlaina v posledních týdnech dost často říkali, že by se s bolševismem snadno vyrovnali s určitými ideologickými názorovými rozdíly.

Vůdcův projev, ozvěna tohoto projevu po celém světě, první akce obou front v boji za mír dokázaly, že větší síla s větší vírou, s větší vnitřní svobodou je na straně bojovníků za mír. Jednoho dne budou v knihách evropských dějin odsouzeni jako nepřátelé lidstva nejen tři váleční štváči, kteří byli podrobně zkoumáni v tomto článku, ale také strůjci tohoto válečného štvaní a všichni ti, kteří šli s válečnými štváči. Bojovníci za mír vědí, že později bude v evropských dějinách zaznamenáno, že uprostřed Evropy žil vůdce a muži, kteří přenesli lidstvo přes nejtěžší krizi, přes prostotu a duchovní zaostalost těch, kteří si mysleli, že mohou válečnými prostředky zatarasit cestu evropského lidstva k novému štěstí, ke společenství víry. Vítězství patří míru!